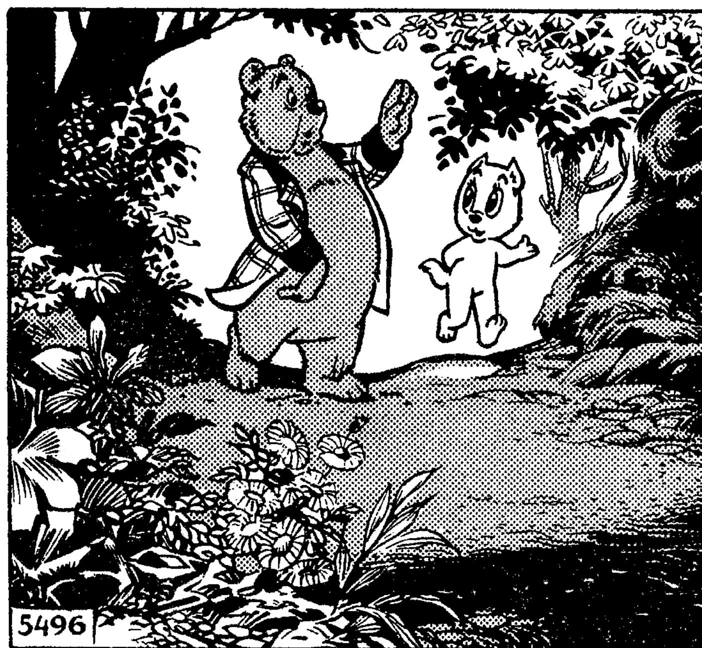
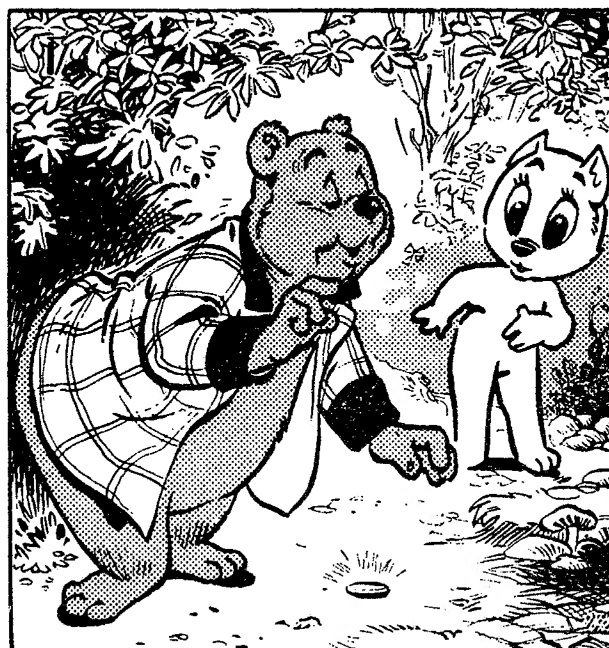
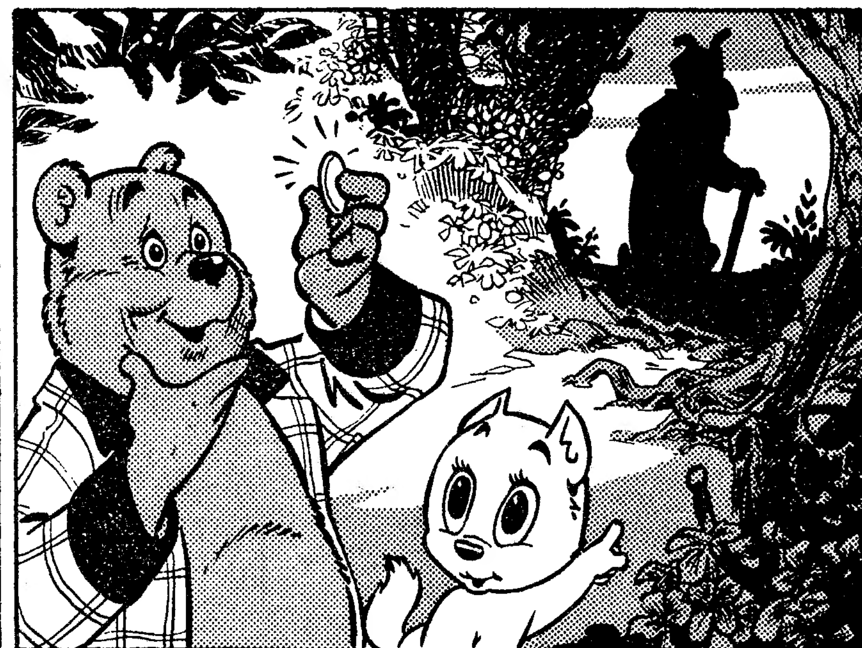
TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5496 Op een dag, vroeg in de zomer, maakten heer Bommel en Tom Poes een wandeling door het bos.

'Er gaat toch maar niets boven het leven van een heer', sprak heer Ollie tevreden. 'Hij heeft een rijk en vol bestaan en boosheid kent hij niet.'

'Hm', zei Tom Poes.

'Boosheid kent hij niet', herhaalde heer Bommel. 'Geld speelt voor hem geen rol en dat geeft hem een héél ruime en verheven kijk op de dingen, als je begrijpt wat ik bedoel. Jij moet dat nog leren, jonge vriend.'

'Ja, dat is zo', zei Tom Poes. 'Maar hoe?'

'Heel eenvoudig', hernam heer Ollie. 'Je moet eh... ik bedoel... Hm.'

Hij stond stil om zijn gedachten te ordenen en daarbij viel zijn blik op een munt, die op de grond lag.

'Kijk', vervolgde hij glimlachend. 'Daar ligt een geldstuk. Een eenvoudig iemand zou het oprapen en het stiekem in zijn zak steken. Maar hij zou zich toch niet op z'n gemak voelen en daardoor zou hij schichtig en gebukt verder gaan. Een heer daarentegen...'

Al pratende raapte hij het muntstuk op en nu stierf zijn stem plotseling weg tot gemompel.

'Mooi, nieuw geld', prevelde hij. 'Glanst prettig in de zon. Gevonden munt is geluksmunt, bedoel ik. Eigenlijk kan ik hem best houden.'

'Daar loopt iemand voor ons uit', zei Tom Poes. 'Die zal hem wel verloren hebben.'

Heer Bommel antwoordde niet direct. Hij staarde naar het geldstuk met een zenuwtrekje om het oog.

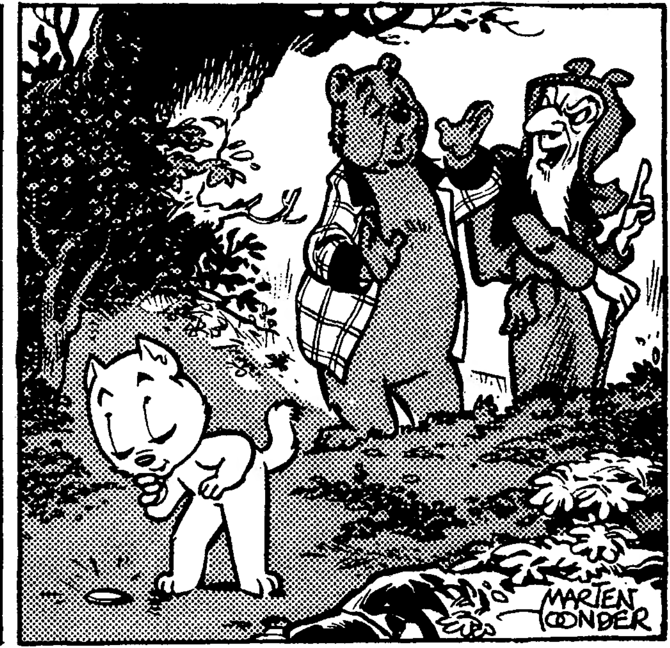
961108

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5497 'Hij kan best van de grijsaard zijn die daar loopt', drong Tom Poes aan. 'U moet hem teruggeven!'

Heer Bommel scheen uit een droom te ontwaken.

'Teruggeven', mompelde hij. 'Jammer van zo'n mooi geldstuk... Maar... ach wat! Geld speelt geen rol!'

Hij begon weer te lopen, hoewel hij nog enkele verlangende blikken op het glanzende metaal wierp.

'Natuurlijk teruggeven!' sprak hij. 'Het ding is van die oude, dat is duidelijk. Er zit een gat in zijn ransel, zie je wel? Hij is bezig zijn schamele spaarpenningen te verliezen!'

Hij versnelde zijn tred en tikte de bejaarde stakker op de schouder.

'Dit hebt u laten vallen', zei hij vriendelijk. 'Uw tas is gescheurd.'

'Huh?' kraste de oude met schorre stem. 'Wat is dat voor uitsloverij? Waarom houd je die munt niet?'

Heer Ollie keek hem geschokt aan.

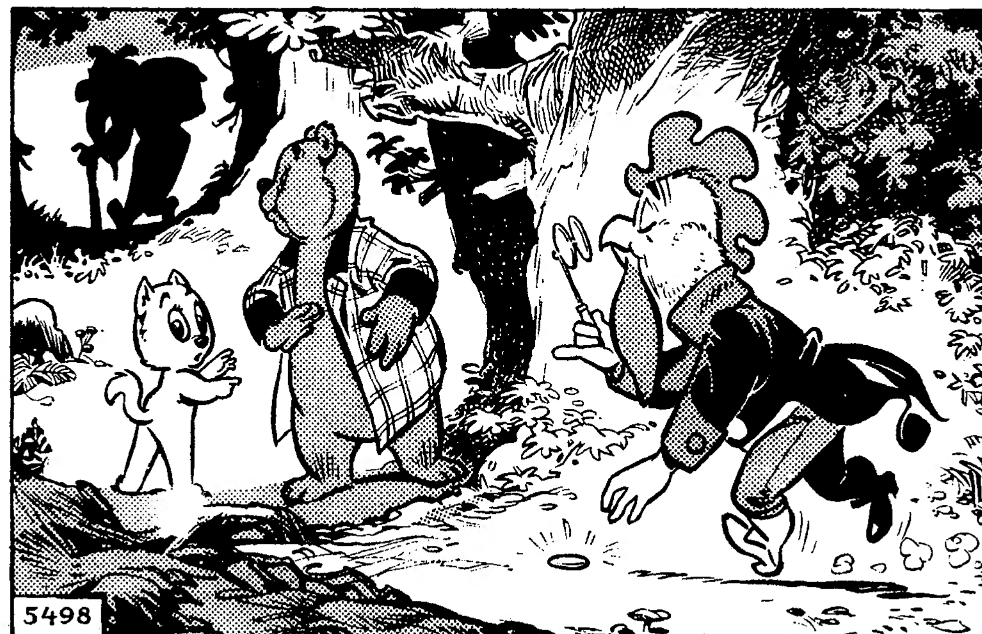
'Dat zou niet eerlijk zijn', zei hij een beetje onthutst. 'En geld speelt geen rol, zoals ik net tegen de jonge vriend zei.'

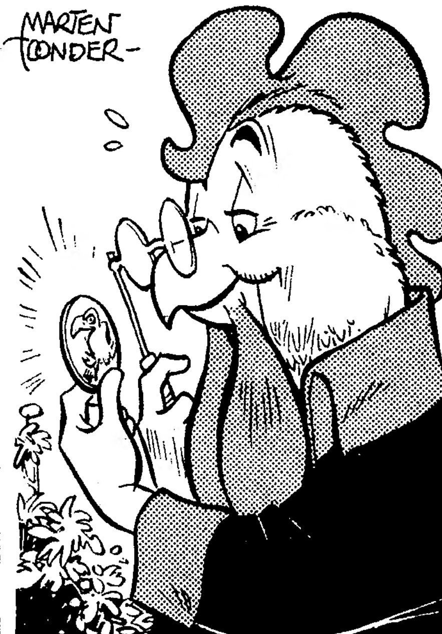
'Onzin!' riep de ander uit. 'Ieder normaal persoon zou zo'n geldstuk hebben gehouden. Denk jij dat het geen rol speelt? Huh? We zullen zien, meneertje! Geld dat men onrechtmatig krijgt, speelt wèl een rol! Weet je zeker, dat je het wilt teruggeven? Houd het toch!'

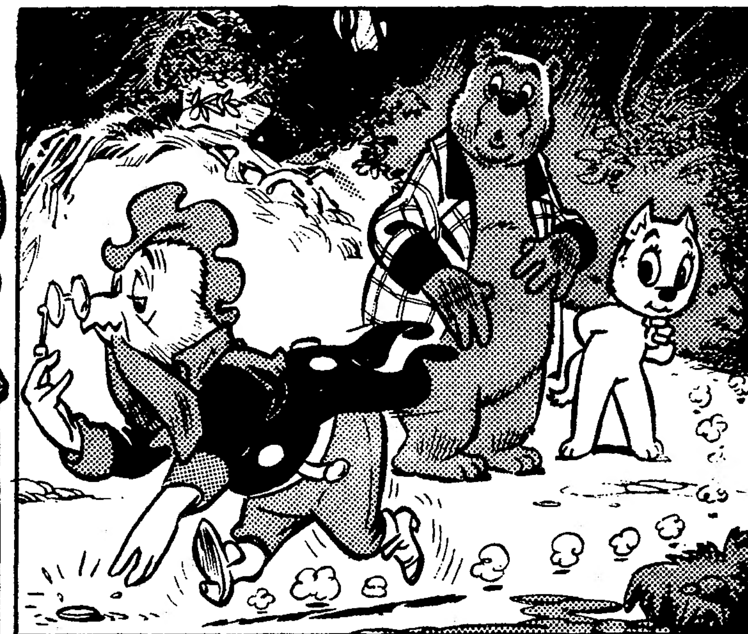
Heer Bommel weigerde echter uit de hoogte en de grijsaard liet mompelend de munt in zijn lekke ransel glijden.

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5498 Daarop wierp hij heer Ollie een hatende blik toe en vervolgde zijn weg.

‘Dat is sterk’, sprak heer Bommel. ‘Daar sloof ik me uit om hem zijn geld terug te bezorgen en ik krijg stank voor dank. Het spijt me, dat ik het niet gehouden heb, wil je dat wel geloven?’

‘Hm’, zei Tom Poes. ‘Die oude verliest te veel munten. Daar ligt nog zo’n ding.’

Hij wees en toen werd hij de markies De Canteclaer gewaar, die achter hen het pad afkwam. De aandacht van de edelman was eveneens getroffen door een glinstering in het mos en terwijl hij zijn face-à-main hief, bukte hij zich om het voorwerp op te rapen.

‘Parbleu!’ sprak hij tot zichzelf. ‘Een merkwaardige munt met een hoogst ongewone beeldenaar; een kraai, zo te zien!’

Gedurende enige tijd liet hij de zon op het metaal spelen en er verscheen een glimlach op zijn anders zo stroeve trekken.

‘Een mooi stuk voor mijn verzameling’, prevelde hij. ‘Fraai van glans en warm in de hand!’

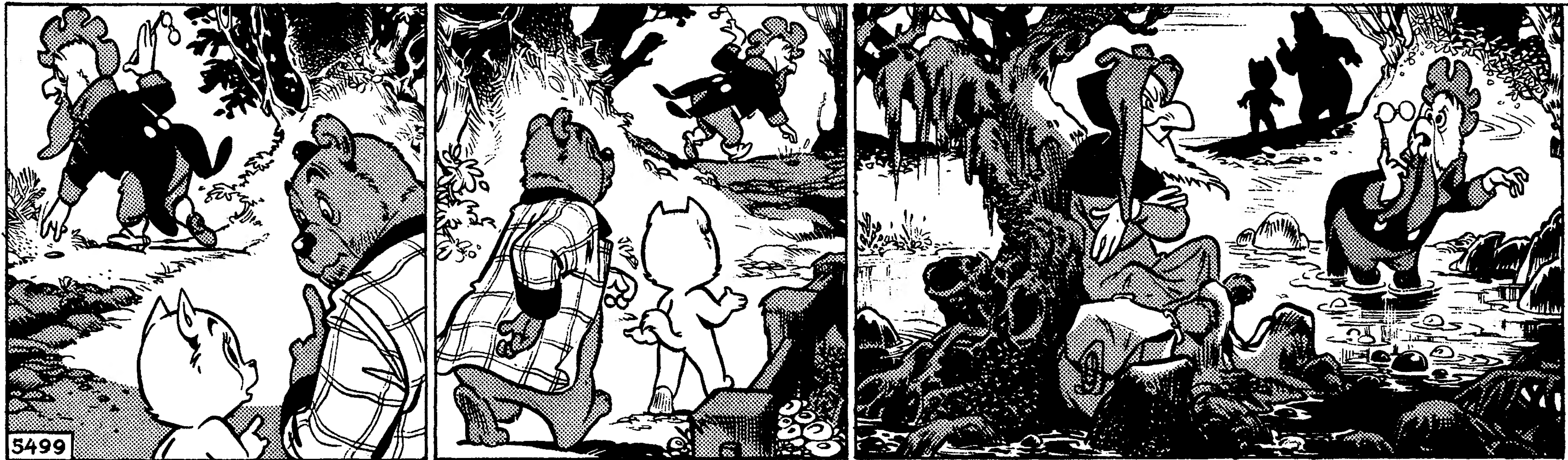
Met deze woorden liet hij het besmuikt in zijn zak glijden en repte zich voort naar een bocht in de weg, waar hij opnieuw iets zag glinsteren.

Zodoende passeerde hij heer Bommel en Tom Poes, doch zozeer was de hebzucht van de edelman geprikkeld, dat hij hen niet opmerkte.

‘Tiens!’ hoorden ze hem mompelen. ‘Nòg een exemplaar! Quelle veine!’

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5499 Hij liep snel naar het geldstuk en raapte het op zonder links of rechts te kijken.

'Nee maar', sprak heer Bommel hem verbaasd naogend. 'Dat zie ik nu eens net. Had je dat van de markies gedacht, jonge vriend?'

'Nee', zei Tom Poes. 'Maar deze munten hebben veel aantrekkingskracht. Dat hebt u toch ook gemerkt?'

'Wat bedoel je?' hernam heer Ollie ontstemd. 'Ik heb mijn vondst aan de eigenaar afgedragen, zelfs toen hij mij afsnauwde. Zo hoort het! En ik stel voor om achter de markies aan te gaan om hem op zijn plicht te wijzen. Kijk, daar vindt hij er nòg een! Die grijsaard heeft er heel wat verloren, hoor!'

'Vreemd veel', gaf Tom Poes toe. 'Het lijkt wel alsof hij het expres doet. Alleen snap ik niet met welk doel.'

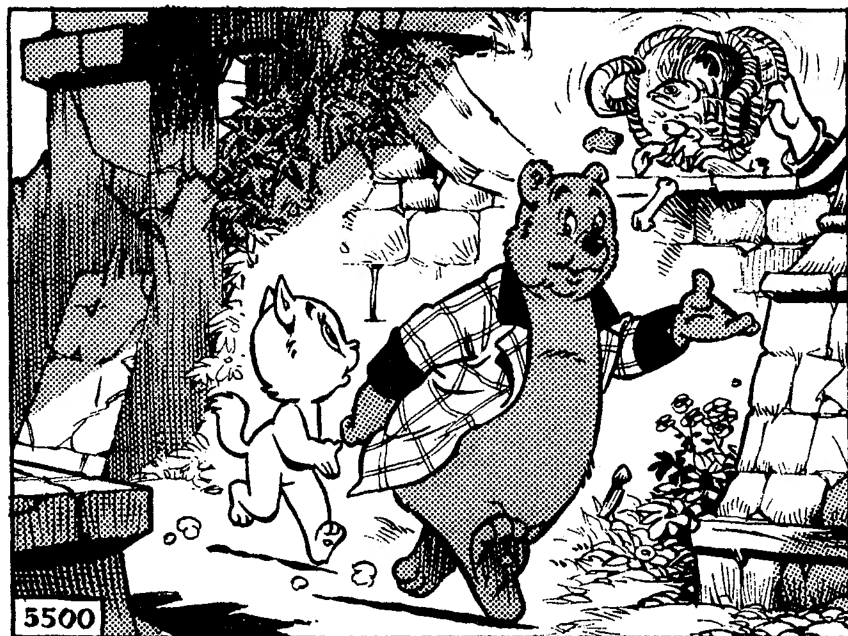
Zo pratende volgden zij de edelman, die nu eens naar links en dan weer naar rechts bukte om geldstukken op te rapen. Naarmate zijn voorraad groeide, werden zijn bewegingen gehaaster, totdat hij zich ten slotte dravend over de weg bewoog onder gretig gegraai. Dit nam echter een onverwacht einde toen hij plotseling tot aan de enkels in de modder stapte en met een schok tot zichzelf kwam. Beschaamd keek hij om zich heen en nu viel zijn blik op een stronkige boom, waarop een grijnzende gedaante gezeten was.

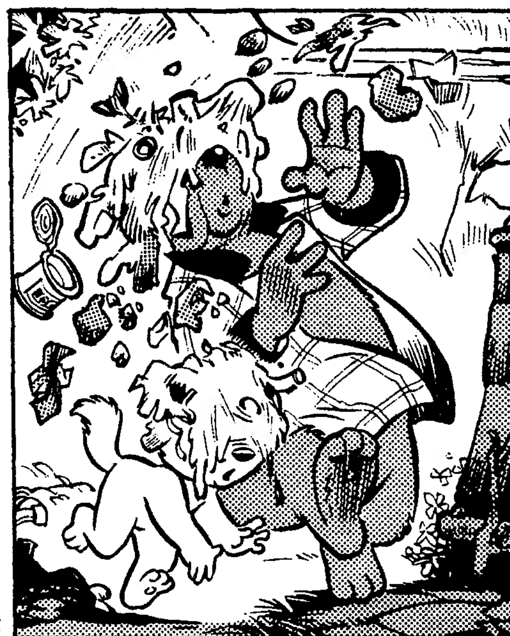
'Hèhèhè!' kakelde deze. 'Mooie munten, meneertje! Maar pas op voor de blubber!'

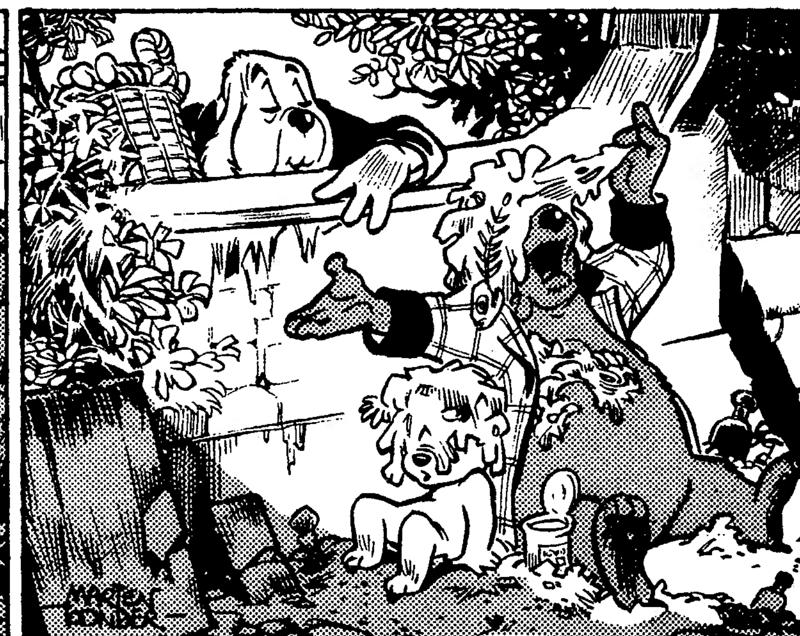
'Kom mee, Tom Poes', zei heer Ollie op de achtergrond. 'De markies heeft de eigenaar van al dat geld al gevonden.'

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5500 'Zag je hem kijken?' vroeg hij, terwijl hij de weg naar huis in sloeg. 'Net goed voor hem, wat jij, jonge vriend? Hij dacht, dat hij de munten voor zichzelf kon houden!'

'Dat kon hij ook', zei Tom Poes. 'Die oude wilde ze niet terug hebben. Maar ik snap niet wat iemand aan zulke geldstukken vindt. Je kunt er niets voor kopen, want het waren geen florijnen en zelfs geen kwartjes.'

'Ze fonkelden erg mooi', verklaarde heer Ollie. 'Kom mee naar binnen, jonge vriend. Joost zal de maaltijd wel klaar hebben en een gebonden soepje zal smaken, wed ik. We eten trouwens flensjes vanavond.'

Op dat moment verscheen er een mandje met afval boven de muur die Bommelstein begrensde.

'Pas op!' riep Tom Poes nog. Doch het was reeds te laat; de inhoud werd met forse hand over de voorbijgangers uitgestort.

Heer Ollie slaakte een verraste kreet, die echter gesmoord werd in graten en rottend ooft. Hij verloor het evenwicht en zat even later met Tom Poes tussen de lompen en metalen.

Een ogenblik heerste er een drukkend zwijgen, doch toen verwijderde de getroffen heer een vergaan koolblad van zijn gelaat om uiting aan zijn ontstemming te kunnen geven.

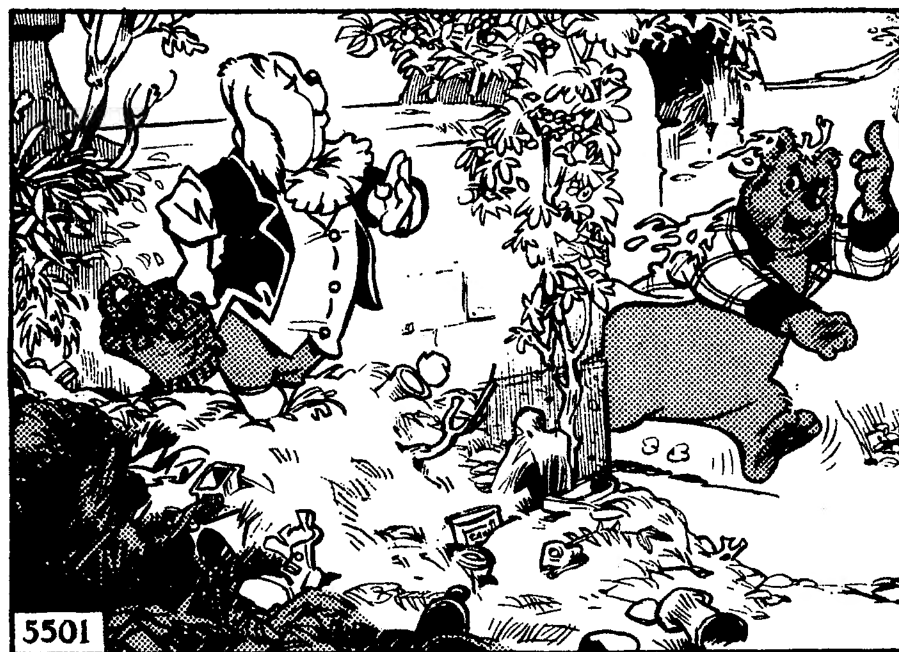
'Plmff!' zo riep hij met overslaande stem. 'Welke sjlungel goojt daaj vuijnisj op de openbaje weg? Uit mijn eigen tuin nog wel?'

Nu verscheen het gelaat van de bediende Joost boven de muur om een blik naar beneden te werpen.

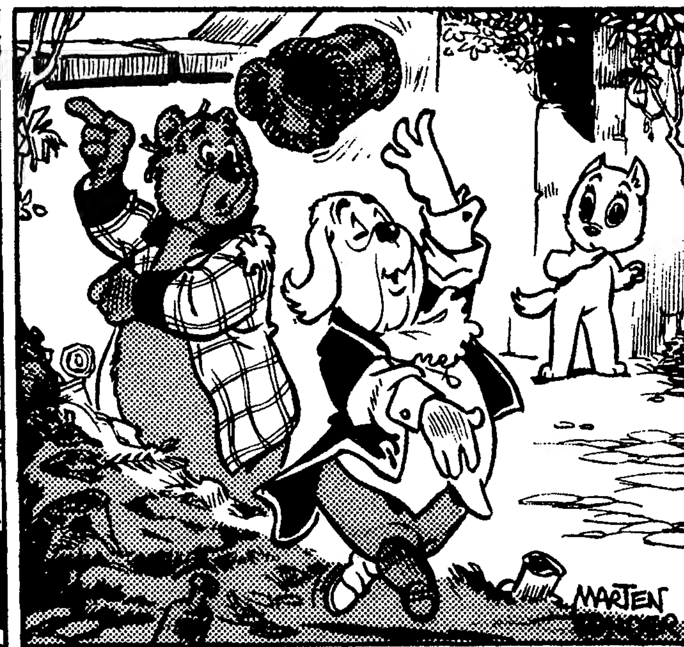
'Dat deed ik, met uw goedvinden', sprak hij. 'En wat zou dat?'

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5501 Heer Bommel bevrijdde zich uit de afval en snelde zijn tuin door het achterpoortje binnen.

Daar stond Joost glimlachend op de afvalhoop, die hij tegen de muur had aangelegd.

'Mij mankeert niets', sprak de bediende desgevraagd. 'Ik ruim de tuin een beetje op, met uw welnemen.'

'Ja, dat merk ik!' riep heer Ollie. 'Op mijn hoofd! Denk je, dat ik dat neem? Ik neem het niet, als je begrijpt wat ik bedoel!'

'Dat spijt me', hernam de knecht. 'Maar ik moet uw vuilnis ergens laten. Het hangt me de keel uit, wanneer ik me zo mag uitdrukken. En op de weg heb ik er niet zo'n last van. Zodoende!'

Een ogenblik stond heer Bommel sprakeloos.

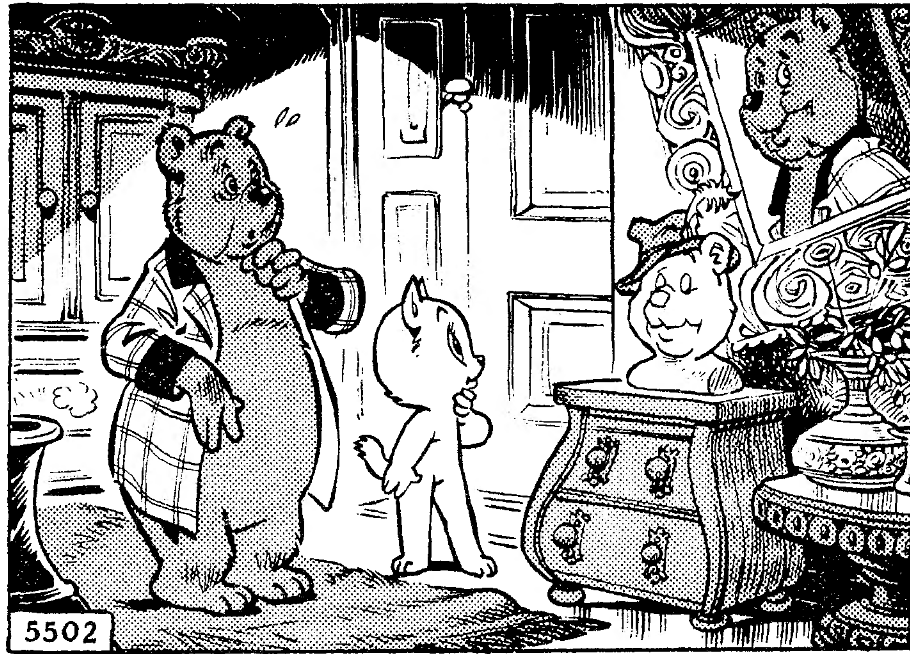
'Ik... ik ben verbaasd!' riep hij ten slotte uit. 'Ik heb er geen woorden voor! Hoe kan je zó brutaal zijn? Is d-dat de d-dank voor meer dan twintig jaren trouwe dienst? Voor al mijn goedheid, bedoel ik? Schaam je je niet? Wat is er in je gevaren? Ik-kik...'

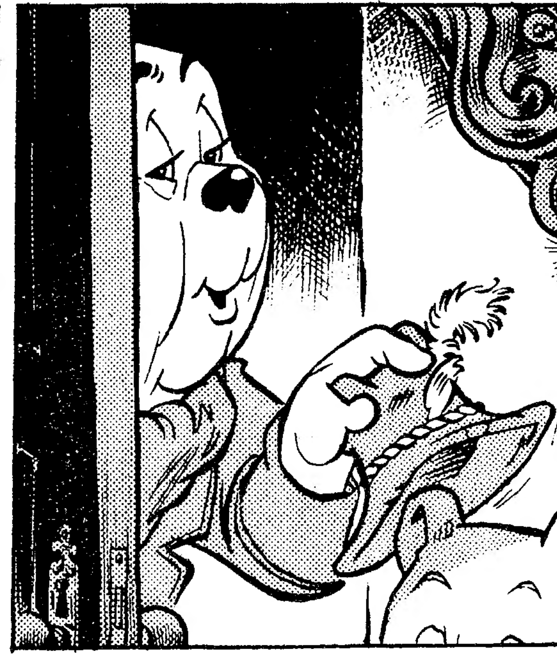
'Excuseer', onderbrak de bediende. 'Er kleeft een stronkje op uw hoofd. En met uw goedvinden kunt u zelf de belt verder opruimen.'

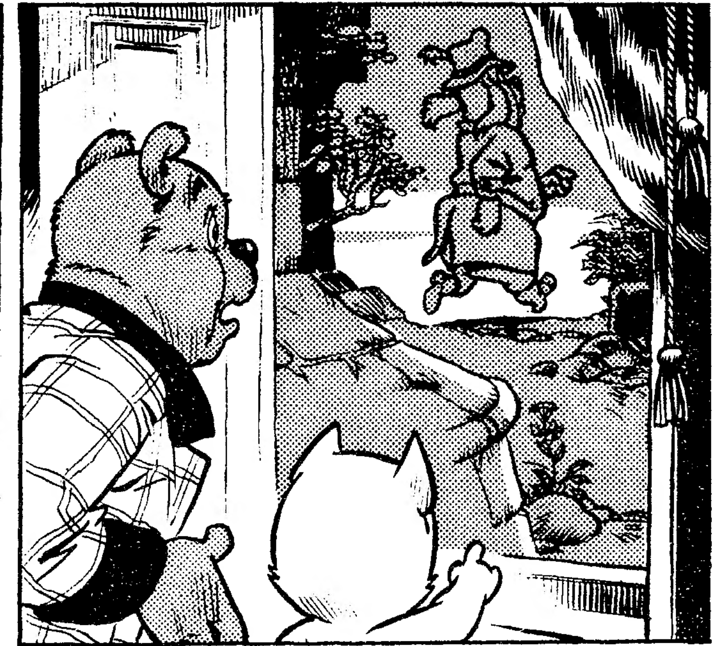
Zo sprekende wierp hij de mand achteloos naar zijn werkgever en verliet neuriënd het terrein.

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5502 ‘W-wat zou er zijn?’ vroeg heer Ollie, terwijl hij gedrukt het huis binnenliep. ‘Wat zou Joost hebben, bedoel ik? Zo ken ik hem niet, jonge vriend. Ik ben er werkelijk kapot van.’

‘Het is vreemd’, gaf Tom Poes toe. ‘Maar ik zou het me niet aantrekken! Het gaat vanzelf wel weer over. Misschien heeft hij nu al spijt.’

Heer Bommel wilde dat graag geloven, maar toen hij de kamer binnentrad, kreeg hij opnieuw een schok.

‘Kijk nu toch eens!’ sprak hij geheel ontdaan. ‘Mijn portret hangt scheef! En mijn mooie borstbeeld is belachelijk gemaakt met een feestmuts! Dit loopt toch de spuigaten uit, jonge vriend. Ik kan het niet laten passeren, bedoel ik. Hier moet krachtig worden opgetreden, zeg nu zelf!’

Op dat moment werd de deur zonder kloppen geopend en Joost stak zijn hoofd om de hoek.

‘Excuseer’, sprak hij. ‘Mijn hoedje. Ik neem een vrije avond, heer Olivier. Er staat een prakje op het fornuis, met uw welnemen.’

Zo sprekende nam hij het hoofddeksel van het beeld af en verliet met snelle pas het pand.

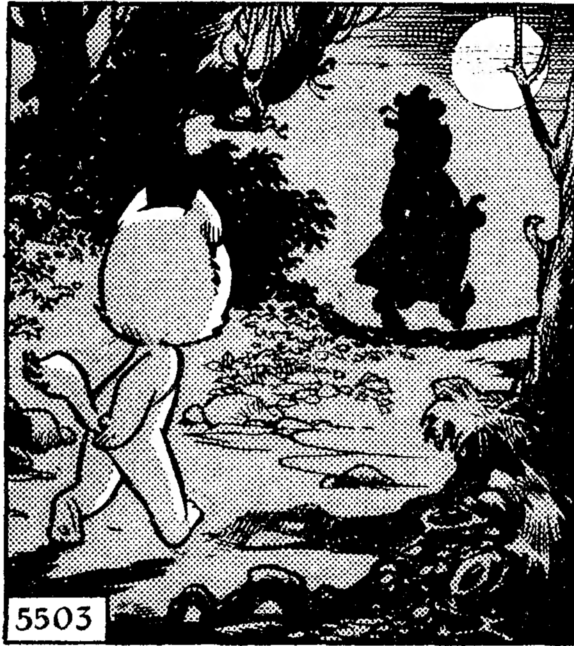
‘Een p-prakje’, stamelde heer Bommel bleek. ‘En mijn m-maaltijd dan? Doe dan toch iets, Tom Poes! Wat sta je daar?’

Tom Poes gaf niet direct antwoord. Hij staarde peinzend de ontwrichte knecht na en nam toen een besluit.

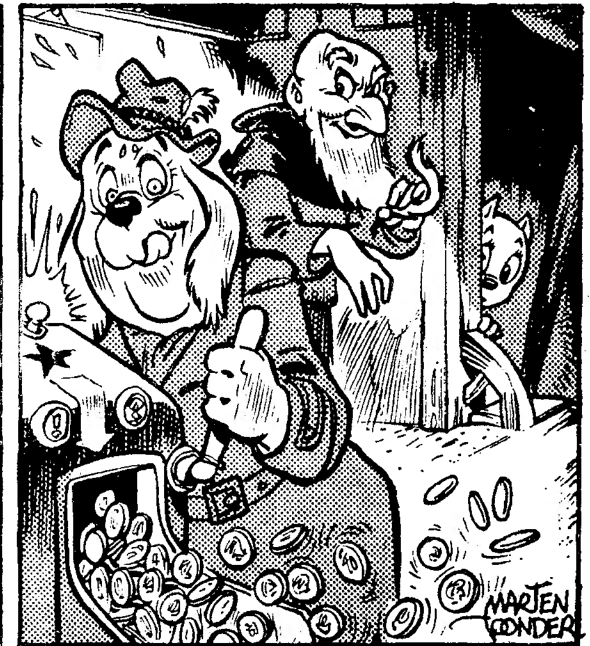
‘Er zit iets vreemds achter’, zei hij. ‘Ik ga hem achterna.’

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5503 Joost liep met snelle pas door de schemering. Er was geen wind en in de stille avond was duidelijk te horen, dat hij een lichtzinnig lied neuriede.

'Hier hebben wij vandaag gelopen', dacht Tom Poes, die hem op een afstand volgde. 'Toen we die munt vonden en achter die vreemde oude aangingen. En daar is de modderpoel waar de markies instapte...'

Toen bleef hij verrast staan. De boomstronk van die middag was verdwenen en in plaats daarvan rees er nu een houten gebouwtje uit de blubber omhoog. Het was een kermisachtig optrekje, dat gelig door enkele petroleumlampen verlicht werd en dat met bonte plakkaten was opgesierd.

'Pasmunt voor de Goede Speler', stond erop te lezen. 'Grijpt uw kans en wordt rijk.'

Joost keek er niet naar; hij stapte zonder om te kijken het keetje binnen en groette de bejaarde ondernemer met een korte knik. Daarop trok hij met bevende vingers een munt uit zijn zak en trad op een van de apparaten toe, die daar stonden opgesteld, om het geldstuk in een gleuf te laten glijden.

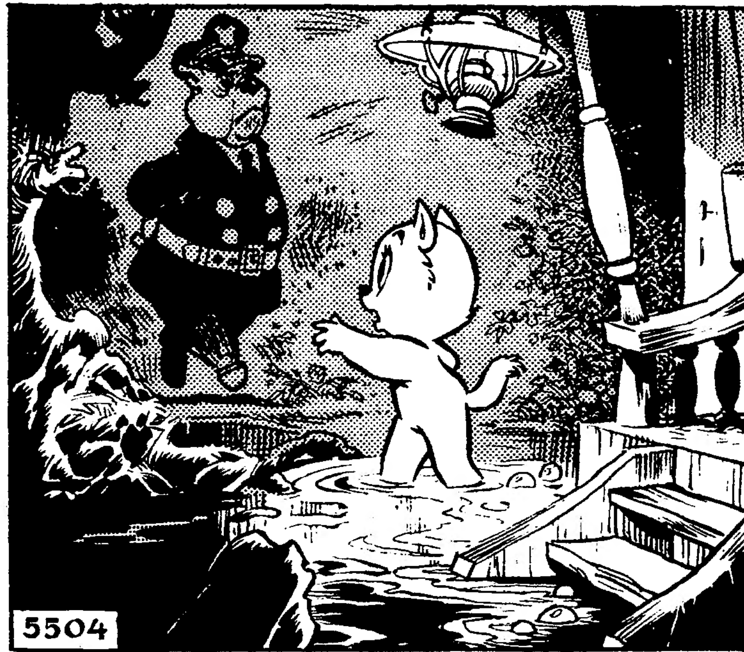
'Gokautomaten', mompelde Tom Poes, die voor de ingang was blijven staan. Ik dacht altijd, dat hij te zuinig op z'n geld was om het te verspelen.'

De knecht aarzelde echter niet. Met een verwrongen trek om de mondhoeken haalde hij de kruk over — en met luid belgerinkel spoot een brede straal munten uit het toestel.

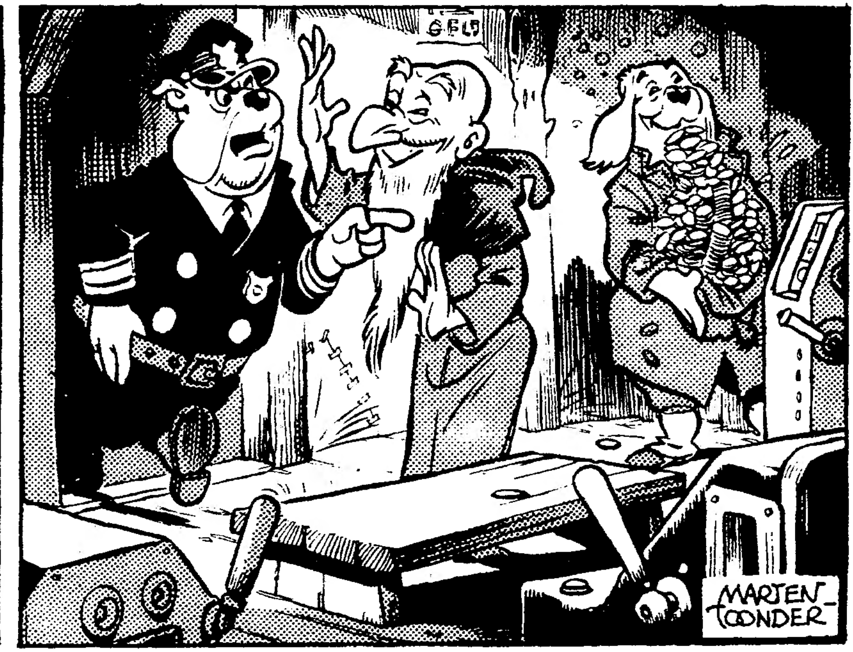
'Gefeliciteerd, meneertje!' kraaide de exploitant. 'De hele pot! U hebt een goede hand! Alweer de hele pot!'

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5504 Tom Poes had genoeg gezien. Voorzichtig daalde hij het trapje af en sopte door de modder naar de vaste grond, juist op het moment dat commissaris Bulle Bas op zijn avondronde het terrein passeerde.

'Dat treft goed', zei Tom Poes. 'U moet daar binnen eens kijken!'

'Waarom?' vroeg de politiechef, terwijl hij een blik vol tegenzin op het gebouwtje wierp. 'Ik heb wel wat anders te doen dan friteskramen te inspecteren.'

'Het is geen friteskraam', zei Tom Poes. 'Het is een speelhol. Er wordt gegokt — en dat is toch verboden?'

'Huh?' hernam de commissaris. Hij fronste de wenkbrauwen en bezag de keet met nieuwe ogen, zodat nu het geluid van vallende munten en opgewonden uitroepen tot hem doordrong.

De plichtsgetrouwe beambte aarzelde niet langer; hij betrad de modder en stampte de treden op.

'Wat is hier aan de hand?' vroeg hij bars. 'Hazardspel, huh? Mag ik je papieren eens even zien?'

'Oho!' riep de ondernemer uit. 'U jaagt een arme, oude man de stuipen op het lijf! Men mag toch zeker wel een onschuldig spelletje doen? Daar heeft toch niemand last van?'

'Een onschuldig spelletje?' herhaalde de commissaris. Hij wees beschuldigend op Joost, die met een hoed vol geldstukken voor een apparaat stond en snauwde: 'Wat is dat dan?'

'Behendigheid', verklaarde de grijsaard. 'Die meneer is een héél knappe speler; hij wint altijd!'

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5505 Joost klemde het waardevolle hoofddeksel tegen zich aan en haastte zich de deur uit.

'Wacht eens even!' riep het politiehoofd nog, doch de ontwrichte knecht was reeds in de modder en duisternis verdwenen.

'Hier wordt niets verbodens gedaan, meneertje!' sprak de ondernemer sussend. 'Ik ben een eenzame, oude man, die een beetje gezelligheid probeert te verspreiden. Het is een liefhebberij, waar ik niets aan verdien. Dit zijn behendigheidsmachines en geen gokautomaten. Probeer ze maar, meneertje; probeer ze maar.'

De politiechef wierp een aarzelende blik op de glimmende toestellen.

'Het kan geen kwaad om een onderzoek te doen', gaf hij toe. 'Hoe werkt zo'n ding?'

'Héél eenvoudig', verklaarde de grijsaard. 'Kijk, hier gooit u een munt in. Geen gewone, maar een van mijn eigen mooie Pasmunten. U krijgt er een van mij cadeau; alstublieft. En nu haalt u die hendel over... niet te ruw en niet te voorzichtig... juist, ja... trekken en loslaten... Héél goed! Héél goed!'

Commissaris Bas had de voorschriften nauwkeurig opgevolgd en tot zijn verrassing spoot hem nu, onder luid belgerinkel, een brede straal geldstukken om de oren.

'Het is in orde!' sprak hij opgeruimd. 'Ik heb het gezien. Goeden-avond!'

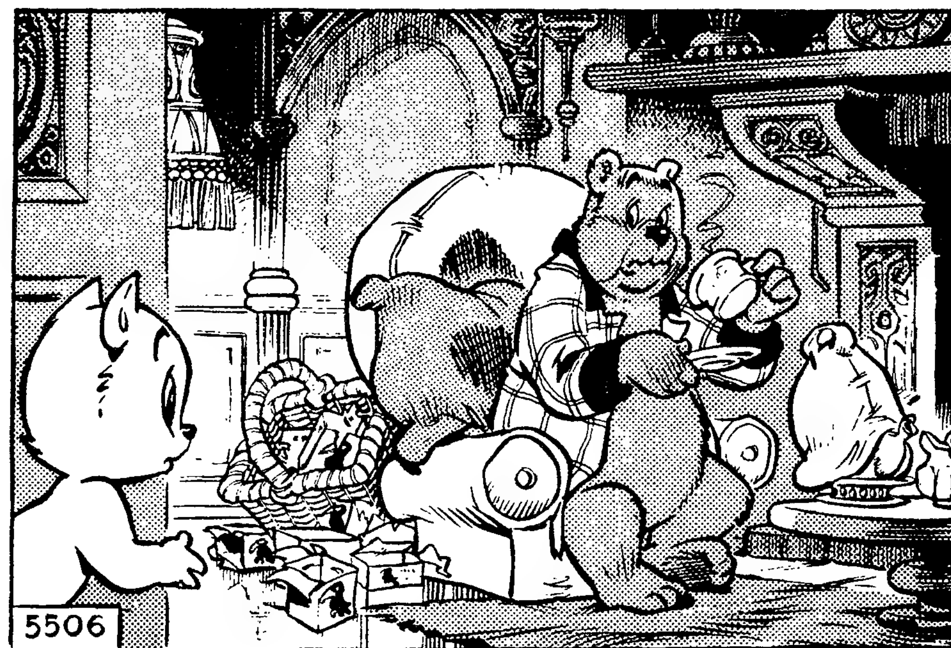
Met deze woorden graaide hij de munten haastig bij elkaar en verliet het pandje.

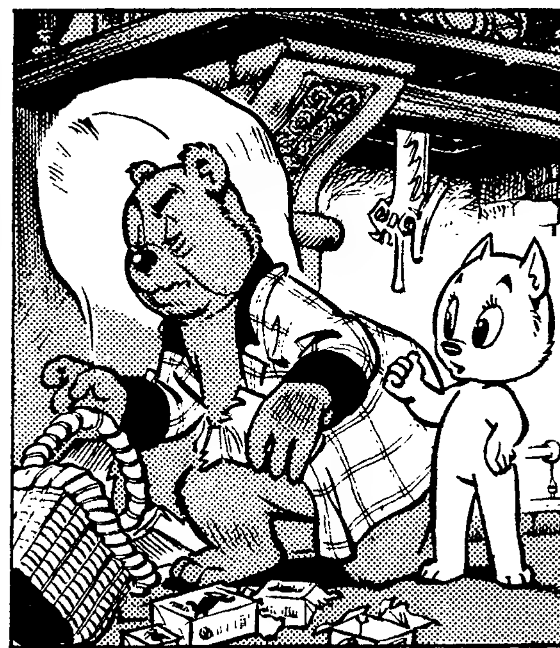
'En?' vroeg Tom Poes, die hem buiten opwachtte. 'Hebt u er een eind aan gemaakt?'

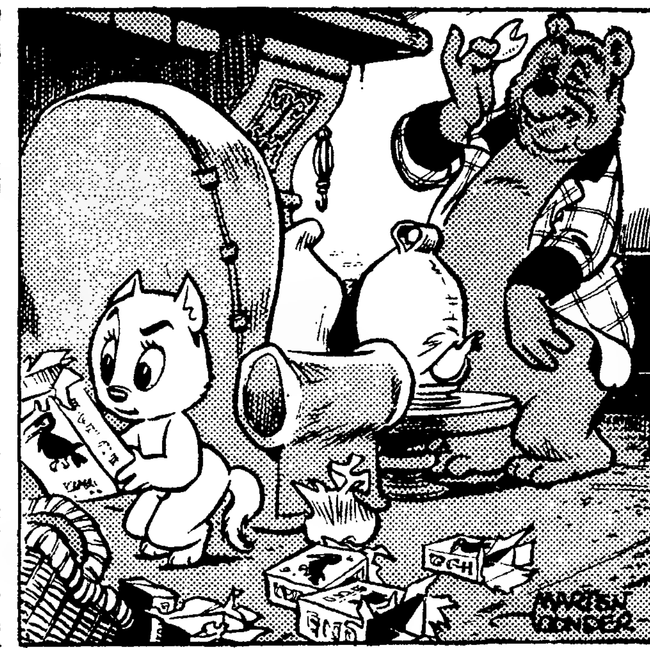
'Hoor eens ventje,' sprak de beambte, 'jij moet je niet bemoeien met dingen waar je geen verstand van hebt. Het gaat daar niet om gokken, maar om behendigheidsspelen. Men kan er trouwens niet eens gewoon geld vinden; alleen maar een vreemd soort pasmunt. Houd je er dus buiten.'

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5506 Toen Tom Poes op Bommelstein terugkwam om verslag uit te brengen, zat heer Bommel vol tegenzin thee te drinken.

'Zelf gezet', verklaarde hij. 'Ik moest wel, want Joost was er niet. Het is me een toestand! De boodschappen lagen gewoon in een hoek!'

'Joost was in een goktent', zei Tom Poes. 'Met van die automaten, u weet wel. Hij heeft twee keer de pot gewonnen.'

'Ik moest zelf een pakje thee zoeken', hernam heer Ollie, die zijn eigen gedachten volgde. 'Het lag opengebroken tussen de andere bestellingen. Maar je moet niet denken, dat het mijn extra-fijne China mélange was, hoor. Een onbekend merk; 'Kraai' heet het. Vies, hoor!'

'Ik heb de commissaris erop afgestuurd,' vervolgde Tom Poes, 'maar die zei dat het behendigheidsspelen waren.'

'Nu, dat was dus in orde', zei heer Bommel. 'Bah, wat een nare smaak. Ik zal een grutsprits nemen om die te verdrijven!'

Zo sprekende bukte hij zich over de mand en zocht er een pakje uit.

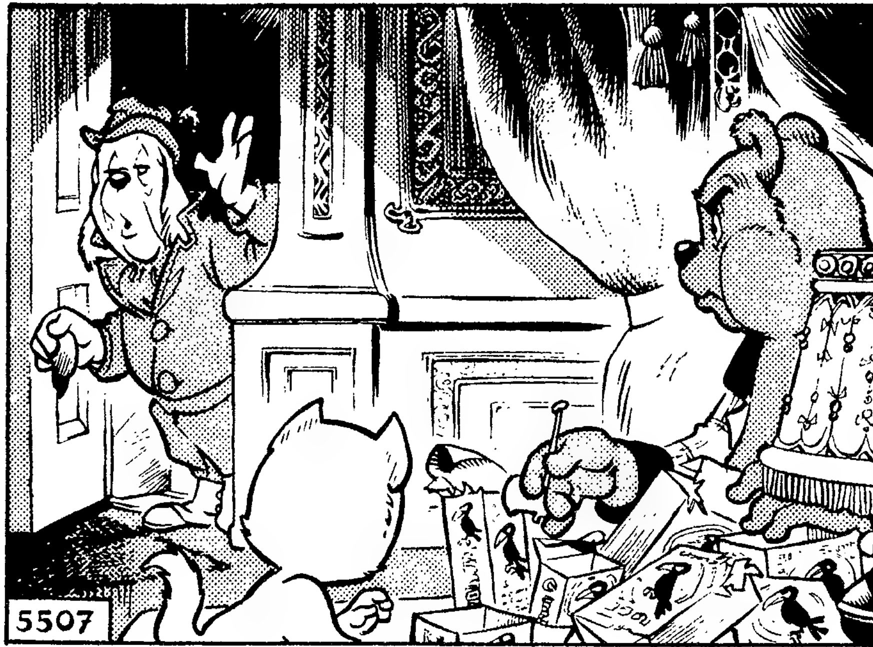
'Sprits', prevelde hij. 'Merk 'Kraai'. Ook al opengebroken. Wat mankeert die Joost toch? Het is treurig zoals hij zijn plicht verwaarloost.'

Tom Poes wilde nog eens uitleggen hoe dat kwam, maar toen viel hem iets in en hij hurkte bij de boodschappen neer om ze nader te bekijken.

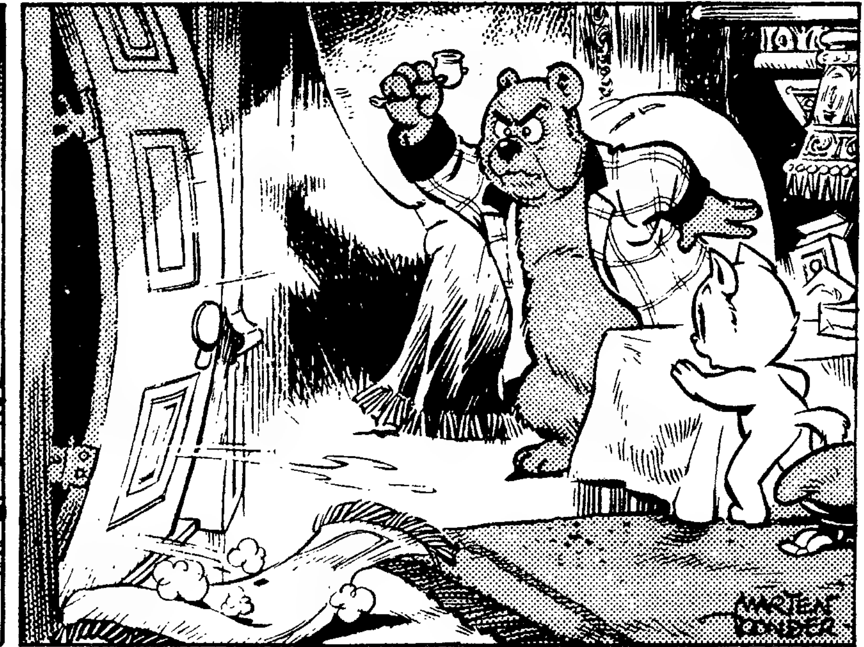
'Allemaal merk 'Kraai'', zei hij. 'Vreemd. Er stond ook een kraai op de munten van die grijsaard. Zou die iets met deze kruidenierswaren te maken hebben? En waarom zijn alle verpakkingen kapot?'

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5507 ‘Het is héél treurig’, mompelde heer Ollie ontdaan. ‘Kraaisprits! Wat een muffe geur! Als Joost thuiskomt...’

Op dat moment werd de deur geopend en stak de bediende zijn hoofd om de hoek.

‘Ik ben er weer, met uw welnemen’, sprak hij. ‘En nu ga ik naar bed!’

‘Wacht eens even!’ riep heer Bommel uit. ‘Ik heb een appeltje met je te schillen over deze boodschappen, als je begrijpt wat ik bedoel. Waarom zijn ze opengescheurd?’

‘Ik weet het niet’, zei de knecht schouderophalend. ‘Dat heeft de kruidenier gedaan, met uw goedvinden.’

‘Maar ik vind het niet goed!’ riep heer Ollie rood. ‘En dat merk ook niet. Ik lust geen Kraai!’

‘Het spijt mij, dat te horen’, hernam Joost. ‘De heer Grootgrut heeft niets anders meer. En nu moet u niet zo zeuren. Voor die paar bankbiljetten die ik als salaris beur, kan men niet verwachten dat ik opzit en pootjes geef. Ik kan met heel wat minder moeite klinkende munt verdienen, als u mij toestaat.’

Na deze woorden verliet hij het vertrek met zo’n kracht, dat de kalk van het plafond viel.

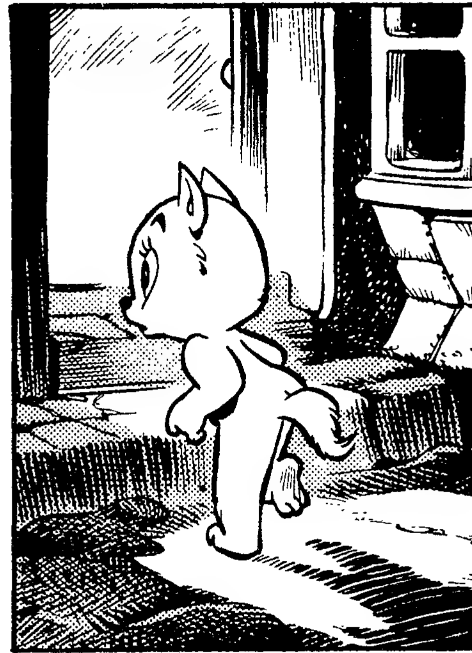
‘N-nu is het uit!’ stamelde heer Bommel. ‘H-hij gaat te ver! Ik... ikkik...’

‘Kalm, heer Ollie’, zei Tom Poes sussend. ‘Joost is zichzelf niet. Hij zit in de greep van die munten, al weet ik nog niet hoe. En daarom ga ik nu eens bij Grootgrut kijken.’

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5508 De nacht was gevallen en de goede stad Rommeldam lag donker en verlaten in het bleke licht van de maan. Ook het levendige bedrijf van de kruidenier Grootgrut had de lichten gedoofd; de etalage, die anders door kleurige neonbuizen de aandacht van de late voorbijganger trok, maakte nu een doodse indruk.

'Zou hij er geen aardigheid meer in hebben?' vroeg Tom Poes zich af. 'Gisteren had hij hier nog een extra lampje boven de grutsprits, maar nu hij overgestapt is op het merk 'Kraai' doet hij er niet meer aan. Hm, in zijn huiskamer brandt nog licht, zie ik.'

Hij liep wat dichter naar het open raam en wierp een blik naar binnen wende handen geldstukken op elkaar. Het lamplicht fonkelde op het glanzende metaal, dat vreemde glimplekjes op de verwrongen trekken van de vrek wierp.

'Nog een muntje... en nog een muntje...' hoorde Tom Poes hem mompelen. 'Mooie muntjes, véél mooie muntjes!'

De stapel viel rinkelend in elkaar en de bezitter barstte in een kakelend gelach uit, dat akelig was om aan te horen.

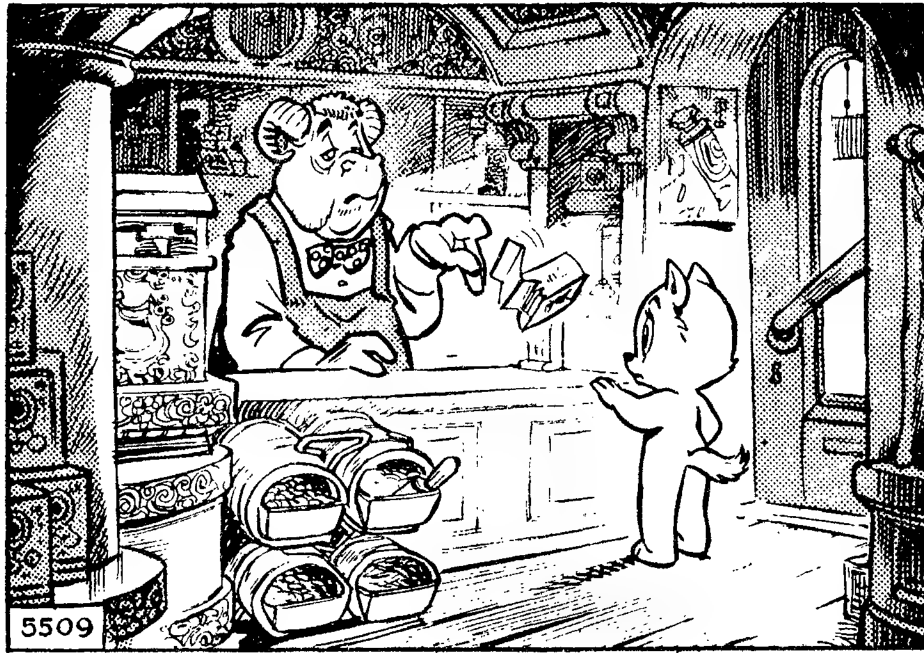
'Allemaal van mij!' riep hij uit. 'Ach, wat een mooie muntjes!'

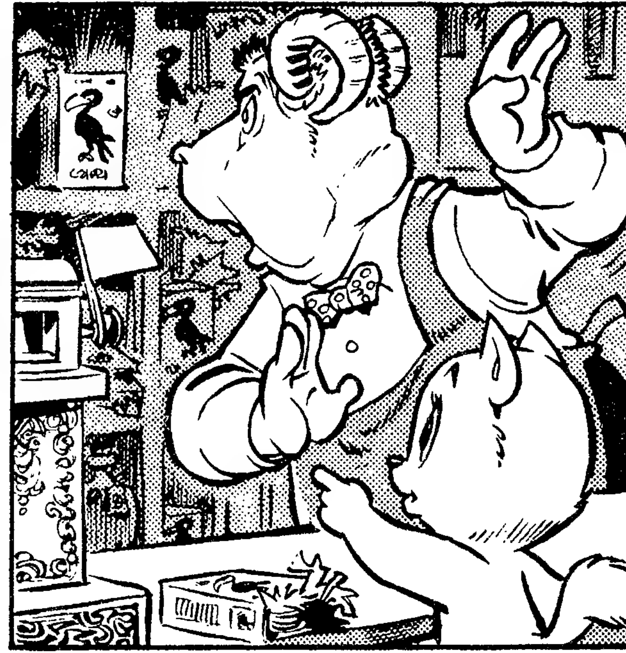
Tom Poes wendde zich van het weerzinwekkende tafereeltje af om naar huis te gaan.

'Het is niet eens gewoon geld', prevelde hij. 'Alle-

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5509 De volgende morgen kwam Tom Poes reeds vroeg de kruidenierswinkel van de heer Grootgrut binnen.

'Een pond grutsprits', zei hij.

Op andere dagen zou het gelaat van de comestibleshandelaar opgeleefd zijn, want het was een artikel waarop hij terecht trots was. Deze ochtend echter greep hij achter zich en wierp een pakje op de toonbank zonder op de voortreffelijke kwaliteit te wijzen.

'Nee, niet deze', zei Tom Poes. 'Dit merk is niet lekker — en bovendien is het open. Ik wil liever de goeie oude hebben, u weet wel.'

'Die heb ik niet meer', mompelde de ander schouderophalend. 'Ik ben overgeschakeld op een ander merk. Een héél aantrekkelijke verpakking; héél aantrekkelijk!'

'Hm', zei Tom Poes. 'Ik vind er niets aan. Wie wil nu een kraai op zijn levensmiddelen? Maar geef me dan dat pakje daar, als u niets anders hebt; dat is tenminste nog gesloten.'

De doffe oogopslag van de winkelier maakte plaats voor een begerige blik en met een ruk draaide hij zich om.

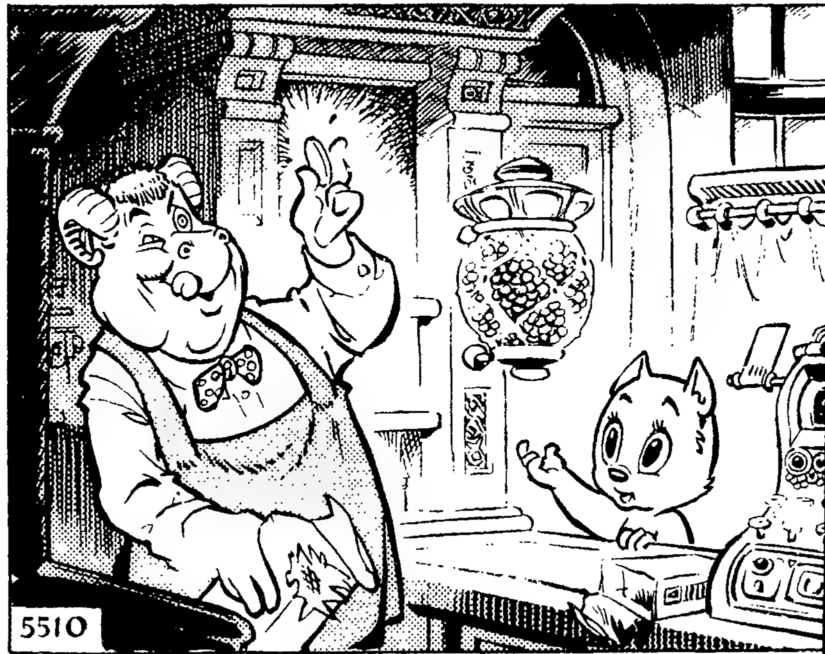
'Gesloten?' zo riep hij uit. 'Een gesloten pakje? Die heb ik dan over het hoofd gezien. Waar is het? Ah! Ik heb het al!'

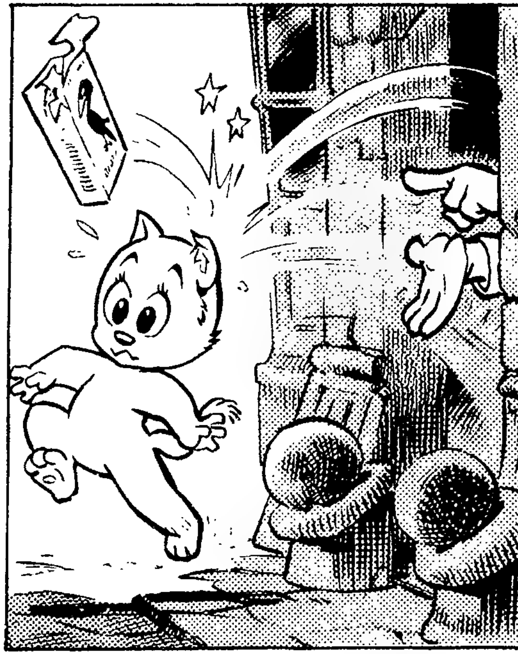
Hij rukte het aangeduide artikel van de plank en scheurde de verpakking op ruwe wijze in flarden. Daarop schudde hij de sprits krachtig op en neer, totdat er een munt op de toonbank rolde.

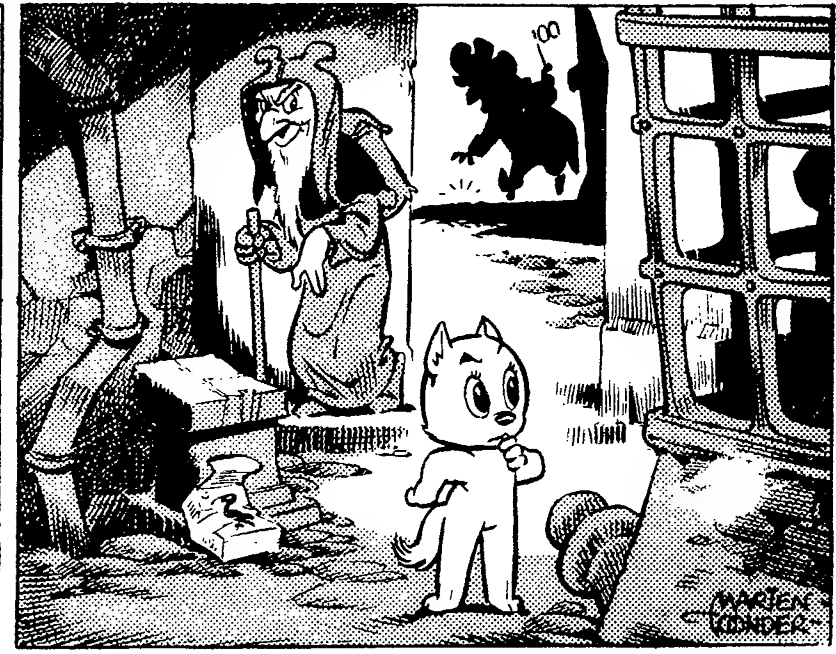
'Daar heb ik je!' riep de heer Grootgrut met vertrokken gelaat. 'Ach, daar was je me haast ontgaan!'

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5510 Hij hief het geldstuk omhoog, zodat het zonlicht erop glansde en er verscheen een brede glimlach op zijn onuitgeslapen trekken.

'Mooi', prevelde hij ontroerd. 'Fonkelnieuw en zuiver. En zo voordelig in het gebruik!'

'Wat is dat?' vroeg Tom Poes.

'Een geschenk', legde de winkelier uit. 'In ieder pakje Kraaimerk is een pasmunt verpakt. Koop daarom uitsluitend dit merk. Hij is mooi, hè?'

'Hm', zei Tom Poes. 'Dan is die munt dus voor mij. Want hij is natuurlijk voor de klant en niet voor u.'

Bliksemsnel stak de heer Grootgrut het geldstuk in zijn zak en terwijl zijn gelaat rood aanliep, ontstak hij in grote woede.

'De klant?!' riep hij met overslaande stem. 'De klant koopt de waar en moet niet zeuren! Maak dat je wegkomt en neem je rommel mee!'

Zo sprekende werkte hij de koper met kracht zijn winkel uit, terwijl hij hem het aangebroken pak Kraaisprits nawierp.

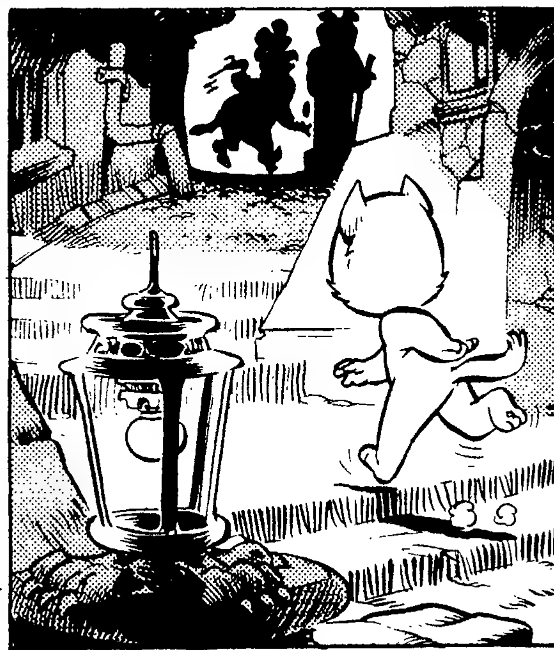
Tom Poes bleef een ogenblik versuft zitten, doch toen krabbelde hij langzaam overeind.

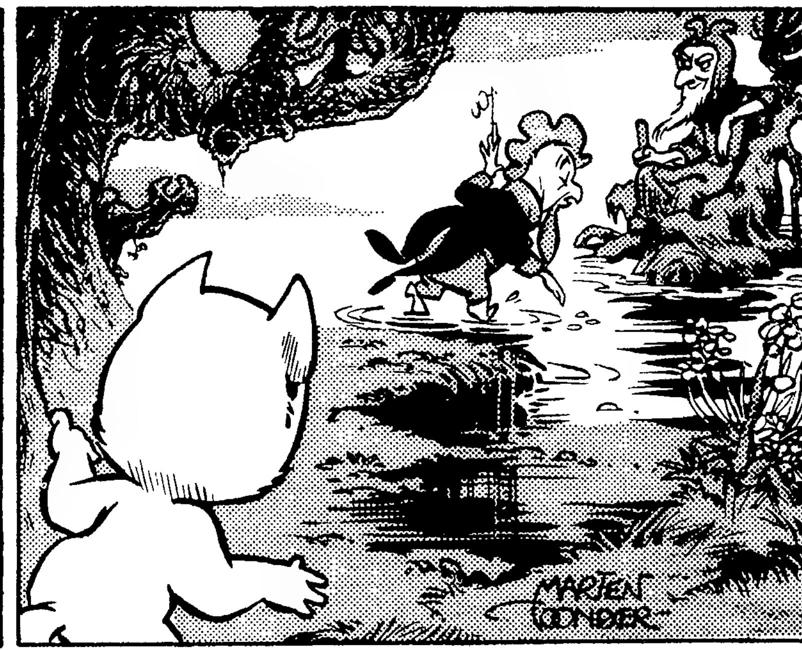
Achter hem naderde een sloffende voetstap. Het was de grijsaard met de kapotte ransel, die leunend op zijn stok door het straatje kwam en op enige afstand gevolgd werd door de markies De Canteclaer.

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5511 Van tijd tot tijd verscheen er een glanzende munt in de opening van zijn lekke ransel, die rinkelend op de stenen viel, zonder dat de oude zonderling er aandacht aan schonk.

Doch de edelman deed dit wel; met grote zorg raapte hij ieder verloren geldstuk op, om het haastig in zijn zak te steken.

Tom Poes keek het vreemde tweetal hoofdschuddend na.

'Wie had dat van de markies kunnen denken?' prevelde hij. 'Gisteren deed hij al vreemd, maar nu schijnt hij helemaal in de greep van die rare munten te zijn; net als Joost en Grootgrut. En die oude verliest ze met opzet. Zou hij weer naar zijn speelhol gaan?'

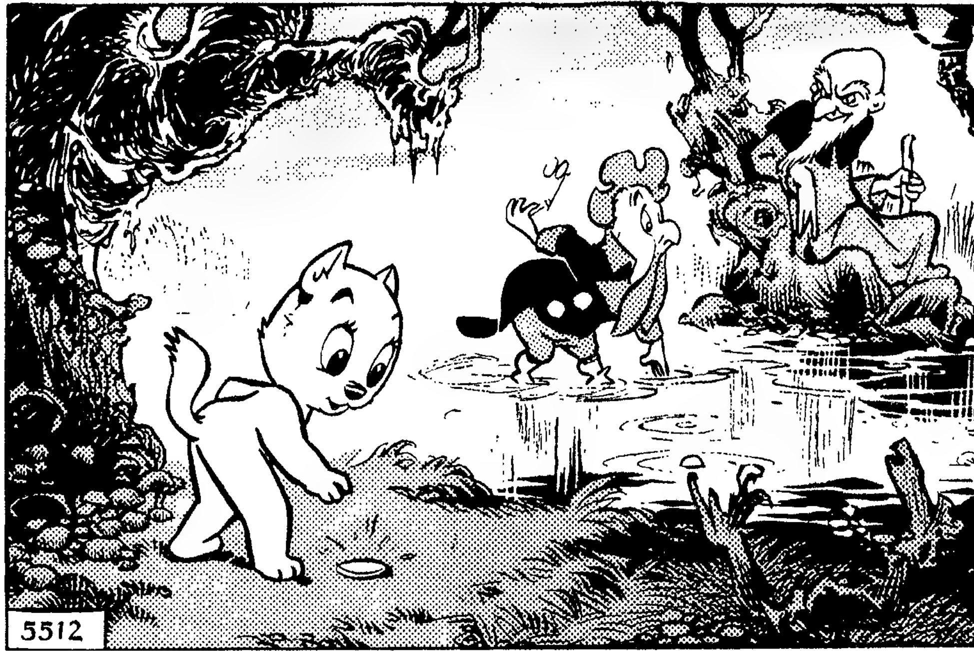
Door nieuwsgierigheid gedreven volgde hij het groepje tot buiten de stad, waar de modderpoel nog steeds lag te geuren in de zomerzon. Maar tot zijn verbazing was de goktent in de blubber verdwenen om weer plaats te maken voor de oude verknarde boom. De grijsaard gespte zijn ransel af en ging gemakkelijk tussen de wortels zitten.

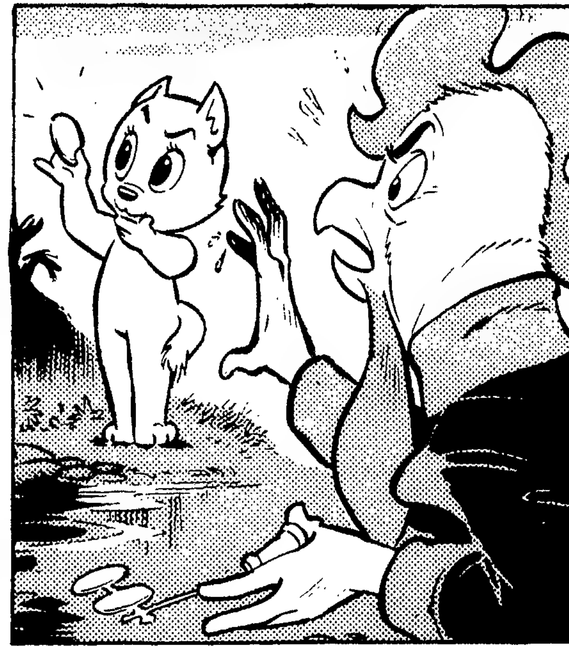
'Goed zoeken, meneertje', sprak hij. 'Zware munt zakt makkelijk. Maar voor een handig persoon is het niet moeilijk om geld uit drab te halen.'

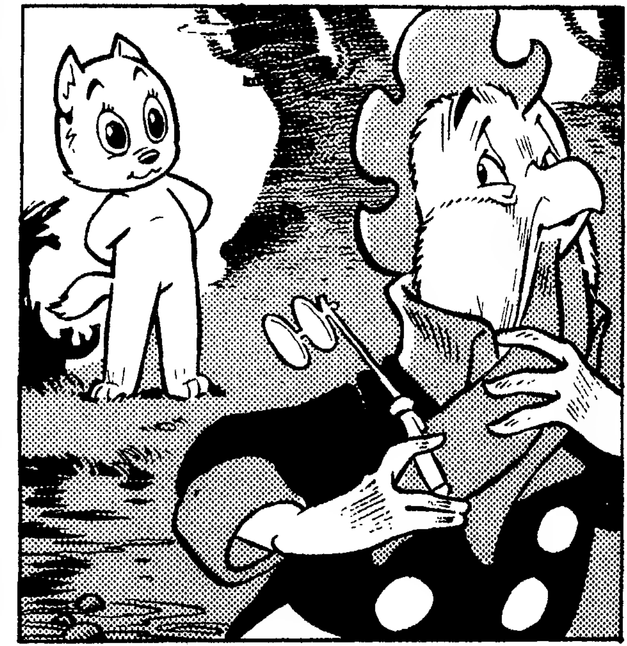
Hij barstte in een kakelend lachje uit, en de edelman aarzelde. Er trok een rode gloed over zijn gelaat en even scheen hij te overwegen om waardig heen te gaan. Maar toen bukte hij zich en begon tastend in de modder te roeren.

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5512 Tom Poes keek er geboeid naar.

'Ik wil weten, wat er met die munten aan de hand is', dacht hij. 'Maar ik moet oppassen, ze lijken me gevaarlijk.'

Op dat moment zag hij een geldstuk dat eenzaam in het gras lag te glanzen - en hij raapte het haastig op.

'Tjonge', mompelde Tom Poes. 'Wat een bijzondere munt is dat! Hij glanst als goud en hij is prettig warm; net alsof hij een beetje tintelt. Eigenlijk zou ik er graag een paar méér willen hebben. Alleen maar om eens na te gaan of...'

Doch toen kwam hij met een schok tot zichzelf. 'Stop!' dacht hij. 'Daar heb je het al! Deze ene pasmunt kan ik nog wel verdragen, maar als het er meer zijn, zou het mij net vergaan als de anderen.'

Op dat moment werd de aandacht van de markies door het flonkerende metaal getrokken - en met een gesmoorde uitroep plaste hij naar de vaste grond.

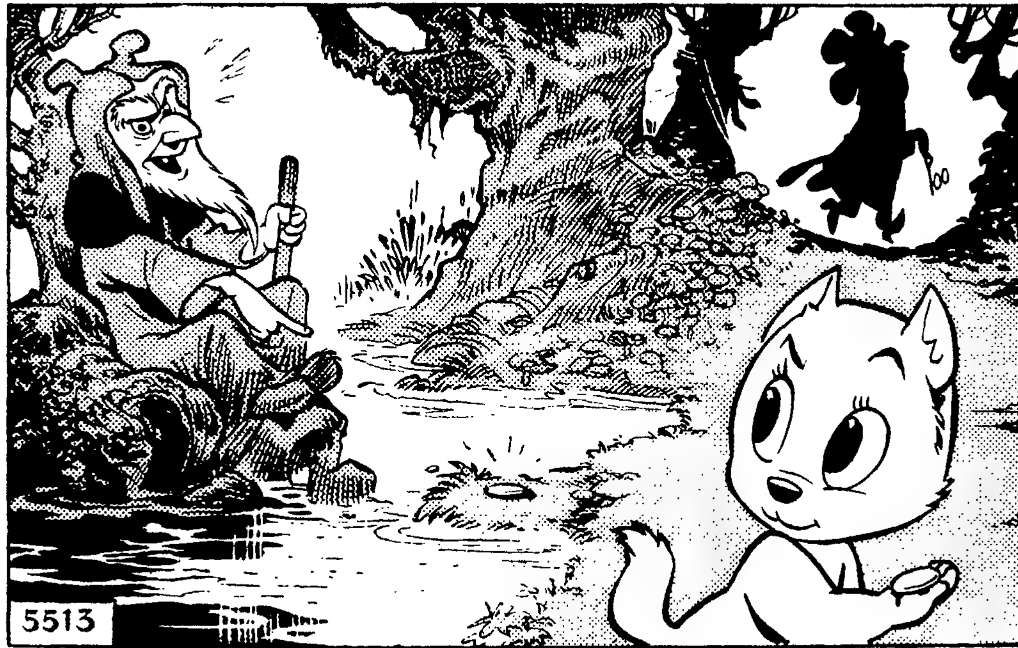
'Parbleu!' sprak hij. 'Dat is een stuk voor mijn verzameling. Geef onmiddellijk hier!'

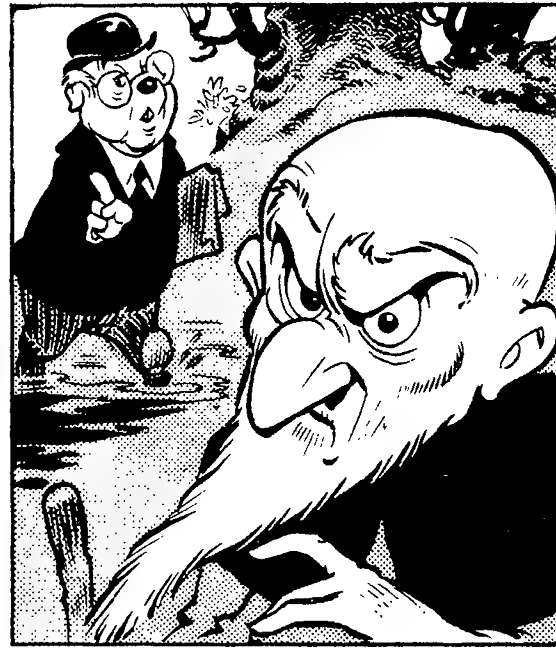
'Hoezo?' vroeg Tom Poes verbaasd. 'Hij is toch niet van u? U hebt hem toch niet verloren?'

De edelman slikte moeilijk en even leek het alsof hij in woede zou ontsteken. Doch toen overtoog een rode kleur zijn gelaat, hij keek verward naar zijn bemodderde bottines en repte zich zonder nog een woord te zeggen heen.

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5513 'Hèhèhè!' kakelde de grijsaard, die het gebeuren vanuit zijn boomstronk oplettend had gevolgd. 'Heel goed, ventje! Niet weggeven, hoor! Een munt van de oude Pas is daarvoor véél te mooi! Wees er zuinig op; hij kon nog wel eens zeldzaam worden!'

'Wilt u hem niet terug hebben?' vroeg Tom Poes. 'U hebt hem toch verloren?'

Het gelaat van de oude betrok. 'Wie geeft er nu gevonden geld terug?' kraste hij. 'Gemakkelijk verkregen geld speelt een rol; zeg dat maar aan je dikke vriend! Kijk, daar ligt nòg een munt, ventje! Raap hem maar gauw op! Een mooie pasmunt!'

Maar Tom Poes draaide zich om zonder ernaar te kijken en liep vlug weg.

Nu bewolkte de zonderling. Hij rukte zich de muts van de schedel en het was duidelijk, dat hij zich danig ergerde. Maar voordat hij er uitdrukking aan had kunnen geven, trok een voetstap zijn aandacht. Het was de ambtenaar Dorknoper, die nadertrad in de uitoefening van zijn beroep.

'Spreek ik met de heer Pas H.?' vroeg hij, de hoed lichtend. 'Zo ja, dan heb ik hier enige formulieren voor u. Ze betreffen een uitspanning, die hier gevestigd moet zijn. Een uitspanning, subsidiair speelgelegenheid, waarover dus belasting geheven kan worden.' Hij zweeg en wierp een aarzelende blik over de borrelende modderpoel.

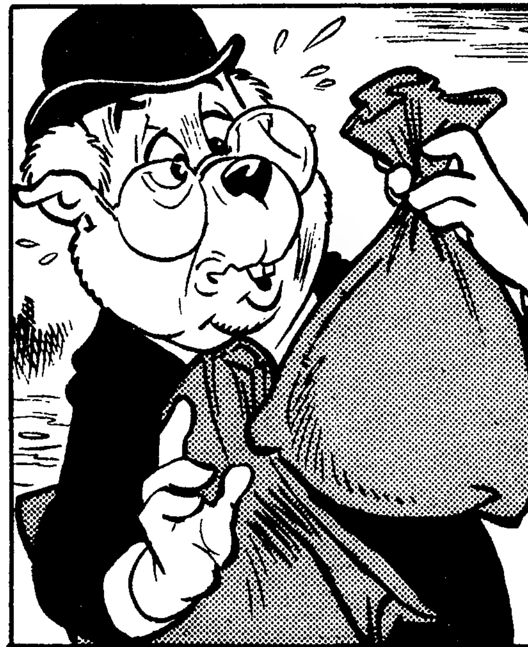
'Maar', hernam hij, 'ik zie hier geen uitspanning. Jammer. In dit geval moet ik dus van belastingheffing afzien. Een vergissing vermoed ik. Goedendag.' Hij wendde zich om, maar een uitroep van de grijsaard hield hem terug.

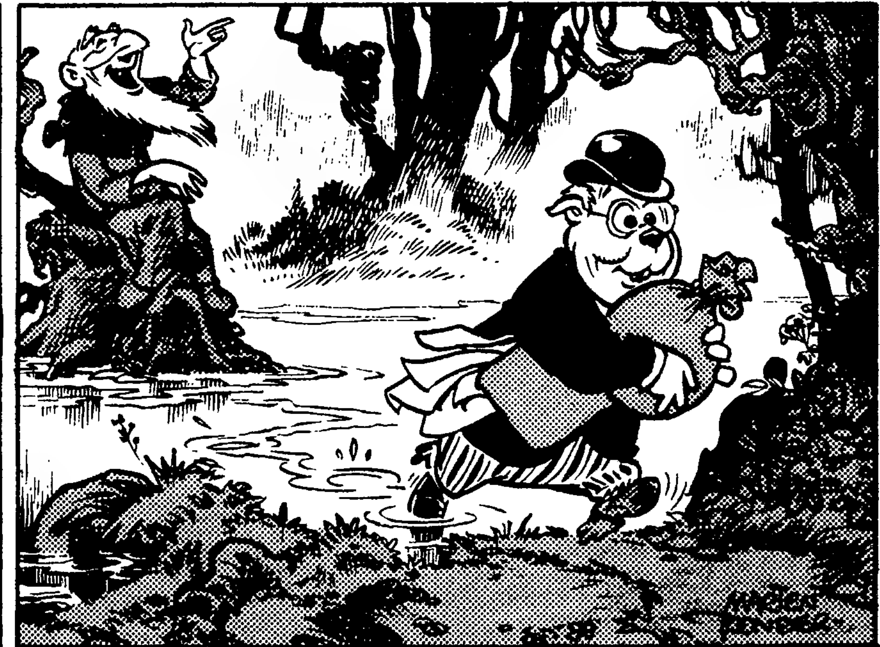
'Wacht even, meneertje!' kraste de oude. 'Belasting, hè? Die wil ik toch liever wel betalen. Makkelijk verkregen geld stinkt niet, wat jij?'

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5514 Hij stond op en trok een buidel munten uit zijn ransel.

'Hier, meneertje!' sprak hij. 'De oude Pas betaalt graag belasting, hoor! Belasting is makkelijk verkregen geld, hè? Daar kan veel vreemds mee gedaan worden! Ja, de oude Pas wil zelfs de mogelijkheid van belastingontduiking uitsluiten. Hier, dit is voor jou, hoor!'

De ambtenaar greep aarzelend de geldzak die hem in de handen werd geduwd en wierp er een onthutste blik op.

'Dit is héél ongebruikelijk!' sprak hij. 'De aangifteformulieren zijn niet ingevuld en er is geen aanslag opgelegd. Ik geloof niet, dat... eh... Hm!'

Hij zweeg enige tijd en vervolgde toen dromerig: 'Mooi geld! Zwaar in de hand en zuiver van klank. Ach, ik wil eigenlijk zeggen...'

'Is het soms te veel?' vroeg de oude met een scheef lachje. 'Dat geeft niet, meneertje! Als het te veel is, gebruik je het maar ergens anders voor. Geef het maar aan iemand die het gebruiken kan!'

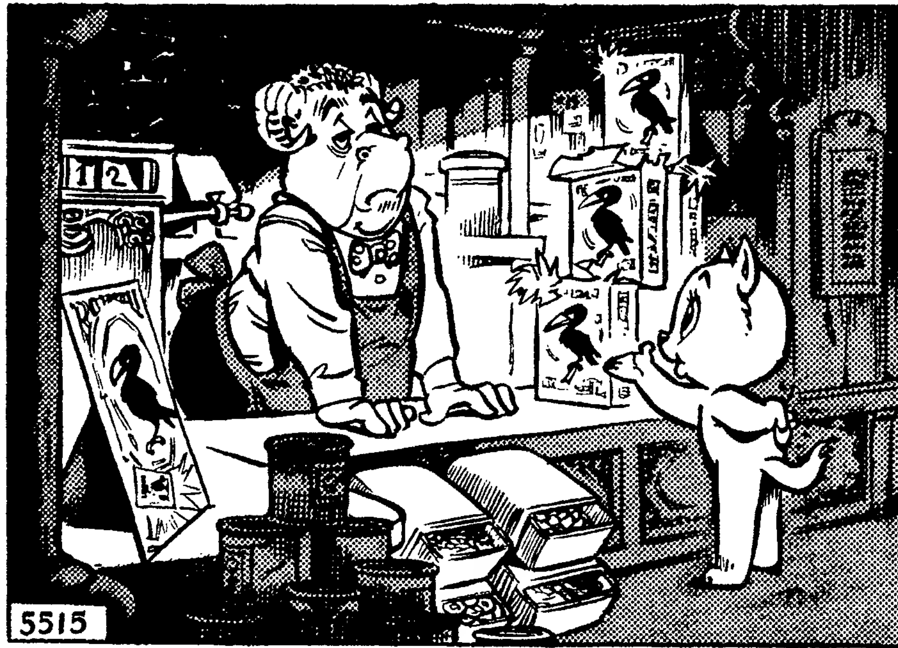
Het zweet brak de heer Dorknoper uit. Met een verwilderde blik bestaarde hij het leder en terwijl zijn vingers klauwachtig bewogen, deed hij de inhoud zachtjes rinkelen. Enkele malen opende hij ook de mond, alsof hij iets wilde gaan zeggen, doch meer dan een schor gemompel ontsnapte hem niet. Eindelijk nam hij een besluit.

'M-misschien als v-voorlopige aanslag', sprak hij moeilijk. 'Of g-gewetensgeld, d-dat is nog beter. Kan het dan boeken krachtens b-beschikking 509. Of boeken...'

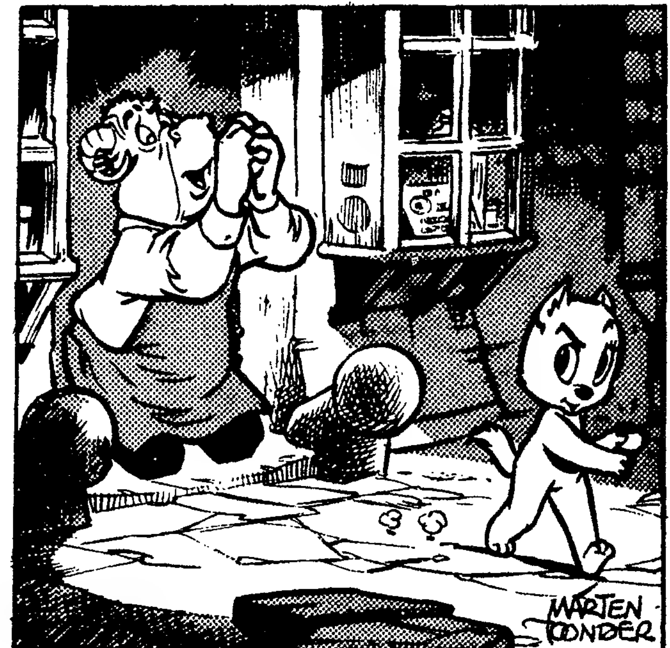
Zijn stem stierf nu geheel weg en zonder groeten spoedde hij zich heen.

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5515 Om de proef op de som te nemen was Tom Poes met zijn munt opnieuw naar de kruideniers-winkel van Grootgrut gegaan.

'Een pond grutsprits', zei hij. 'De echte.'

'Bent u daar nu alweer?' vroeg de handelaar narrig. 'Ik heb u al gezegd dat ik alleen maar Kraaimerk verkoop.'

'Jammer', zei Tom Poes. 'Voor echte wil ik graag een pasmunt betalen.'

Zo sprekende stak hij het geldstuk omhoog, dat hij op zijn rug gehouden had, en nu voltrok zich een grote verandering in de houding van de kruidenier.

'Had dat direct gezegd!' zo riep hij uit. 'Hoewel... Echte grutsprits heb ik niet meer; mag het geen Kraaimerk zijn, meneer Poes? U krijgt drie pakjes voor dat geld! Wat zegt u daarvan?'

'Nee', zei Tom Poes. 'Echte en anders niet.' Hij draaide zich om en liep de winkel uit, gevolgd door de verscheurde middenstander.

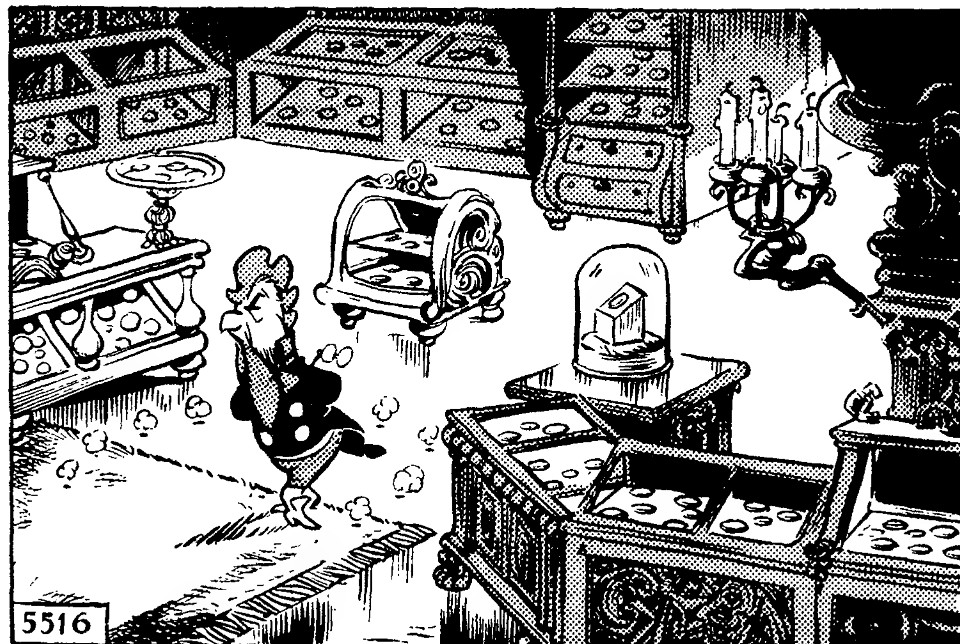
'Vijf pakjes dan!' riep die met overslaande stem. 'Ik bedoel tien! Twintig dan! Ach, hoe kunt u zo hard zijn? Vijfentwintig pakjes — en dan krijgt u tien florijnen toe!'

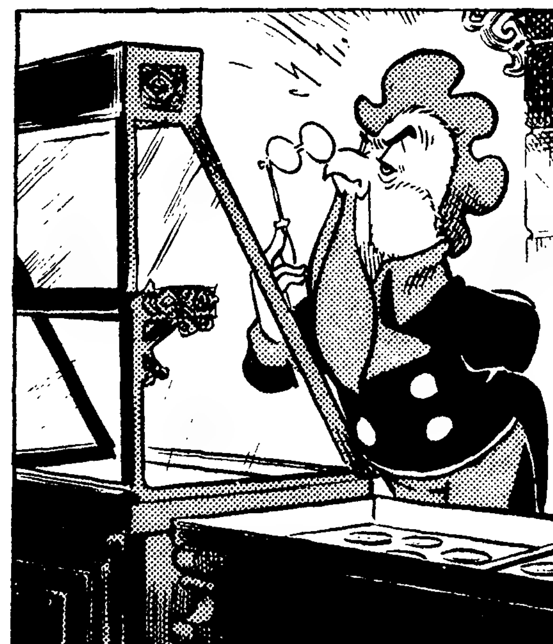
Maar Tom Poes schonk geen aandacht aan dit aanbod.

'Nu weet ik genoeg', dacht hij. 'Die munten hebben iets wat ze in de ogen van de bezitters waardevoller maakt dan echt geld. Ik weet niet waar die oude Pas op afstuurt, maar ik zie het somber in.'

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5516 Toen de markies De Canteclaer enige dagen later van zijn ochtendwandeling thuis kwam, was hij slecht gemutst. Meestal stond hij minzaam toe, dat men hem de modder van de bottines veegde en vaak knikte hij niet onvriendelijk, wanneer zijn pachters zich langs de weg schaarden en groetend de petten lichtten. Maar nu begaf hij zich zonder een blik of woord naar zijn vertrekken en sloot de deur zorgvuldig achter zich.

Om hem heen stonden de kasten waarin hij zijn kostbare muntenverzameling bewaarde. Het zonlicht toverde fraaie lichtglanzen op de metaalgietsels, doch het gaf de bezitter geen vreugde. Die morgen had hij voor het eerst de strooiende grijsaard niet gezien, zodat hij geen enkel geldstuk had kunnen vinden.

'Parbleu...' prevelde hij, terwijl hij voor een lege vitrine bleef staan. 'Een verloren dag! Deze kast moet vol en gisteren overwoog ik zelfs om er nog enkele bij te laten maken. Maar wanneer ik die oude niet meer ontmoet, kan ik mijn verzameling niet verder aanvullen — en dan blijft de kast leeg. Het is affreus!'

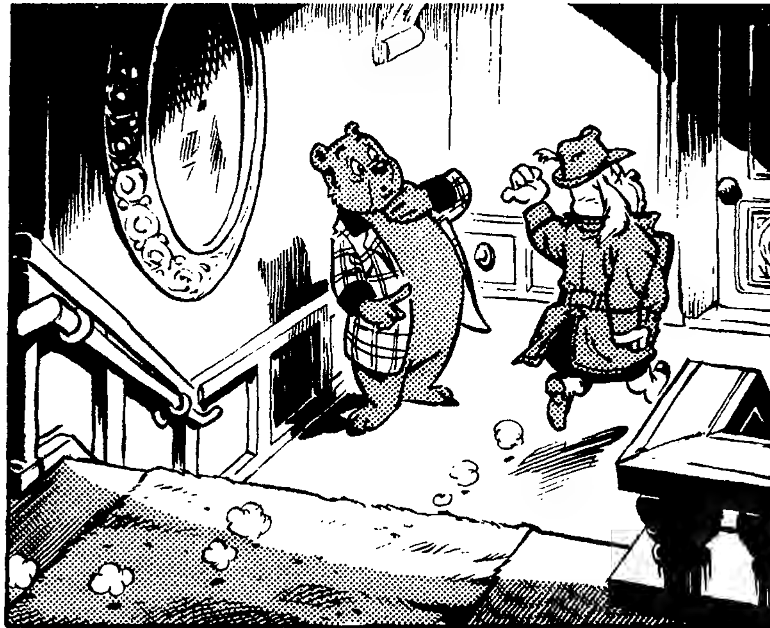
'Het is bar!' sprak ook de heer Grootgrut. Gezeten op de grond van zijn magazijn was hij driftig bezig de pakjes van de nieuwe bestelling, die was binnengekomen, open te scheuren. Maar hoe hij ook zocht en rammelde er kwam niets uit.

'Waardeloos!' riep hij ten slotte buiten zinnen. 'In de hele laatste zending ontbreken de cadeaumunten! Wat heb ik aan deze rommel? Wie wil er Kraaimerk hebben, als er geen surprise in zit?'

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5517 Op de avond van die dag zat Joost op zijn kamertje zijn munten te tellen. Beneden aan de trap riep heer Bommel op klagende toon om koffie, maar de ontspoorde knecht schonk er geen aandacht aan.

'Het zou aardig zijn,' zo fluisterde hij, 'wanneer al die stapeltjes even groot waren. Allemaal stapeltjes van twintig. Mooi naast elkaar; of misschien achter elkaar. Dat zou leuk wezen, wanneer men mij toestaat. Maar dan moet ik er meer hebben.'

Hij stond op, nam jas en hoed en begaf zich naar beneden, waar zijn meester hem toornig tegemoet trad.

'Ben je daar eindelijk?' vroeg deze streng. 'Heb je me niet horen roepen? Waar is mijn mokka?'

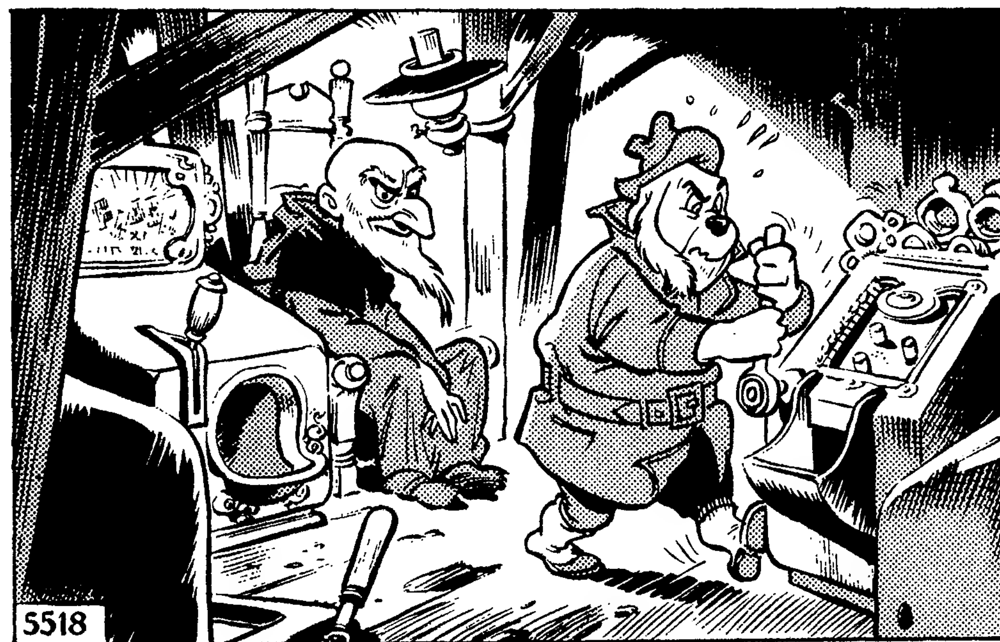
'Nog in de boontjes', zei de bediende bij het passeren. 'Maar er staat koude koffie van vanmorgen in de keuken, met uw welnemen. Waarom warmt u die niet op?'

Hij tikte aan zijn hoed, sloeg de deur haastig achter zich dicht en richtte zijn schreden naar het modderige terrein waar de ondernemer Pas zijn goktent had opgericht.

Het morsige gebouwtje stond er als vanouds. De petroleumlampen schommelden piepend in de zomerwind, de houtworm zaagde ratelend in het gebinte en de vertrouwde geur van schimmel en bederf hing stil rondom de poel. Er was niets, dat op de vreselijke verandering duidde, die hier had plaatsgegrepen.

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5518 Joost stapte de tent binnen, knikte de ondernemer beleefd toe en begon met toewijding aan zijn gewone avondwerk.

Dit was eenvoudig. Hij nam een fraaie pasmunt uit de voorraad die hij tot dit doel steeds bij zich droeg, en liet deze zorgvuldig in een van de apparaten glijden. Daarop haalde hij neuriënd een hendel over, terwijl hij zich reeds gereed maakte om de winst op te vangen.

Vanavond echter gebeurde er niets. Het geldstuk verdween ratelend in het inwendige en het glimmende toestel gaf er niets voor terug. In het begin fronste de knecht slechts licht de wenkbrauwen en nam een ander geldstuk uit de zak. Doch toen de ene inzet na de andere onbeloond bleef, verging hem het neuriën en het koude zweet brak hem uit.

'Jammer', kraste de grijsaard op de achtergrond. 'Het zijn zulke mooie muntjes. Probeer het nòg eens, meneertje. Als je het goed doet, moet je toch winnen, hè? Toe maar, je hebt er toch genoeg?'

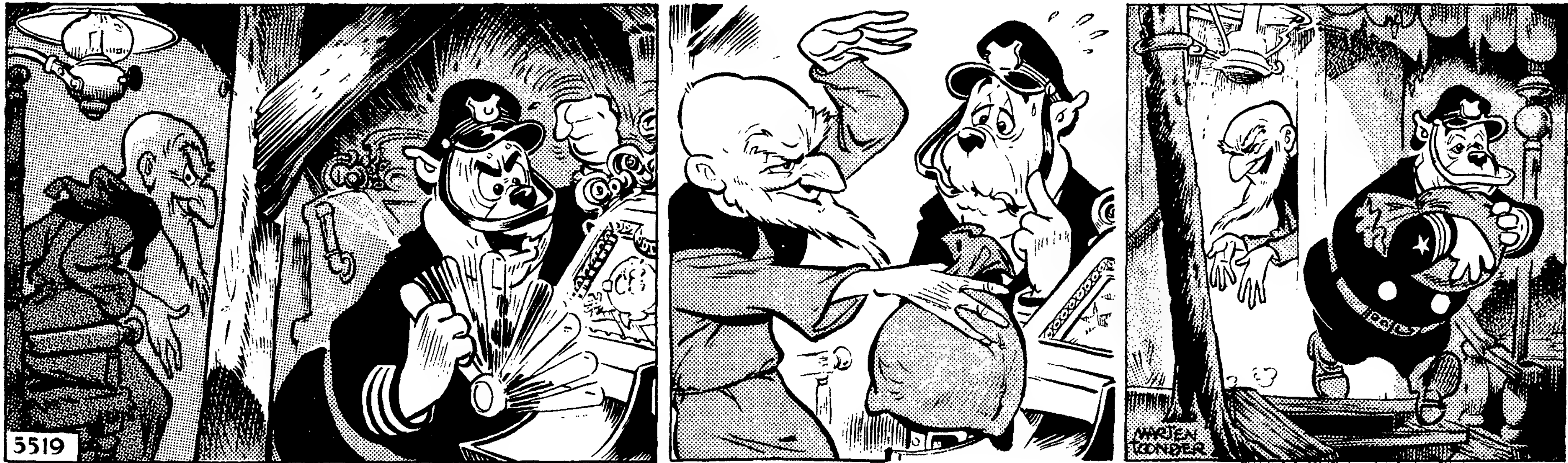
'Ze zijn op...' mompelde Joost, zijn zakken omkerend. 'Maar thuis heb ik er meer. Ik ga even een nieuwe voorraad halen, met uw welnemen.'

Met deze woorden haastte hij zich de tent uit en passeerde zodoende juist commissaris Bas, die ter controle naderde.

Plichtsgetrouw placht de politiechef zich avond aan avond naar de bouwvallige onderneming te begeven om vast te stellen, dat daar een eerlijk behendigheidsspel werd beoefend — en hij deed dat gaarne.

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5519 Hij betrad het krakende tentje en knikte gemoedelijk.

'Goedenavond', sprak hij. 'Controle. Alles in orde?'

'Probeer maar, meneertje', zei de ondernemer. 'De muntjes zijn weer mooi, hoor.'

Hij lachte onaangenaam, doch zonder zich hieraan te storen naderde de politiechef een van de apparaten en stak er een munt in. Maar voor het eerst rinkelden er geen bellen — en ook spoten er geen munten meer uit de gleuf omhoog. Met groeiende ontstemming rukte de ambtenaar aan de kruk, stompte op het chroomwerk, trapte tegen het voetstuk en rammelde hij de machine door elkander, zodat de gehele onderneming schudde.

'Dit klopt niet!' riep hij ten slotte toornig. 'Dit is onwettig gokwerk! Gokautomaten! Op heterdaad!'

'Maak je niet zo boos, meneertje', suste de grijsaard. Hij was opgestaan en trad sluipend op de commissaris toe.

'Kijk,' kraste hij, 'dit is ongeveer wat u gewoonlijk wint, nietwaar? Zo'n buideltje vol, hè? Neem maar mee, hoor, dat is voor u!'

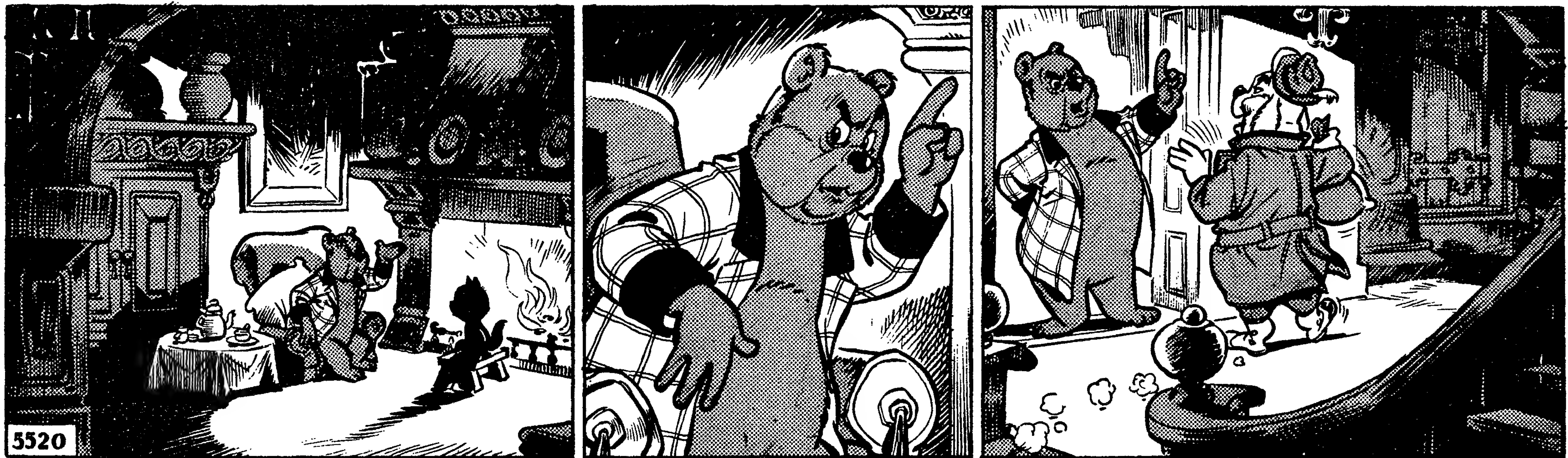
Zo sprekende duwde hij de ander een prettig rinkelende geldzak in de handen en deed toen een pasje terug om de uitwerking gade te slaan.

Een ogenblik stond de commissaris als door de donder getroffen.

'M-maar d-dit is om-omkoop... omkoping', stamelde hij met bevende lippen — en het leek even of hij de buidel wilde wegwerpen. Doch toen drukte hij de pet in de ogen en ging heen, zonder nog een woord te zeggen.

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5520 Bommelstein werd er niet gezelliger op. Spinraggen en stofnesten ontwikkelden zich op de plinten, vervuild vaatwerk ontsierde de keuken en heer Ollie dronk opgewarmde koffie.

'Nooit meer vers', sprak hij klagend, toen Tom Poes hem op een avond opzocht. 'Maar dat is het ergste nog niet. Nee, de maaltijden, jonge vriend! Die zijn heel vreselijk! Alle maaltijden komen uit pakjes Kraaimerk en ik ben bang, dat ik ernstig ondervoed zal raken. En Joost doet maar. Altijd na het eten loopt hij hier met een buidel vol geld het huis uit.'

'Het is die goktent', zei Tom Poes. 'Iedereen raakt in de macht van het geld dat daar gewonnen wordt, zelfs de commissaris en de markies.'

'Ik begrijp dat niet', zei heer Ollie met grote verontwaardiging. 'Zoiets staat zó ver van ons, Bommels, af! 'Geld speelt geen rol', zei mijn goede vader altijd en... Wacht eens even. Daar hoor ik Joost alweer! Nu, die treft het! Het is nu buigen of barsten!'

Met deze woorden begaf hij zich naar de gang en hield de juist passerende bediende staande.

'Het is nu buigen of barsten!' zo voegde hij hem toe. 'Dit gaat niet langer! Ik weiger nog langer op opgewarmde koffie te leven - en ik verbied je om in en uit te lopen met die kraaiemunten.'

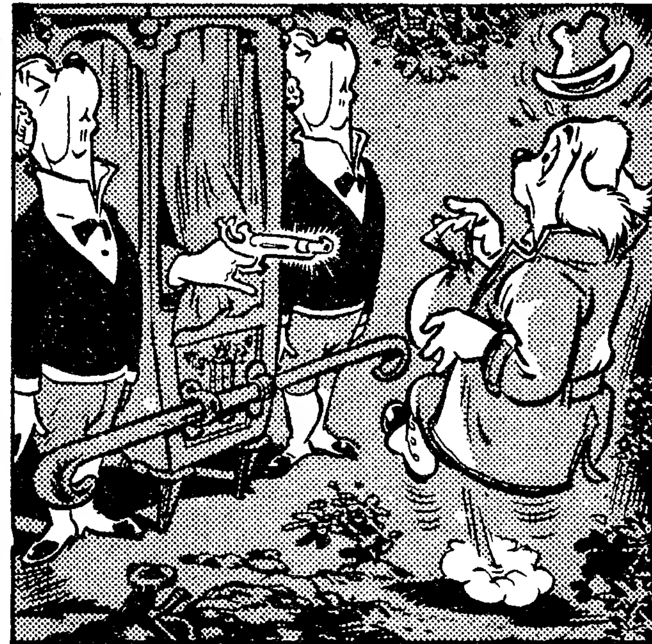
'Dit is de laatste buidel', riep Joost met een zenuwlach. 'Alles is op en vergokt, met uw welnemen! Dit zijn de laatste... de laatste kans om mijn hele mooie, glimmende munten terug te winnen. Het is nu buigen of barsten!'

Na deze woorden opende hij de buitendeur en snelde de duisternis in.

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5521 'Eén kansje nog, wanneer men mij toestaat', mompelde hij, terwijl hij naar de poel liep. 'Eens moet het geluk toch weer keren. En zonder die hele mooie, glimmende munten heeft het leven geen waarde meer.'

Op dat moment werd de stilte van het nachtelijke woud verstoord door het geluid van regelmatige voetstappen - en in het licht van de volle maan kon men een eigenaardig optochtje zien naderen. De ontwrichte bediende schonk er aanvankelijk echter weinig aandacht aan.

'Studenten zeker', sprak hij bekommerd tot zichzelf. 'Heel betreurenswaardig. Alsof er geen ernst op de wereld is.'

Hij trad wat terzijde om een draagstoel te laten passeren, doch nu sprak een koele stem uit het inwendige: 'Halt!'

De dragers klapten de hakken zachtjes tegen elkander en lieten het koetsje voorzichtig op de pootjes zakken.

Van achter de gordijntjes verscheen een slanke hand, die met een ruiterpistool naar Joost wenkte.

'Uw geld of uw leven, knecht!' hernam de stem. 'Werp uw buidel op de grond en pak u weg! Vite!'

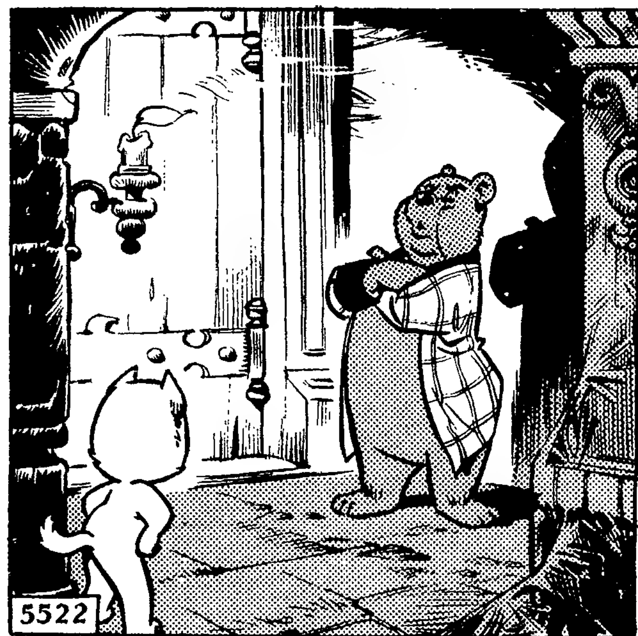
'Genade!' riep de bediende schril. 'Dit zijn mijn laatste pasmunten! Daar zonder kan ik niet leven, met uw welnemen!'

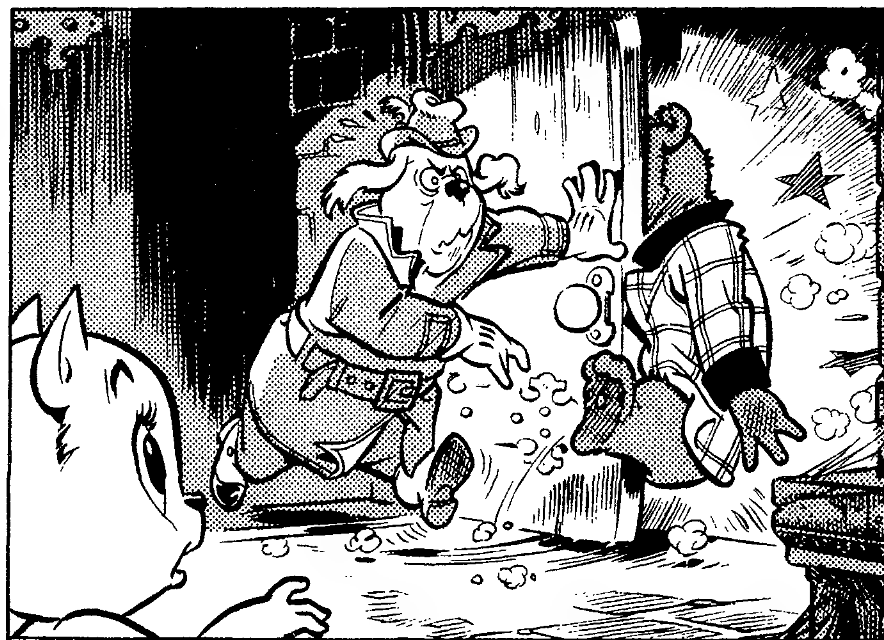
'Eh bien,' vervolgde de rover, 'sta dan een moment stil, zodat ik u zorgvuldig op de korrel kan nemen.'

Doch nu wierp de dodelijk geschrokken Joost zijn geldzak weg en snelde hulproepend huiswaarts.

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5522 Heer Bommel begreep, dat hij het gedrag van zijn bediende niet langer kon nemen. Hij stelde zich achter de voordeur op en kruiste de armen.

'Ook aan het geduld van een heer komt een einde', zo sprak hij. 'Ik kan niet langer goedkeuren, dat Joost de kachel met mij aanmaakt.'

'Het komt door die pasmunten', herhaalde Tom Poes, maar heer Ollie had daar geen oor voor.

'Voor een Bommel spelen pasmunten geen rol', hernam hij. 'Daarom is het heel vreselijk wat er gebeurt! Zo'n Joost maakt misbruik van het tekort aan huispersoneel. Maar ik neem het echt niet langer, jonge vriend. Als hij direct thuis komt, zal ik zonder pardon...'

Op dat moment knarste de sleutel in het slot en daarop werd de deur met zo'n kracht opengeworpen, dat de spreker de woorden in de mond bestierven.

Het was de knecht, die in verwilderde staat huiswaarts keerde.

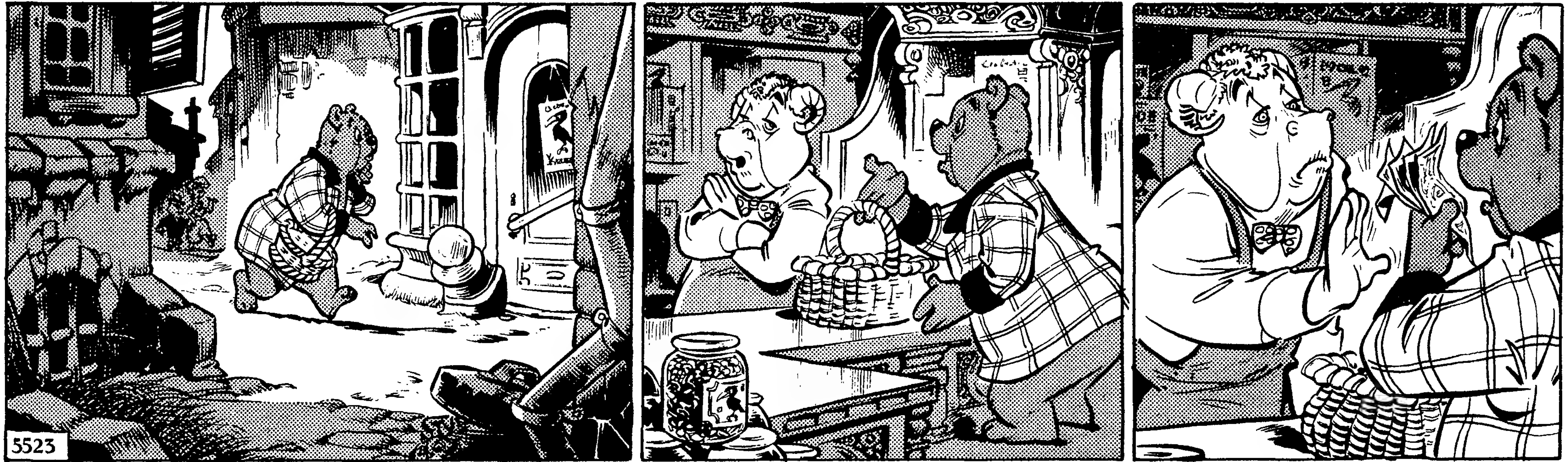
'B-beroofd, wanneer m-men m-mij t-taastoet!' riep hij met schrille stem. 'Op klaarlichte avond! Men heeft mij met een pi-pistool bedreigd! M-mijn munten zijn gestolen, met uw welnemen!'

'Umpf', stamelde heer Ollie van achter de deur. 'Dit gaat niet langer. Een bloedneus, vrees ik. Snuf... mpf... Ik bedoel...'

'Het is heel betreurenswaardig', vervolgde de bediende vertwijfeld. 'Zonder die geldstukken kan ik niet leven, als ik zo vrij mag zijn. En ik eis, dat mijn loon voortaan in pasmunten wordt uitbetaald! Ik heb mijn rechten! Pasmunt wil ik hebben!'

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5523 Met Joost viel niets meer te beginnen. Hij had zich in zijn kamertje opgesloten en klaagde over zijn verloren pasmunten, zonder zich aan de verzorging van zijn meester te storen.

De volgende morgen kon men heer Bommel dan ook bedrukt stadwaarts zien gaan om persoonlijk boodschappen te doen.

'Havermout, koffie en gomballen', prevelde hij stil voor zich heen. 'Ik moest hem op staande voet ontslaan. Maar aan de andere kant ben ik blij, dat hij nog geen ontslag genomen heeft, als men begrijpt wat ik bedoel. Ach, het zijn moeilijke tijden waarin we leven...'

Hoe moeilijk die tijden waren, werd hem echter eerst recht duidelijk toen hij voor Grootgruts toonbank stond.

'Welja', sprak de winkelier. 'Havermout en koffie. Hoe denkt u die te betalen, meneer Bommel? Houdt u mij ten goede, maar de middenstand moet ook leven!'

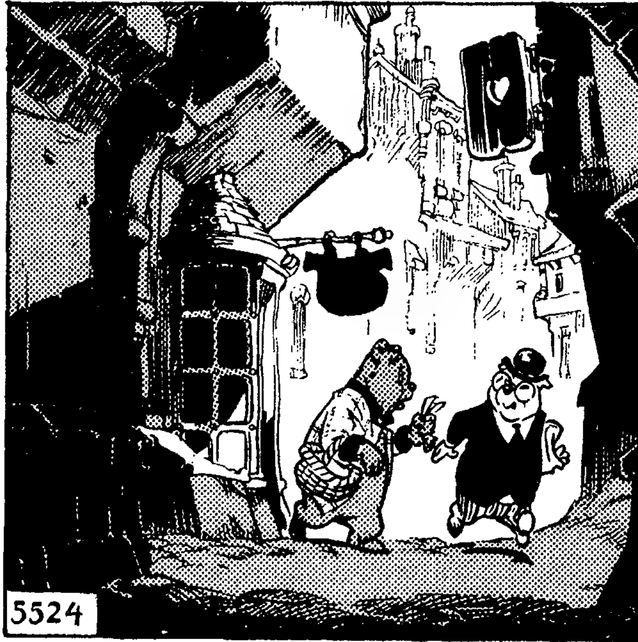
'Betalen?' herhaalde heer Ollie ontdaan. 'Wat is dat voor onzin? Met mijn goeie geld, natuurlijk, dat moest u weten!'

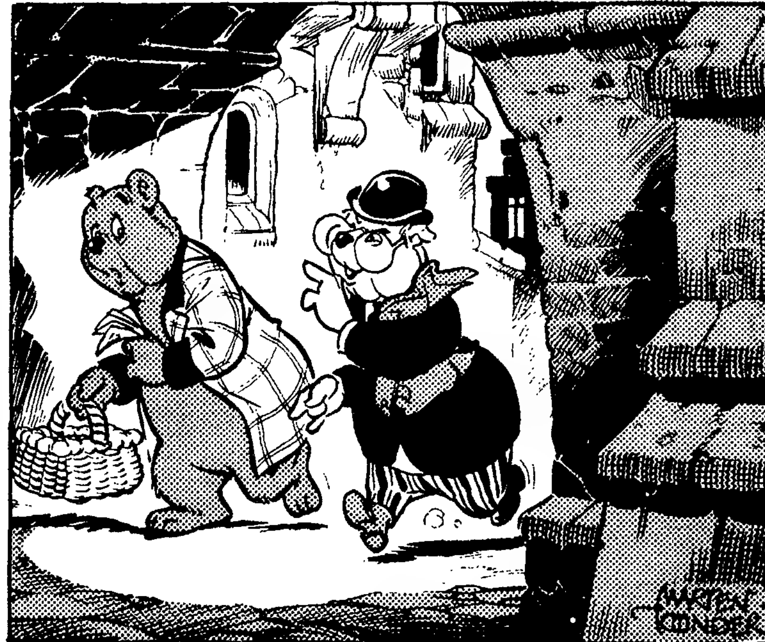
Zo sprekende frommelde hij een bundeltje bankbiljetten uit zijn binnenzak en zwaaide daar driftig mee. De ander wenkte echter verveeld af.

'Voddig papier', hernam hij. 'Nee, hier wordt alleen maar geleverd tegen goede pasmunt. En die is schaars geworden, de laatste tijd. Ik weet niet waar het heen moet met de wereld sinds de cadeauverpakking is afgeschaft. Ik zit tot aan de oren in de Kraaimerkartikelen, maar pasmunt zit er niet meer in. Nu moet ik het wel over een andere boeg gooien. Houdt u mij ten goede!'

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5524 Heer Bommel verliet de winkel en staarde ontdaan naar de bankbiljetten, die hij in de vuist klemde.

'Mijn goeie geld', prevelde hij. 'Waardeloos papier noemt Grootgrut dat! Waar blijft een heer van mijn stand op deze manier?'

Op dat moment werd hij ingehaald door de ambtenaar eerste klasse Dorknoper, die op weg was naar het gemeentehuis. Er speelde een eigenaardig trekje over het gelaat van de hooggeplaatste klerk en dat verdiepte zich toen hij heer Ollie zag.

'Goedemorgen', wenste hij, medelopend. 'Er staat nog een postje achterstallige belasting open; dat zal u niet onbekend zijn. Een navordering.'

'Ja', gaf heer Bommel toe. 'Achterstallig postje, ja, ja. Ik heb hier...'

'Dat hoeft niet', hernam de beambte haastig. Hij wierp een besmuikte blik om zich heen en vervolgde op zoete toon: 'We kunnen dat op een akkoordje gooien, meneer Bommel! Wanneer u wat pasmunt hebt, zal ik het wel ambtelijk in orde maken.'

'Ik heb hier goed geld', zei heer Ollie, zijn bankbiljetten overreikend. Doch de ander wenkte af.

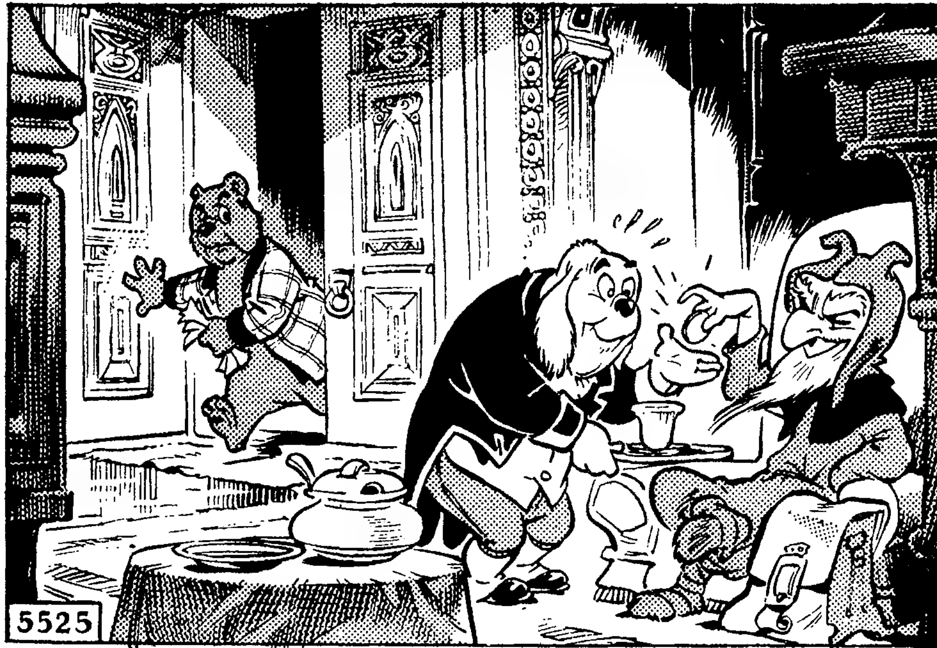
'U begrijpt mij niet', fluisterde hij. 'Een akkoordje! U betaalt mij tien procent in pasmunt en ik scheld u de rest kwijt. Dat is te regelen. Maar geen voddig papier! Echte pasmunt! U begrijpt mij, haha!'

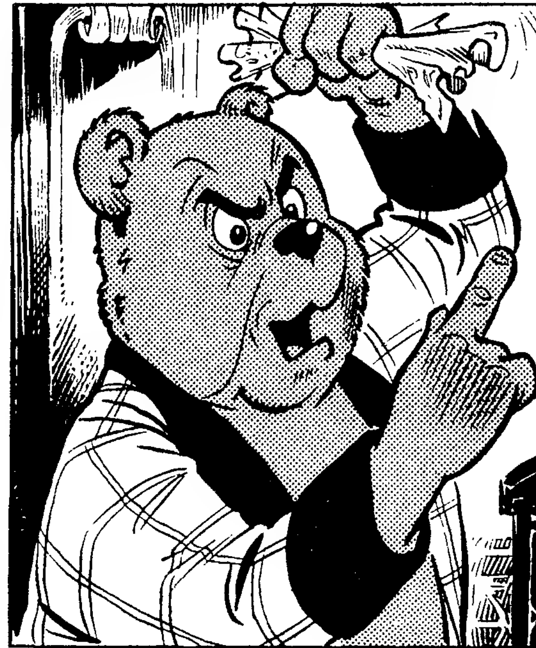
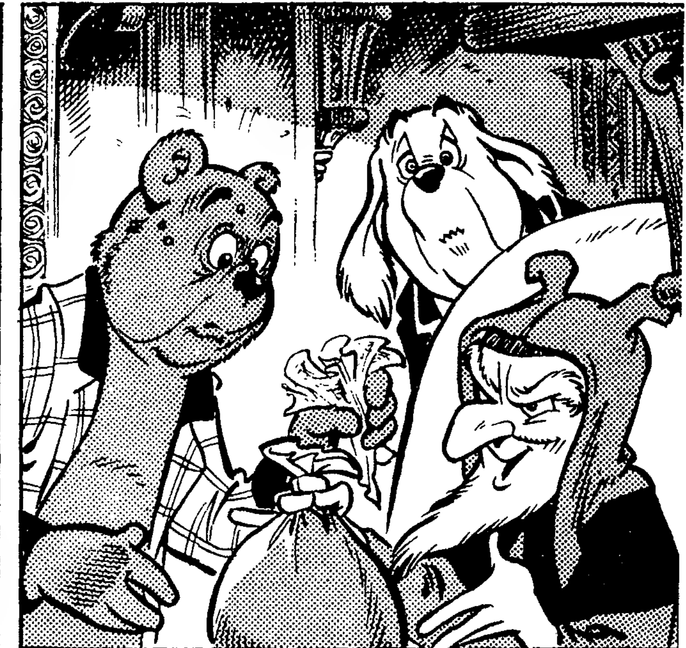
Na deze woorden verdween hij haastig in een zijstraat.

'Pasmunt', prevelde heer Bommel, terwijl hij naar het bundeltje staarde dat hij in de hand hield. Tot zijn ontzetting begon het tot hem door te dringen dat geld nu inderdaad geen rol meer speelde in Rommeldam.

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5525 Toen heer Bommel thuiskwam, trof hij daar een onverwachte bezoeker aan. Het was de oude Hocus Pas, die, gezeten in de gemakkelijke stoel bij de haard, door Joost verwend werd.

'Een kopje versterkende bouillon?' vroeg de knecht op eerbiedige toon. 'Dat zal smaken, met uw welnemen. Zit u gemakkelijk? Wilt u een voetenbankje, als ik zo vrij mag zijn? En zal ik het vuur aanmaken? Het is wat fris, wanneer u mij toestaat. Dank u wel, meneer Pas! Een pasmunt; dat is mooi van u! Is er nog iets van uw verlangen?'

Een ogenblik bleef heer Ollie als door de donder getroffen staan. Doch toen steeg zijn ontstemming hem naar de keel en met een onbeheerste uitroep maakte hij een einde aan het stuitende toneeltje.

'Bah!' riep hij uit. 'Je uitsloven voor een fooi, terwijl je je meester verwaarloost! Schaam je je niet? Deze ongunstige figuur is de oorzaak dat er voor goed geld niets meer te koop is!'

'Toch wel!' sprak de grijsaard glimlachend. 'Toch wel, meneertje! Voor jouw goeie geld kan je bij mij een zakje pasmunt kopen! Wat zeg je daarvan?'

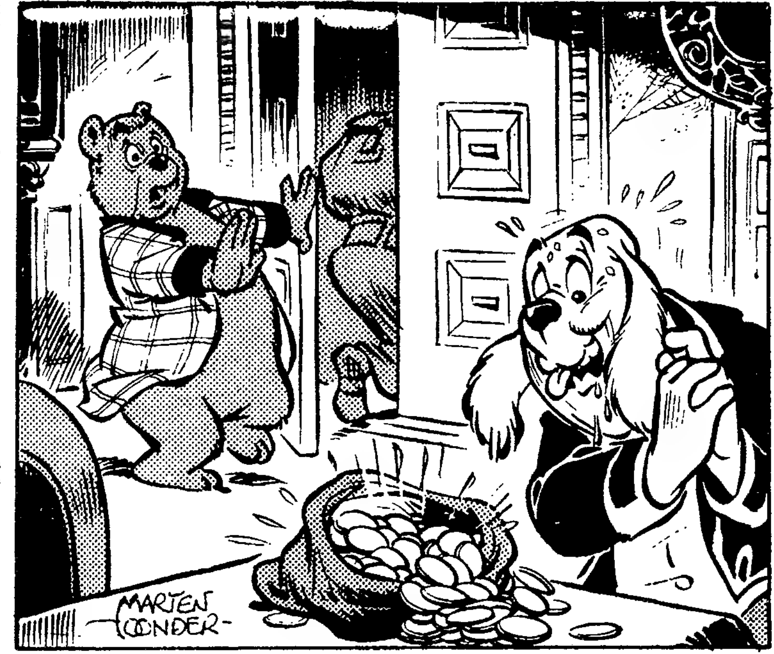
Zo sprekende stak hij zijn gastheer een rinkelende buidel toe en deze wilde hoogmoedig weigeren. Maar toen drong het tot hem door, dat hij met die vreemde geldstukken meer kon kopen dan met zijn goede geld - en hij gaf toe.

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5526 Heer Bommel droeg de geldbuidel met sidderende handen naar de tafel en zette hem zachtjes neer, zodat de inhoud rinkelde.

'Pasmunt!' prevelde hij. 'Wat een rijke klank en wat een prachtig gewicht! Allemaal van mij.'

Zo sprekende opende hij het leder en begon er met beide handen in te graaien. Het zonlicht sloeg schelle lichtjes uit het metaal, terwijl het getinkel overstemd werd door de hijgende ademhaling die aan zijn bevende lippen ontsnapte.

Dit toneel was schier te veel voor Joost.

'Mag ik ook eens, heer Olivier?' fluisterde hij met trekkende handen. 'Héél even maar, met uw welnemen.'

Heer Bommel luisterde echter niet naar de verscheurde knecht. Hij had gemerkt, dat Hocus Pas op het punt stond heen te gaan en met een gesmoorde uitroep wendde hij zich tot de grijsaard.

'Wacht!' riep hij met gebarsten stem. 'Ik wil méér! Het geeft niet wat het kost; geld speelt geen rol. Maar ik moet méér hebben!'

'Nee, meneertje', sprak de bejaarde engerd. 'Voor je hele fortuin niet. Geld speelt geen rol, maar mijn pasmuntjes wel! Hier moet je het maar mee doen. Hèhèhè!'

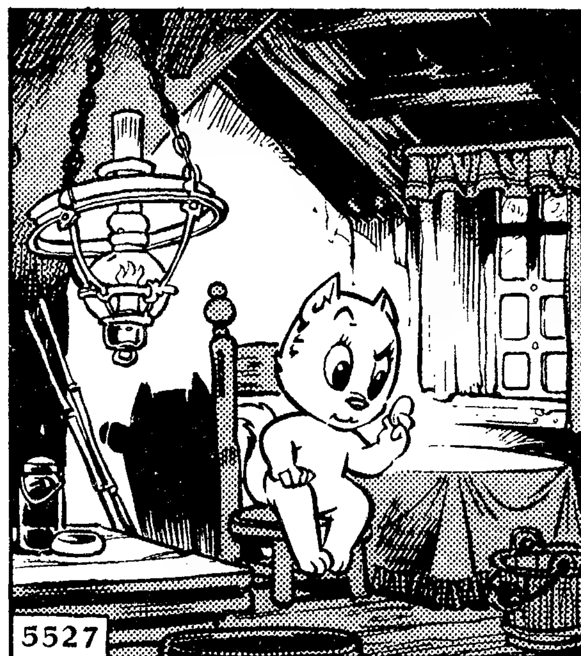
Na deze woorden schuifelde hij snel de deur uit en zijn kakelende lach weerkaatste akelig door de gang, voordat hij de deur sloot.

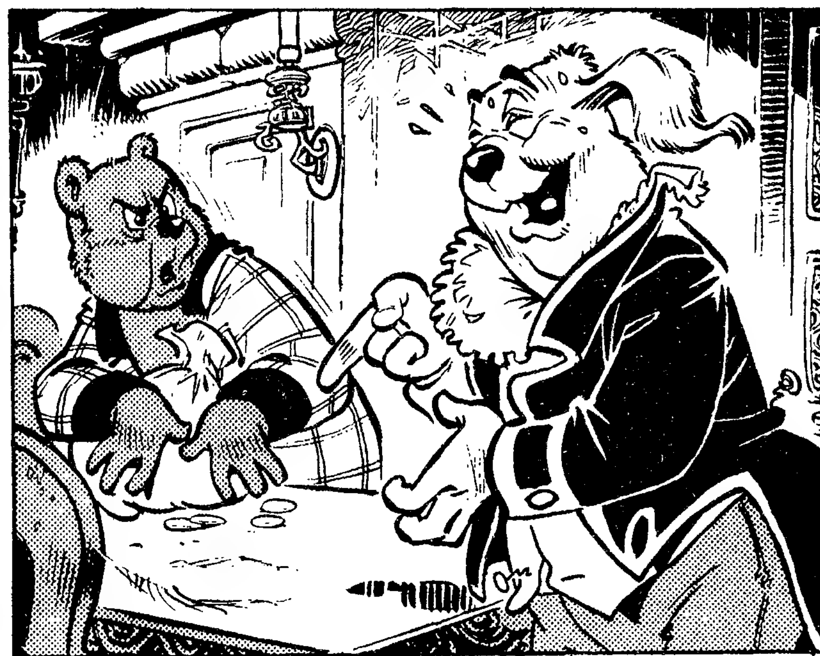
Heer Ollie aarzelde even. Maar de aandrift zijn bezoeker na te gaan verflauwde, toen zijn blik op de tafel viel. Daar stond de bediende Joost met uitpuilende ogen en wringende handen over het metaal gebogen en de muntbezitter begreep onmiddellijk dat waakzaamheid geboden was.

'Ga weg!' riep hij rauw. 'Blijf af!'

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5527 Aandachtige lezertjes zullen zich herinneren, dat ook Tom Poes een pasmunt bezat. Het was er maar één - en omdat hij niet veel om geld gaf, had het ding hem nog niet in zijn macht gekregen. Maar toch oefende het een vreemde aantrekkingskracht op hem uit.

'Gevaarlijk spul', sprak hij tot zichzelf, terwijl hij er in zijn kamer mee zat te spelen. 'Hoe meer men ervan heeft, hoe meer men ervan wil hebben. Het is geen eerlijk geld en ik wilde, dat ik wist hoe het uit de wereld moet raken. Maar gelukkig is heer Ollie er nog niet door aangetast.'

Helaas, hij vergiste zich. Op datzelfde moment zat heer Bommel met zenuwogen in de munten te graven, terwijl Joost zich verknipt om hem heen bewoog. Het gehijg en gerinkel dat om het beklagenswaardige groepje hing, werd ten slotte door de bediende verbroken.

'Excuseer, h-heer Oli-Olivier', stamelde hij verstikt. 'K-krijg ik voortaan mijn s-salaris in die munt?'

'Nee!' riep heer Bommel met rauwe stem en hij sprong op om zijn bezit met beide handen te beschermen.

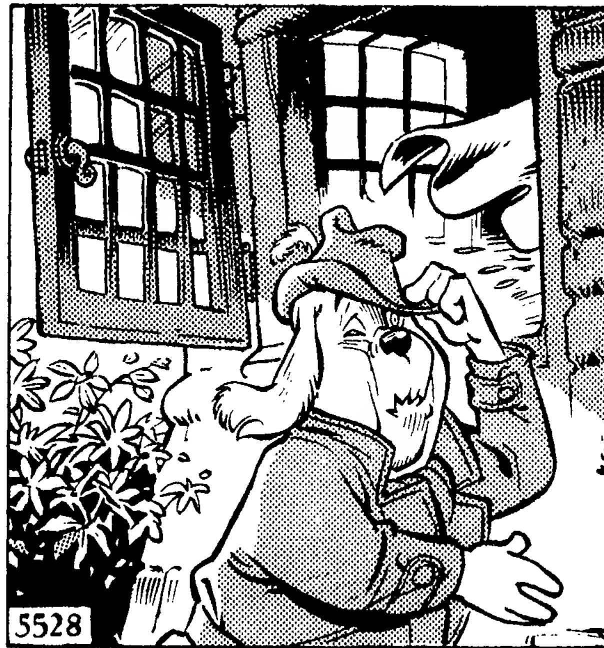
'Nee!' herhaalde hij. 'Dit is van mij!'

'Ach toe!' smeekte de knecht bijna schreiend. 'Ik wil voor half geld werken, met uw welnemen. Voor een kwart, als ik zo vrij mag zijn. Voor een achtste dan. Voor...'

'Geen munt krijg je!' schreeuwde zijn werkgever, naar de deur wijzend. 'Ik kan niets missen. Niets, als je begrijpt wat ik bedoel. Je bent ontslagen!'

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5528 Joost had niet lang nodig om zijn bezittingen te pakken. De paar pasmunten die hem restten, rinkelden eenzaam in zijn broekzak — en omdat de ongelukkige knecht zelfs geen waarde meer aan een verschoning hechtte, verliet hij het pand zonder verdere bagage mee te nemen. Een kille wind sloeg hem tegemoet toen hij de toren rondde, en uit het open venster klonken muntgerinkel en vrekkig gelach.

'Hoe betreurenswaardig', prevelde de bediende met bevende mond. 'Heer Olivier is geheel verhard, als ik zo vrij mag zijn. Het enige dat mij overblijft, is om mijn diensten aan de heer Pas aan te bieden.'

Met dit voornemen wendde hij zijn schreden naar de modderpoel waar de grijsaard zich placht op te houden.

Maar deze had de diensten van Joost niet nodig. Waar hij kwam, werd hij op zijn wenken bediend door kruiperige Rommeldammers, die zich in het stof wierpen wanneer hij hun een munt toegooide. Roof en plundering waren aan de orde van de dag en wanneer de oude doerak door de straten waarde, liet hij een spoor van ontreddering na.

Zo ziet men hem hierboven gaan; hier een geldstuk werpend en daar juwelen weigerend, die hem voor een pasmunt worden aangeboden. Een ongunstige glimlach ontsiert zijn gelaat — en van tijd tot tijd kan men zijn kakelend lachje boven het getier waarnemen. Het is duidelijk, dat het eens zo nijvere stadje bijna geheel in zijn greep is geraakt.

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5529 Maar toch niet helemaal. In een duistere zijstraat hadden twee zakenlieden een keldertje gehuurd en daar waren ze zó ingespannen bezig, dat ze geen belangstelling voor de buitenwereld hadden.

Het waren Bul Super en Hiep Hieper, die er na hard ondergronds werken eindelijk in geslaagd waren om de florijn goed na te bootsen.

‘Het is uit de kunst, Hiep’, sprak de eerste goedkeurend. ‘Een mooi geldstukje, jongen! We zijn binnen!’

‘Ja, baas’, gaf Hieper bescheiden toe. ‘Hij is echter dan de èchte florijn. Dat kan je aan mij overlaten. Ik heb niet voor niks voor artiest gestudeerd! Toen ik...’

‘Zeur niet’, vermaande de ander. ‘We zijn nu rijk! Kom, vul een paar zakken, dan kunnen we eindelijk eens de boel gaan versieren. Het gaat niet in de kouwe kleren zitten om wekenlang onder de grond te sappelen. Het wordt tijd, dat we onze beloning binnenhalen.’

Hiep Hieper stopte de pers en even later traden de beide valsemunters voldaan en met rinkelende buidels in het daglicht. De frisse buitenlucht drong weldadig in hun neusgaten en voerde het gerucht van een vechtpartij met zich mee.

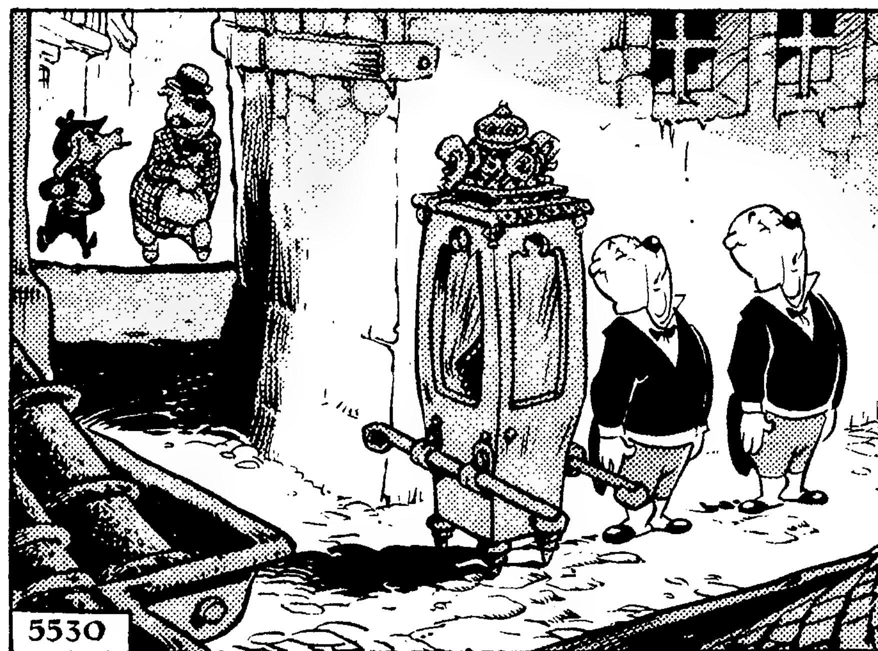
‘Een relletje’, stelde Super vast. ‘Laten we de andere kant opgaan. Nu we zo veel geld hebben, moeten we uitkijken.’

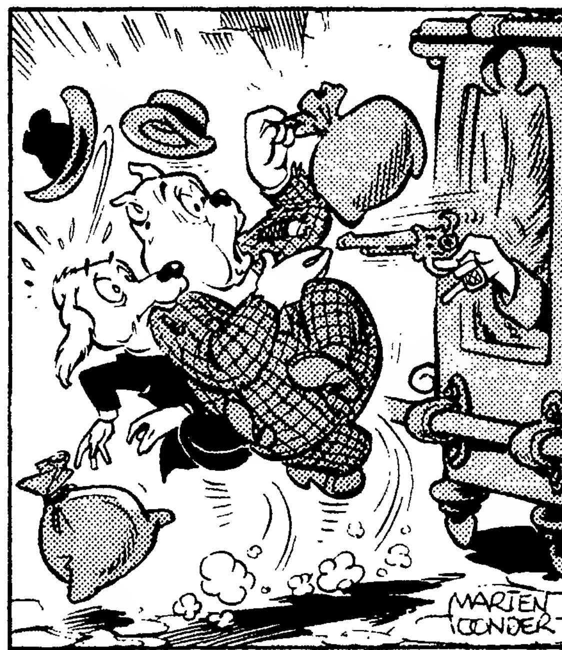
Zijn compagnon antwoordde niet direct. Hij staarde onthutst naar notaris van Stofschoten, die juist met een knuppel en een zenuwtrek passeerde.

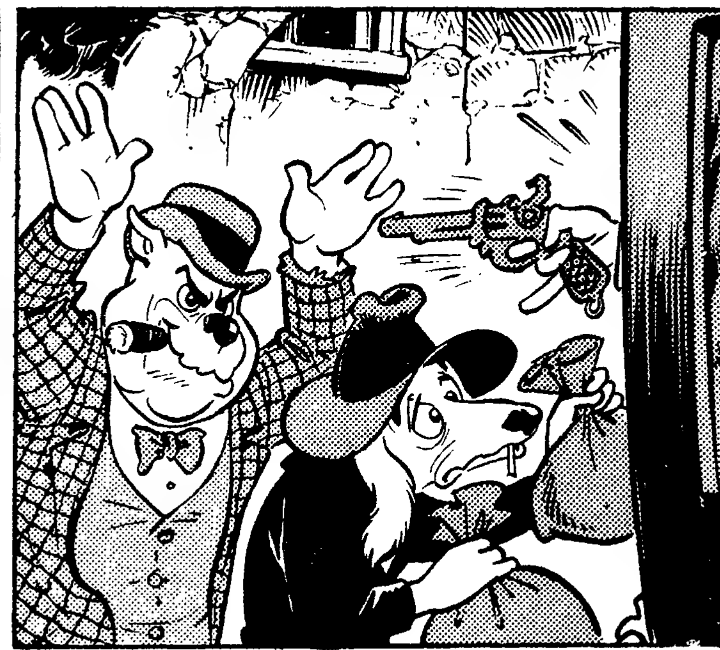
‘Er is iets aan de hand, baas’, prevelde hij. ‘Wat moet dat?’

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5530 'Hij is bang voor die betoging', verklaarde Super. 'Zoiets is heel normaal, vandaag de dag. Kom, Hiep, we gaan de bloemetjes buiten zetten. We zijn rijk, jongen!'

Hij richtte zijn schreden naar de binnenstad en Hieper volgde hem met rinkelende buidel. Het geluid van hun nadering deed enige beweging ontstaan in een draagkoets, die bij een zijstraat geparkeerd stond. Achter de gordijntjes werd de haan van een vuurwapen overgehaald en op het moment dat de beide geldmakers passeerden, verscheen er een hand, die een ruiterpistool omklemde.

'Dit is een overval', sprak een koele stem. 'Werpt uw geldbuidels naar binnen! Vite!'

'Zeg es even!' riep Super rood wordend.

Het schiettuig richtte zich nu op hem en de twee dragers die terzijde van het koetsje stonden, deden een korte pas voorwaarts.

'Parbleu!' hernam de stem. 'Uw accent is onaangenaam. Dus snel gehoorzaamd en uw buideltjes afgegeven. Na de derde tel wordt er zonder pardon geschoten. Eén...'

Bul Super aarzelde, doch de overmacht was zo duidelijk, dat Hieper hem de geldzak afnam en op het voertuigje toetrad.

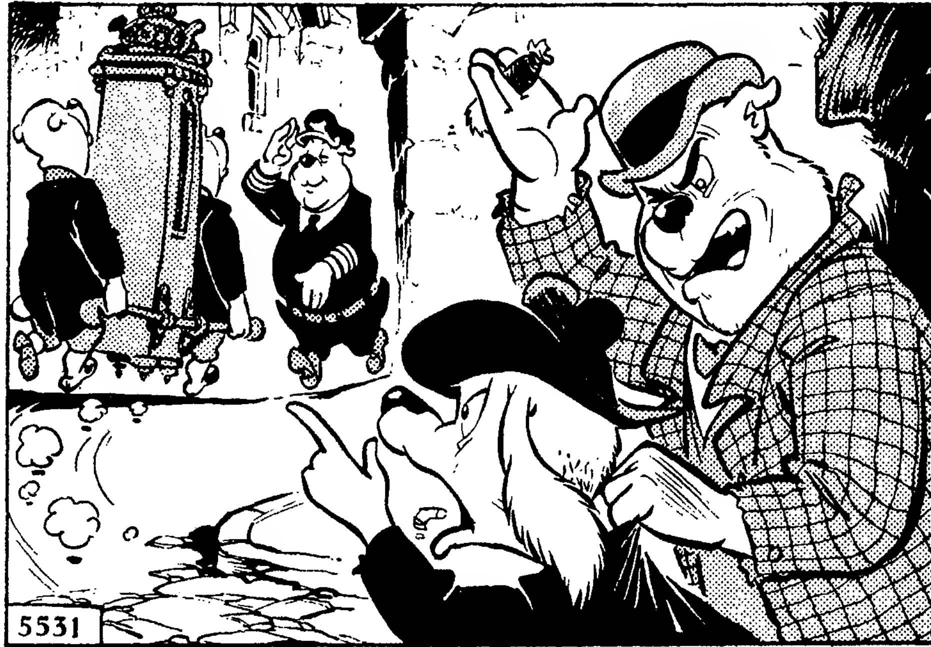
'Heb toch medelijden!' riep hij bijna schreiend. 'Wij zijn eerlijke zakenlieden, die ons spaargeld naar onze zieke moeder gaan brengen om...'

'Twee...' vervolgde de stem.

Nu kreeg de angst de beide munters te pakken - en terwijl Super de handen omhoog stak, wierp Hieper haastig de buidels in de koets.

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5531 Daaruit klonk een kort bevel; de dragers namen hun plaatsen in, hieven de draagkoets op en torsten hem voort, met afgemeten tred.

'Daar gaat ons geld', mompelde Super knarsetandend.

'Ons geld!' riep Hieper, die de commissaris van politie zag naderen. 'Politie! Houd de dief!'

Doch zijn metgezel rukte hem ruw achteruit.

'Stil, sukkel!' snauwde hij. 'Het is toch vals geld! Wil je er indraaien?'

Hieper zweeg verschrikt, maar de politiechef had helemaal niet op zijn geroep gelet. Glimlachend keek hij naar de draagkoets en hij salueerde beleefd bij het passeren. Nu werd er een munt naar buiten geworpen en tot grote verbazing van de beroofden ving de hooggeplaatste ambtenaar die met een geoefend gebaar op. Hij wreef hem op zijn mouw, hield hem tegen het licht en stak hem ten slotte teder in zijn zak, terwijl hij zijn weg vervolgde. Doch hij had slechts enkele passen gedaan, toen een uitroep uit de draagstoel hem de pas deed inhouden.

'Parbleu!' riep de stem van de rover ontstemd van achter de gordijntjes. 'Het is ècht geld!'

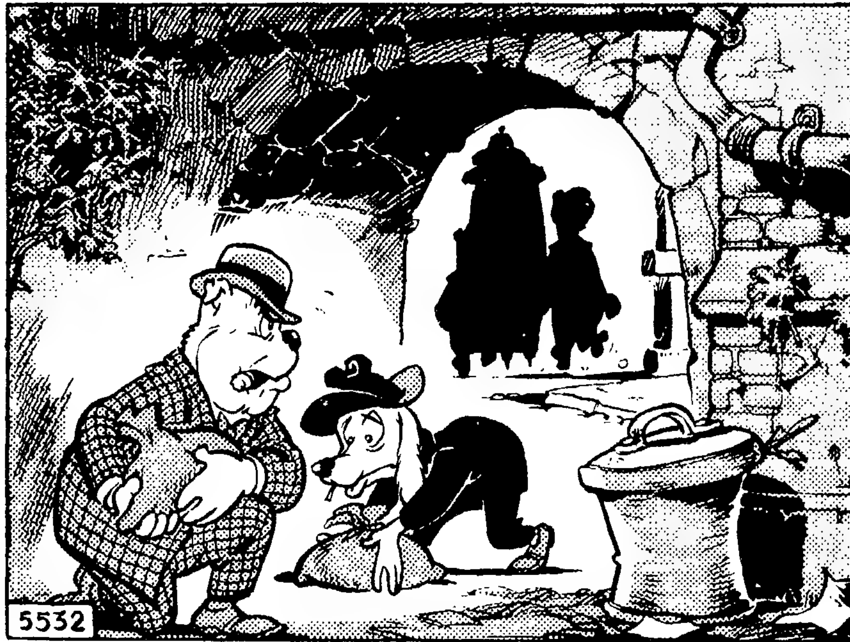
En met deze woorden werden de beide geldzakken rinkelend op de straat geworpen.

De commissaris staarde er even met opgetrokken wenkbrauwen naar, toen haalde hij de schouders op en hervatte zijn ronde.

'Echt geld!' mompelde hij met enig leedvermaak. 'Heeft die even pech.'

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5532 Super en Hieper keken in diepe verbazing de wegschommelende draagkoets na. Hun weggeworpen geldbuidels lagen eenzaam op de rijbaan, terwijl het hoofd van de politie fluitend in de zijstraat verdween.

'Snap jij er iets van, baas?' vroeg Hieper ten slotte bedrukt. 'We worden beroofd waar de politie bij staat. En B-Bas n-neemt steekpenningen aan!'

'Het is erg, jongen. Héél erg!' zei Super smartelijk. 'Waar moet het naar toe met de wereld?'

'We hebben ons geld weer terug', hernam Hiep, terwijl hij zich bukte om de zakken op te rapen. 'Maar waarom? Omdat die rover ontdekte, dat het vals was? Niks hoor! Omdat hij dacht, dat het ècht was! Heb je daarvan terug?'

'Nee', mompelde de ander. 'Het gaat me boven de dop. Ik weet niet wat hier aan de hand is, maar het zit me niet lekker. Waar moet het heen als er geen orde en tucht meer is? Waar blijven we dan met onze prima florijnen?'

'Het is zulk mooi geld', prevelde Hieper. 'En toch gooien ze het weg. Is het soms te mooi? Of zit er een luchtje aan?'

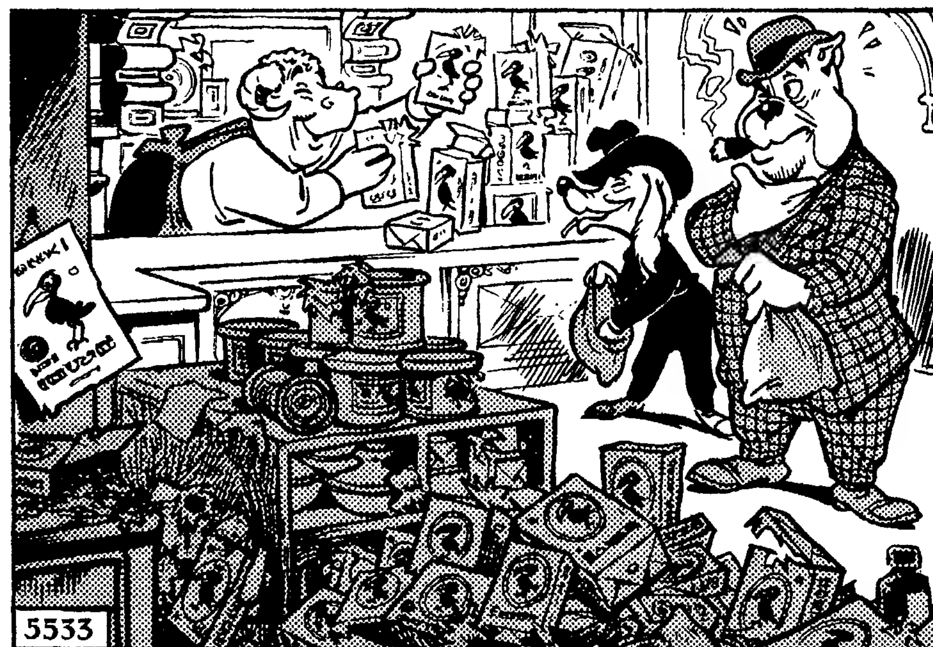
'Zeur niet langer', sprak Super, zich vermannend. 'We gaan in die winkel wat inkopen doen - dan merken we het vanzelf.'

Zo sprekend betrad hij Grootgruts handel in fijne comestibles en rinkelde met zijn buidel. De winkelier, die in landerige houding achter zijn toonbank verwijlde, leefde op.

'Goedemiddag, heren!' riep hij met een kruiperig lachje. 'Wat hoor ik daar? Echte pasmunt? Dat tref ik niet alle dagen. Zegt u maar wat het wezen mag; mijn voorraad staat tot uw beschikking!'

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5533 Met brede gebaren stalde de heer Grootgrut zijn onaantrekkelijke pakjes op de toonbank uit en prees ze aan terwijl hij naar de bolle geldbuidels loenste.

'Zeg maar wat het zijn moet', sprak hij flemend. 'Ik heb van alles. De verpakkingen zijn een beetje opengebroken, vrees ik. U weet hoe dat gaat, heren. Maar er zit haast geen pasmunt meer in. Het geld is schaars aan het worden.'

'Geld genoeg', riep Super gul. 'Mooie, zuivere munt. We hebben goeie zaken gedaan en nu gaan we een feestje geven.'

'Ja, ja, precies!' giechelde de winkelier, wie nu de zenuwtrekkingen over de wangen speelden. 'Mag ik ze eens zien, heren? De muntjes? Gewoon maar om even te kijken? Ja?'

Hiep Hieper stak een hand in de buidel en plaatste een stapeltje florijnen op het houtwerk. Hij voelde zich een weinig nerveus, want de kans op ontdekking is voor een valsemunter altijd aanwezig.

Het gelaat van de middenstander verstarde alsof hij door de bliksem getroffen was en met uitpuilende ogen staarde hij een ogenblik naar het glanzende metaal.

'Zo', sprak hij ten slotte moeilijk. 'Het is mooi! Alweer lui die met echt geld betalen willen!'

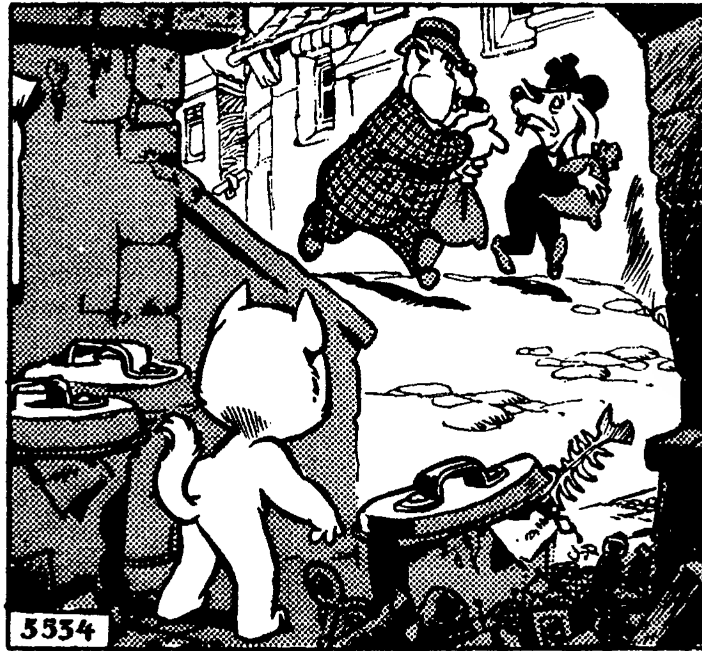
'Ja, het is echt, hoor!' verzekerde de klant, doch nu verloor de kruidenier zijn geduld.

'Jullie weten toch wel, dat ik die rommel niet aanneem?' schreeuwde hij overspannen. 'Eruit!'

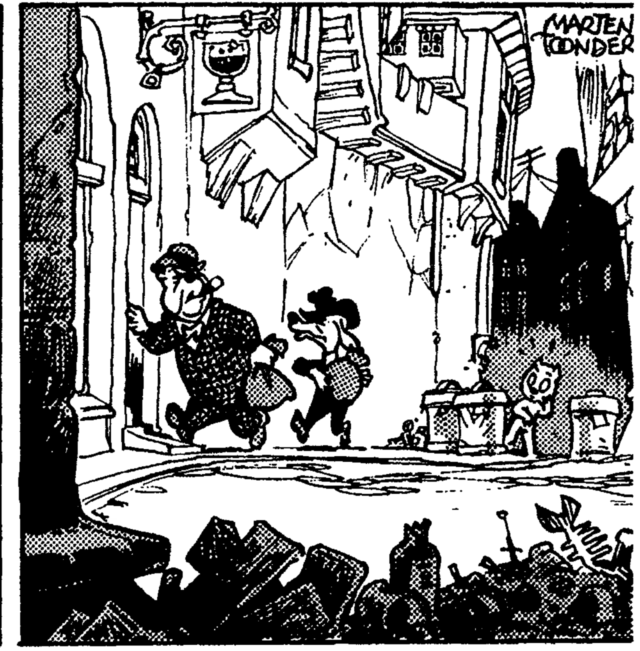
Met die woorden veegde hij de rinkelende troep van zijn toonbank en wees zijn klanten de deur.

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5534 Super en Hieper raapten snel hun geldbuideltjes op en maakten dat ze wegkwamen. In de straten lag de afval hoog opgetast en de wind voerde slechte geuren en het geluid van onlusten met zich mee, maar verder was alles vreemd verlaten.

'Het bevalt me niks, baas', zei Hieper bedrukt. 'Ik had het me héél anders voorgesteld. Wat mankeert er aan ons geld?'

'Ik weet het niet', gromde Super. 'Niemand heeft gezien, dat het vals is; dat kan het dus niet zijn. We krijgen alleen maar klachten omdat het zo ècht is. Nee, er is iets raars aan de hand, dat me op de keel slaat en ik begin trek in iets hartigs te krijgen.'

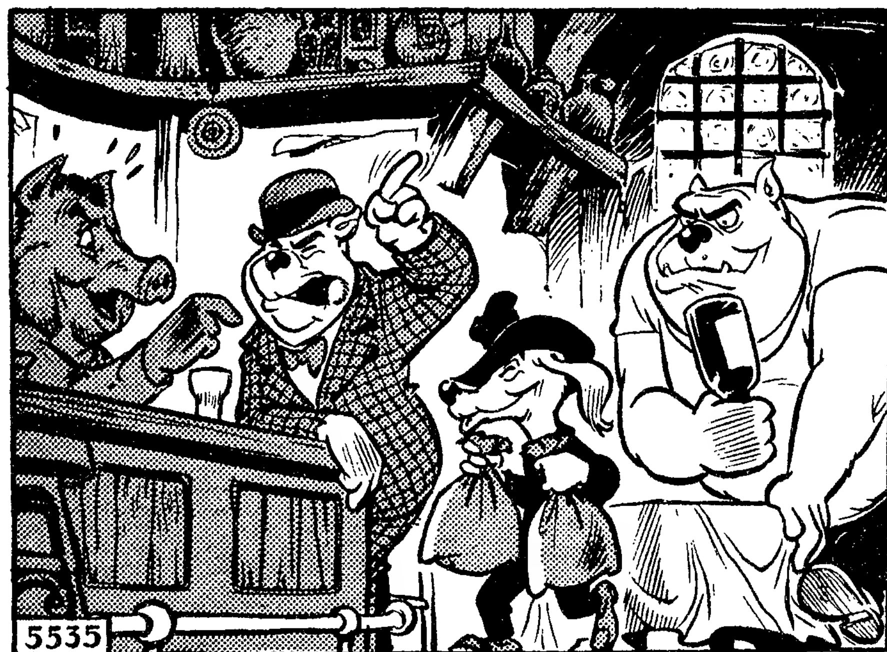
'Daar zeg je wat!' riep Hieper uit. 'Een kleine verversing zal smaken na al deze ellende. We gaan er een nemen in De Rode Leeuw, hè baas? Daar zijn we tenminste onder ouwe jongens.'

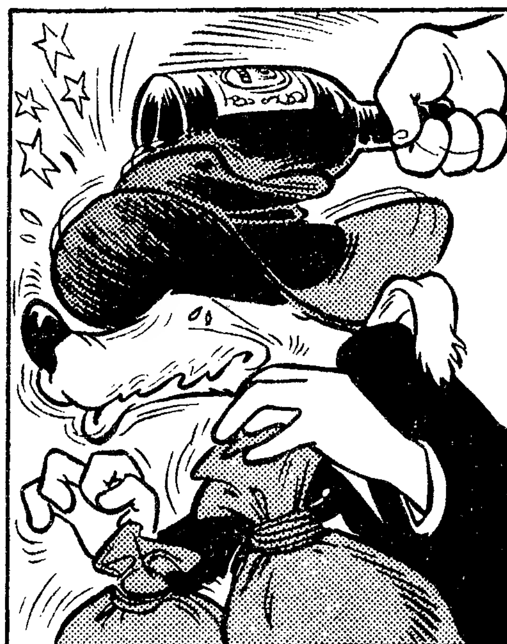
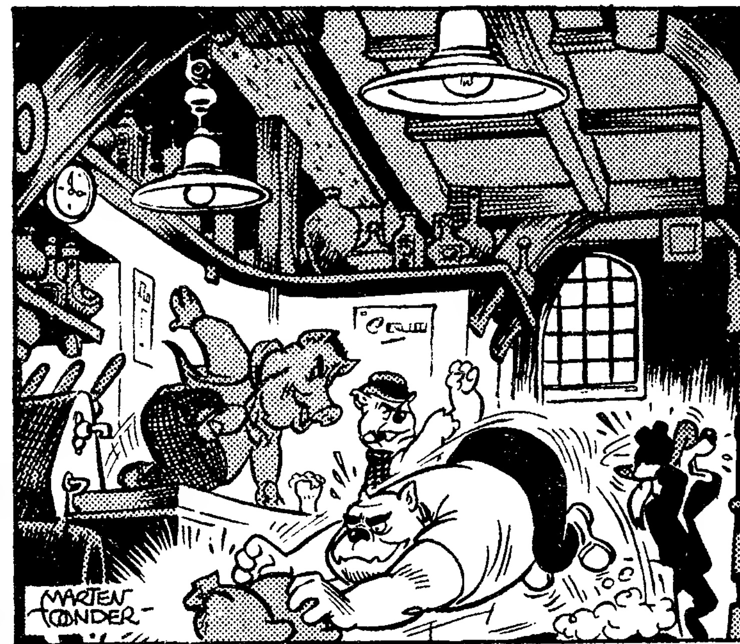
Zo sprekende richtte het tweetal zijn schreden naar een ongunstig bekend staand café en trad er binnen. De deur viel met een galmende slag achter hen dicht, zodat de straat opnieuw leeg in de zomerzon stond te walmen. Doch nu ontstond er enige beweging achter een paar vuilnisemmers en Tom Poes, die zich daar verscholen had gehouden, kwam te voorschijn.

'Die twee hebben dus vals geld gemaakt', zei hij tot zichzelf. 'En ze hebben nog niet van de pasmunt gehoord; dat is duidelijk! Hm, dat brengt me op een idee!'

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5535 Super en Hieper liepen naar de toog en wensten vriendelijk goedemiddag.

'Eindelijk weer onder ouwe jongens', sprak de eerste, terwijl hij aan de tapkast plaats nam. 'Dat is lang geleden, Evert! Geef mij maar een heldere.'

'Mij ook', zei Hieper, die rinkelend volgde. 'Hèhè! Gezellig hier, hoor! Kijk, Jantje is er ook! Dag, Jantje. We geven een rondje, hè baas?'

De waard maakte echter geen aanstalten om de bestelling uit te voeren. Hij leunde over zijn toog en wees met holle ogen op de buidels, die de spreker torste.

'Wat heb je daar?' vroeg hij.

'Een beetje kleingeld', verklaarde Super. 'We willen ons wat ontspannen.'

'Kleingeld', mompelde de klant die als Jantje was aangeduid. Hij greep het flesje dat voor hem stond en schoof zijn tafel opzij om vrijheid van beweging te krijgen.

'Pasmunt', gromde hij.

'Pasmunt?' vroeg Hieper. 'Och, zo kan je het noemen. Het is goed geld, hoor. We...'

Op dat moment daalde de fles met kracht neer, zodat zijn hoed plotseling over de ogen zakte en de lust tot spreken hem verging.

'Wat moet dat?' vroeg Super verrast. 'Kan je wel, tegen zo'n kleine?'

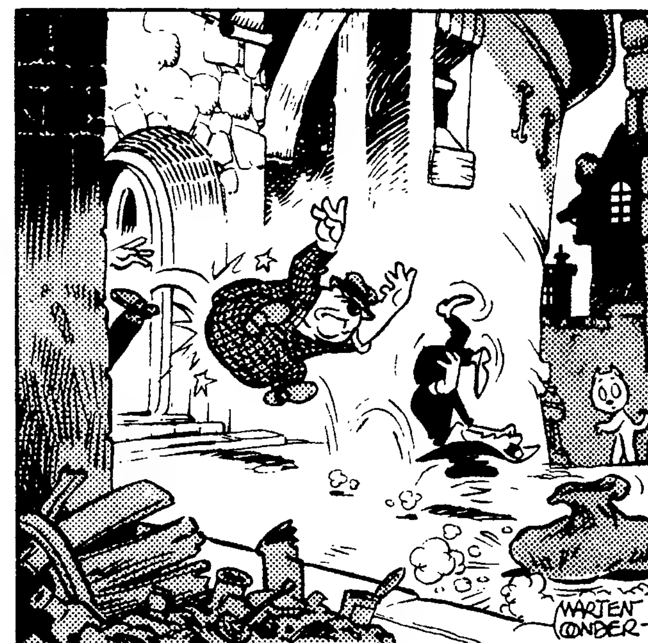
Hij kreeg geen antwoord; de waard sprong met een geoefende beweging over de tapkast, terwijl Jantje zich met een grommend geluid op de geldzakken stortte. Nu begreep de geldmaker, dat ook hier de gezelligheid ver te zoeken was en hij begon zijn mouwen op te rollen.

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5536 'Dat wordt misschien vechten, Hiep', gromde hij. 'Jantje en Evert hebben onze centen te pakken. Maar als ze ontdekken dat het vals geld is...'

Hij werd onderbroken door een uitroep van de waard.

'Het is ècht geld!' snauwde die.

'Gewone florijnen!' vulde de klant Jantje aan.

'Het is zo goed als echt!' sprak Super waardig. 'Wat denk je van ons? Waar moet het heen, wanneer een geschoold vakman tussen ouwe jongens nog niet veilig is? Weet je wat? We doen samsam. Jullie helpen ons om die munten in omloop te brengen, en voor iedere echte florijn krijgen jullie twee van deze.'

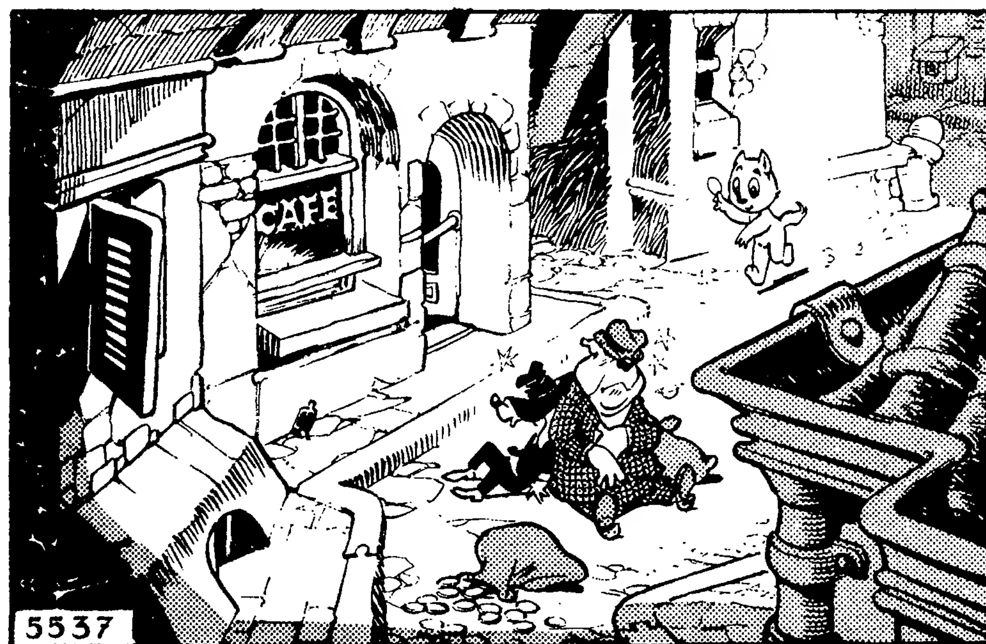
Hij kreeg geen gelegenheid om zijn zakelijk voorstel nader toe te lichten. Door een diepe teleurstelling bewogen, hieven Evert en Jantje de geldbuidels op en lieten die rinkelend op de schedels van de beroofden nederdalen.

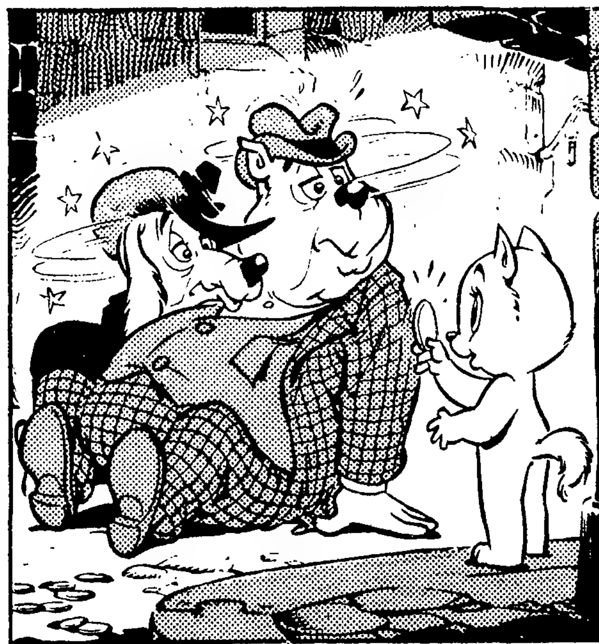
'Echt geld!' riep de waard met overslaande stem. 'Wou je mij erin laten lopen? Jij met je ouwe jongens! D'r uit! En laat ik je hier niet weer zien!'

Tom Poes, die niet ver van daar de loop der gebeurtenissen had afgewacht, zag de verraste gasten het etablissement verlaten. Hij bleef echter rustig staan, totdat Evert de deur had gesloten en de rust in de straat was weergekeerd.

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5537 'Hallo', zei Tom Poes, nader komend. 'Wat hebben jullie daar? Valse florijnen? Knap werk, hoor, maar die kan je niet kwijt.'

De beide munters maakten zich los uit hun hoeden en staarden glazig naar de spreker.

'D-dat hebben we gemerkt', sprak Super met dikke tong. 'Wat is er eigenlijk aan de hand, hier in de stad? Kan jij ons dat vertellen?'

'Zeker', hernam Tom Poes. 'Alleen het papieren geld telt nog. Papier is geduldig, maar klinkende munt is waardeloos geworden.'

'Daar was ik al bang voor toen we begonnen', prevelde Super. 'Maar Hiep hier wilde met alle geweld de zilveren florijn namaken.'

'Onzin', zei Tom Poes. 'Geld namaken is altijd strafbaar en eerlijk duurt het langst. Maar jullie zijn goeie vaklui — en wanneer je deze reclamemunt kunt maken, koop ik alles wat je drukt voor echt, papieren geld.'

Zo sprekende hield hij de pasmunt omhoog, die hij nog steeds bij zich had en de ander keek er loerend naar.

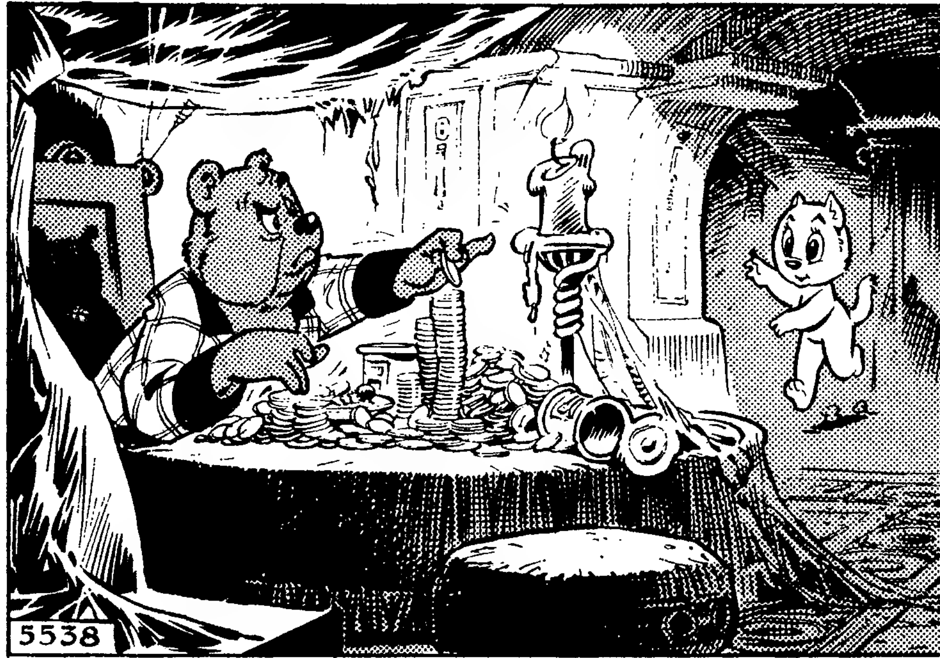
'Hm, dat is een voorstel', gaf hij toe. 'Eerlijk duurt het langst, ja, ja. Maar eerst een voorschot, broer. We hebben al schade genoeg en voordat we al ons werk gaan omsmelten. Hm... geef maar vast hier, die munt!'

Tom Poes wist echter wat een akelige uitwerking de aanraking van de pasmunt op zwakkere naturen had, en hij verborg hem snel achter zijn rug.

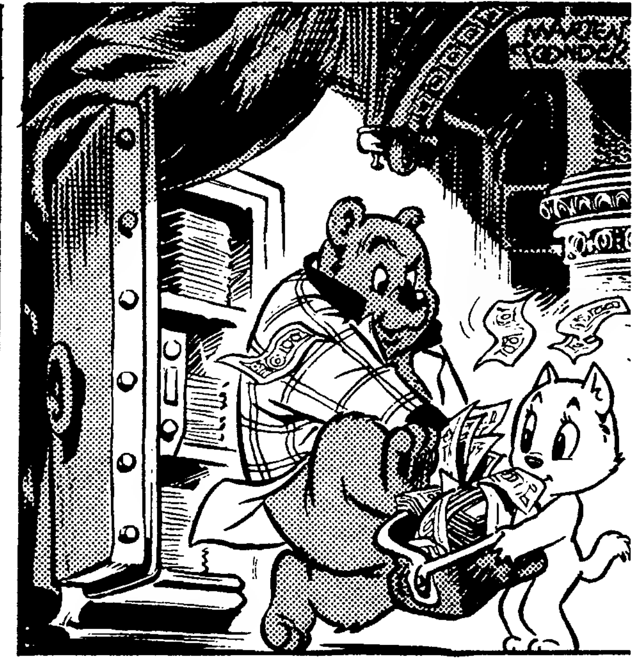
'Later', zei hij. 'Ik zal een voorschot gaan halen. Geef je adres maar.'

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5538 Heer Bommel was bezig zijn pasmunten te tellen. Om niet afgeleid te worden door vogelgefluit of storend zonlicht had hij alle ramen en gordijnen gesloten en nu zat hij tussen stofnesten in zijn verwaarloosd vertrek, dat door een flakkerende kaars spaarzaam verlicht werd.

‘Zesentwintig, zevenentwintig...’ telde hij, met grote omzichtigheid een torentje van geldstukken stapelend.

In deze bezigheid werd hij gestoord door het binnenkomen van Tom Poes, en hij keek grommend op.

‘Ik ben niet thuis’, sprak hij met gebarsten stem. ‘Ik ben bezig, bedoel ik.’

‘Dag, heer Ollie’, zei Tom Poes vriendelijk. ‘Wat een mooie munten hebt u daar!’

Dat moest de gastheer toegeven.

‘Mooie munten’, prevelde hij, terwijl een dierlijke glimlach om zijn mond flakkerde. ‘Héél mooi! Ach, had ik er maar méér...’

‘Méér?’ herhaalde Tom Poes. ‘Daar kan ik voor zorgen, hoor! Als u mij gewoon, papieren geld geeft, kan ik u pasmunten leveren!’

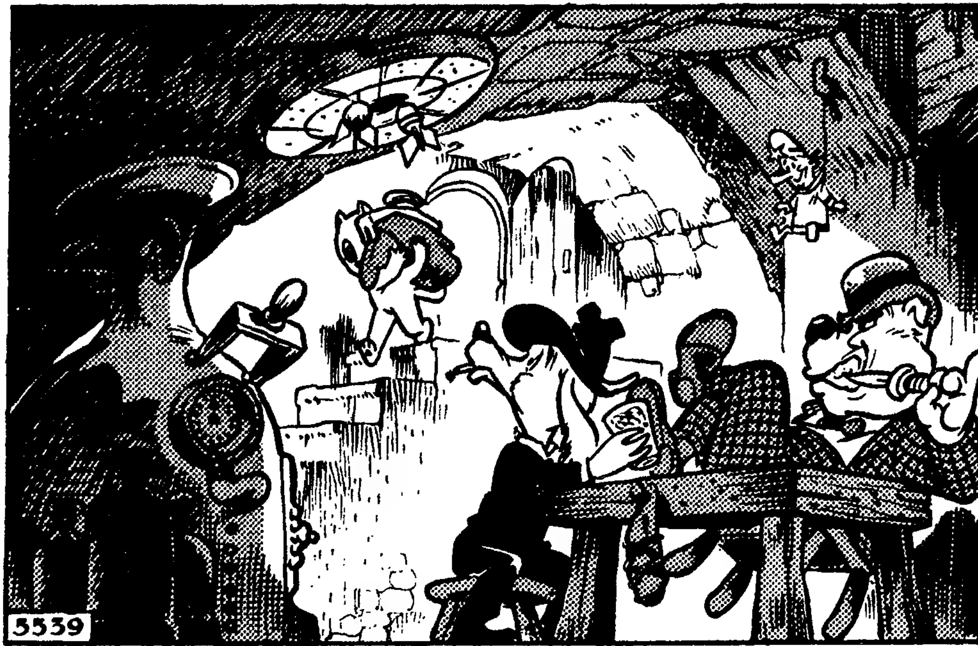
Heer Ollie rees met zo’n geweld op van achter het metaal, dat de stapeltjes rinkelend omvielen.

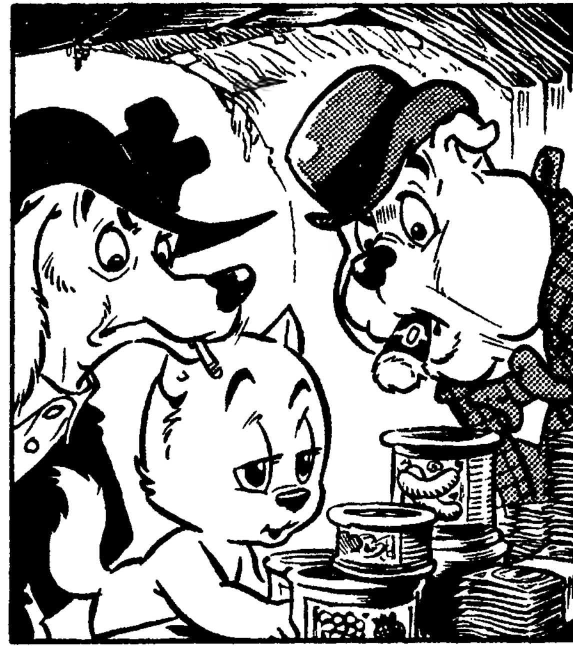
‘Kan je dat?’ riep hij overspannen. ‘Voor gewoon papieren geld? Dat is aardig, jonge vriend! Wacht even. Kom hier, bedoel ik. Waar is dat koffertje? Juist. Houd het vast, dan zal ik...’

Zijn woorden vervaagden tot koortsig gemompel, terwijl hij stapels bankbiljetten uit zijn brandkast rukte en ze in de tas propte die Tom Poes hem voorhield.

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5539 Super en Hieper waren door de ontwrichte stad naar de kelder gegaan, waar ze hun ondergronds bedrijf uitoefenden. Daar zaten ze wat bedrukt bijeen, toen Tom Poes binnenkwam met een uitpuilend koffertje.

'Dat valt me mee', zei Super, zijn mes wegleggend. 'Jij laat ons tenminste niet in de steek. Het is een gekke wereld waarin we leven en ik vraag me af, waar het heen moet, nu de florijn ongeldig is.'

'Ach', zei Tom Poes. 'Wat kan je nu voor een florijn kopen? Nee, hier heb ik ècht geld - en wanneer jullie flink aanpakken, kan je meer krijgen!'

Zo sprekende ledigde hij zijn karabiesje op de tafel en bracht zodoende vele stapeltjes bankbiljetten en enige blikjes levensmiddelen aan het licht.

'Mooi geld', sprak Super goedkeurend. 'Maar wat moeten die doperwtjes?'

'Jullie moeten toch eten?' vroeg Tom Poes. 'Omdat dit een spoedbestelling is, zullen jullie voorlopig geen tijd hebben om de straat op te gaan en boodschappen te doen. Kijk, ik heb hier een afdruk van de munt gemaakt, die jullie moeten drukken. Een heel gewone reclamemunt met een kraai erop, zie je wel?'

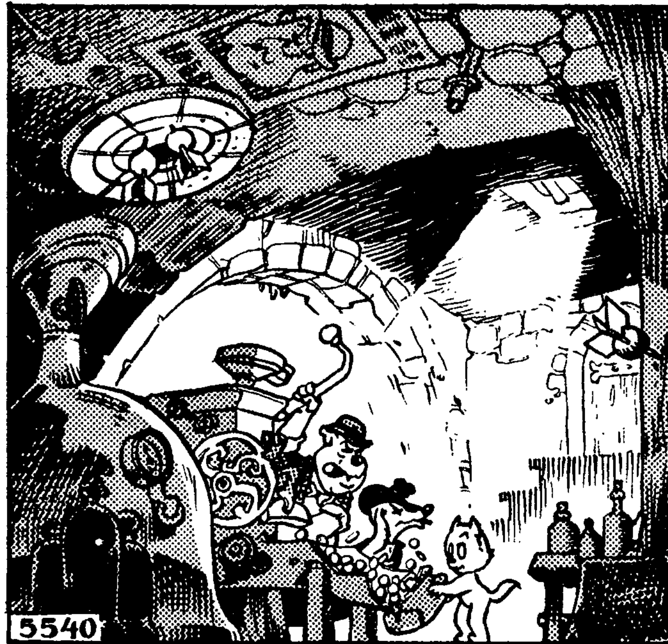
De ander wierp een blik op de afdrukken die Tom Poes hem overreikte, doch omdat ze van was waren, misten ze de bekoring die er van de echte pasmunt uitging.

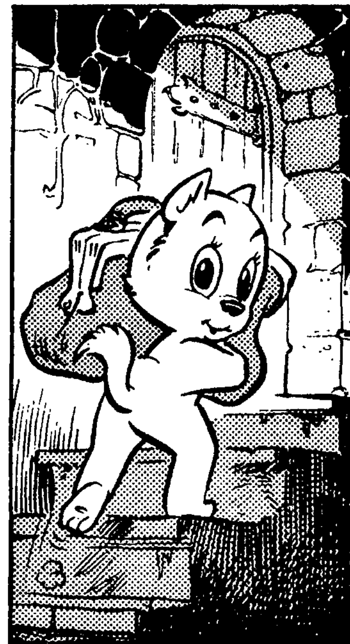
'Een heel gewone reclamecent', gaf hij onverschillig toe. 'Die maakt Hiep met z'n linkerpink. Hoeveel moet je er hebben? Zeg het maar, broer.'

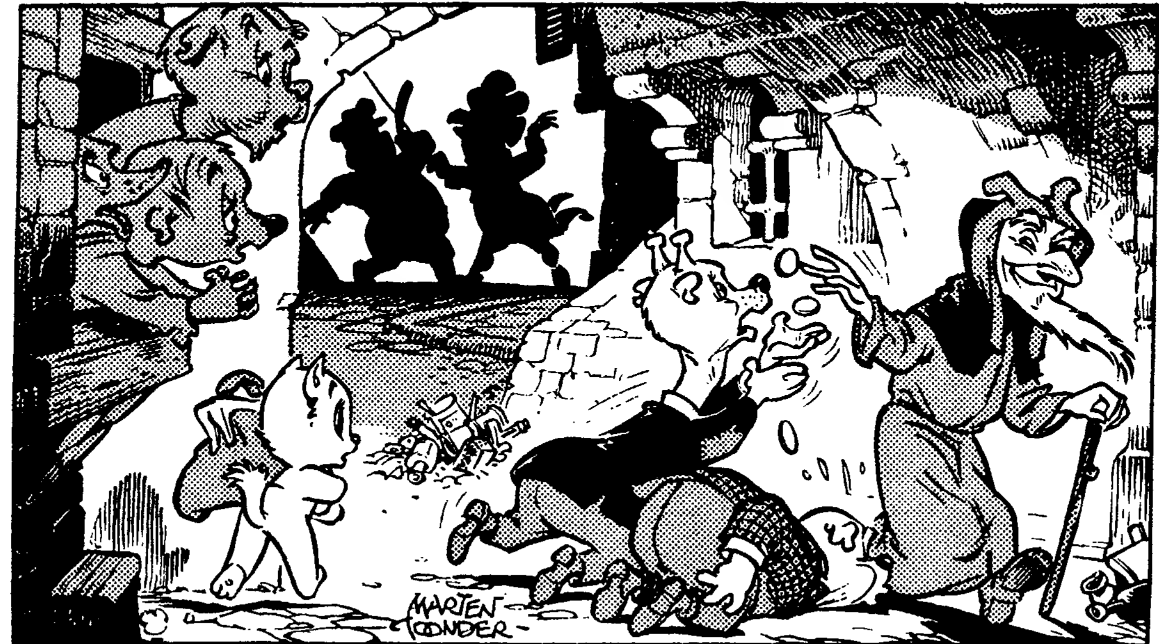
'Veel', zei Tom Poes. 'Zo veel mogelijk. Werk dus flink door en ga niet de straat op, want er is haast bij.'

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5540 Toen Tom Poes de volgende morgen terugkwam, wachtten de muntmakers hem uitgeput, doch voldaan op.

'Hallo, broer', riep Super opgeruimd. 'Houd je karabiesje maar klaar, want de eerste duizend zijn rijp!'

Zo sprekende haalde hij een kruk over, zodat een forse stroom muntjes in het koffertje rolde.

'De kwaliteit is prima', hernam hij. 'Hiep hier heeft er een mooi stempeltje van gemaakt. Hij is een kunstartist, die jongen.'

Hieper glimlachte gevleid.

'Ach ja', gaf hij toe. 'Het is een gave, baas. Aangeboren, hè? En ik doe het graag.'

'Des te beter', zei Tom Poes. 'Want jullie zullen wel een paar dagen moeten doorwerken. Ik breng deze eerste lading nu weg - en over een uurtje kom ik terug om nieuwe te halen. Maar ik zal weer echt geld meebrengen.'

Hij hees het uitpuilende valies op zijn schouder en stapte uit de kelder de straat op.

Daar waren al weer vechtpartijen aan de gang. Tussen het niet opgehaalde vuilnis bewogen zich duistere figuren, die om een pasmunt vochten en bij een straathoek passeerde hij de oude Hocus Pas, die juist zijn ronde maakte.

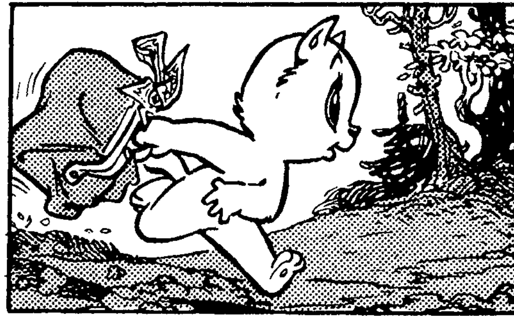
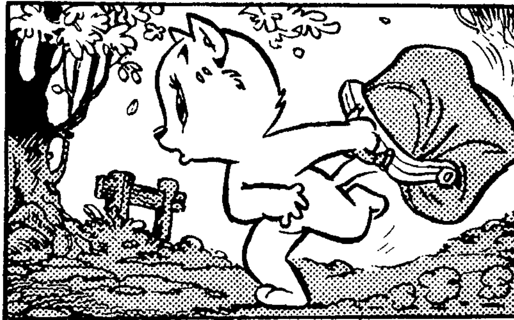
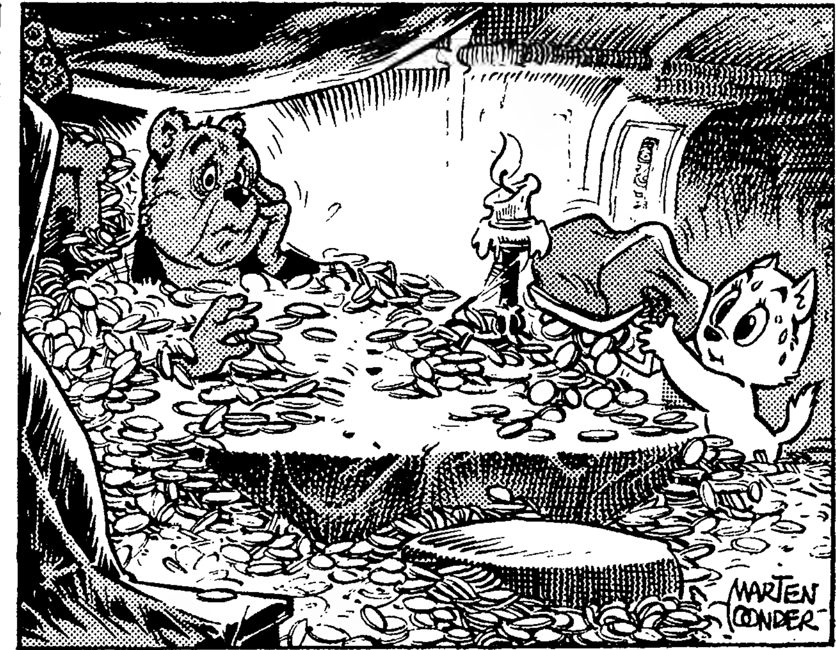
Tom Poes drukte zich tegen de huizenkant en hield zijn tas stevig vast om gerinkel te voorkomen.

'Super en Hieper moeten dit niet zien', dacht hij. 'Ik hoop dat ze nog een poosje ondergronds en onbesmet blijven.'

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5541 Hij haastte zich naar Bommelstein en stapte het studeervertrek binnen. De gordijnen waren nog steeds gesloten en in het schijnsel van de kaars zat heer Ollie zijn pasmunten opnieuw te stapelen.

'Geld', prevelde hij. 'Mooi geld. Stoor me niet!'

'Ach wat', zei Tom Poes. 'Geld speelt toch geen rol?'

Met deze woorden stortte hij de inhoud van zijn koffertje over de tafel uit, zodat de geldstukken naar alle kanten rolden. Op het zien daarvan voer een huivering over heer Bommels trekken.

'Oowampfsj!' sprak hij met vochtige stem. 'Veel! Veel sjtapeltjesj! Wat mooi!'

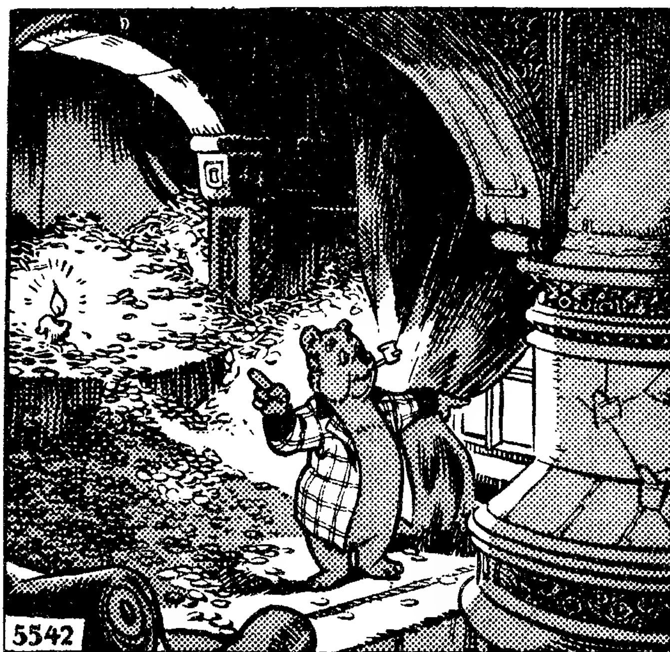
'Heel mooi', gaf Tom Poes toe. 'U kunt er meer krijgen wanneer u mij nog wat bankbiljetten geeft.'

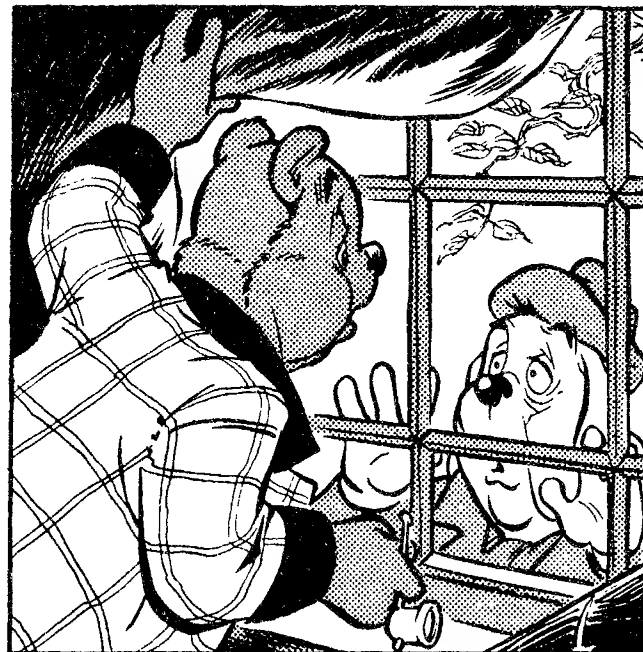
Dit liet heer Ollie zich geen twee keer zeggen. Hij spoedde zich naar zijn kluis en propte met zenuwachtige handen opnieuw het valiesje vol. Zonder dralen bracht Tom Poes dit naar de stad om niet lang daarna terug te keren met een nieuwe lading pasmunten. Af en aan rende hij tussen Bommelstein en de valsemunterij, nu eens goed geld en dan weer kwaad geld torsend, zodat heer Ollie ten slotte geheel door munten omspoeld in zijn muf vertrek zat.

Doch nu gebeurde er iets vreemds. De voorraad echte pasmunten begon door de grote toevloed van valse sterk te verwateren en daardoor voltrok zich ook een verandering in heer Bommels wezen. Toen Tom Poes om kwart over vijf de laatste vracht voor die dag had uitgeschud, bleef zijn vriend dof en uitgeblust tussen het metaal zitten.

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5542 Nadat Tom Poes vertrokken was, vingerde heer Bommel peinzend in de munten. Af en toe, wanneer hij een echte in handen kreeg, voer er een nerveuze trilling door zijn hand, maar wanneer hij dan weer verder graaiend niets dan nagemaakte aantrof, werden zijn bewegingen mat.

Ten slotte stopte hij een pijp, stond op en begaf zich met verslapte knieën naar het venster.

'Geld', mompelde hij. 'Veel geld. Genoeg om als een heer te leven. Wat zit ik hier dan eigenlijk in het donker? Dit gehok is niets voor iemand van mijn stand!'

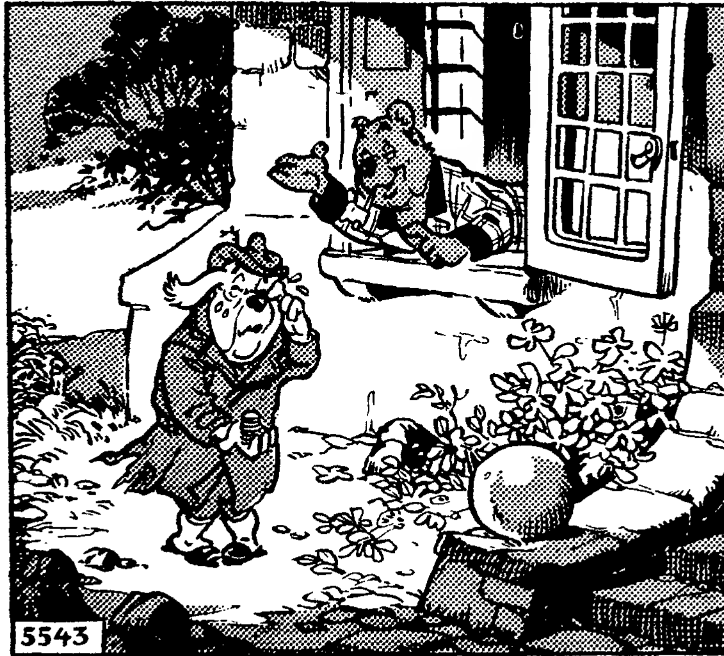
Zo sprekende opende hij het gordijn, zodat het daglicht helder naar binnen stroomde en het gelaat van Joost onthuld werd. Het was duidelijk dat de beklagenswaardige knecht gepoogd had om door een kier enig zicht op het gebeuren in de kamer te krijgen, want hij stond met een platte neus tegen het venster. Toen hij zich nu echter zo ineens oog in oog met zijn meester bevond, deinsde hij geschrokken achteruit.

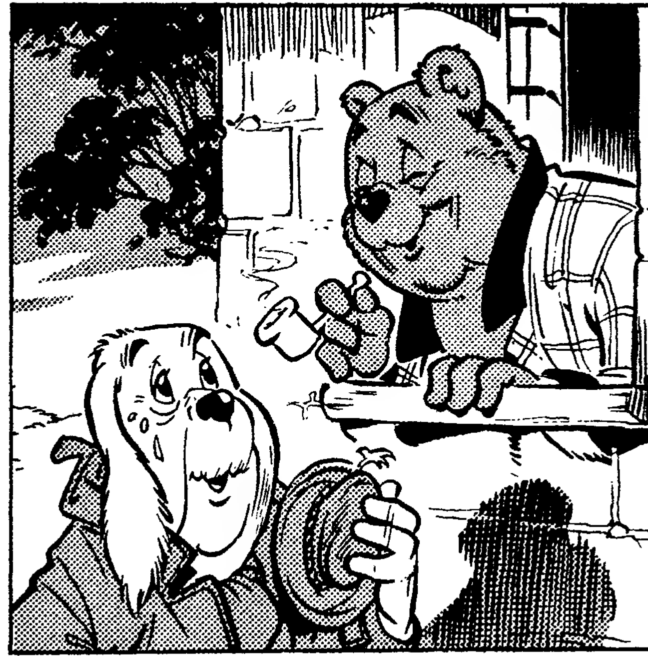
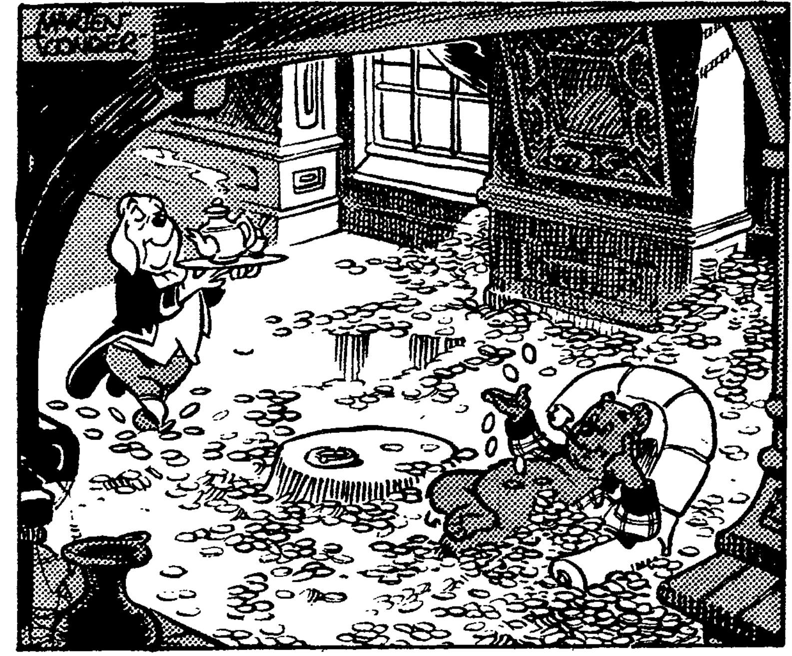
'Eén muntje maar', riep hij met dunne stem. 'Alleen maar even vasthouden! Even maar!'

Nu werd heer Ollie door medelijden bewogen. Hij opende het raam en wierp de verscheurde bediende enige munten toe uit zijn overvloed. Het geval wilde echter, dat het valse waren, zodat Joost plotseling ontnuchterd en verward naar de geldstukken staarde.

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5543 Een diep berouw maakte zich van hem meester en hij barstte in schreien uit.

'Hoe is het mogelijk', riep hij betraand, 'dat ik voor dit slijk mijn betrekking en mijn goede meester op het spel heb gezet? Het is héél betreurenswaardig, met uw welnemen.'

'Laten we het verleden vergeten', sprak heer Bommel zacht. 'Je berouw siert je, Joost - en daarom kan je weer in dienst komen, als je wilt.'

De knecht nam zijn hoed af en sloeg de vochtige ogen dankbaar naar zijn werkgever op.

'Dat is heel mooi van u, werkelijk', lispelde hij. 'U zult er geen spijt van hebben, als ik zo vrij mag wezen.'

Heer Ollie maakte met een mooie lach een eind aan het gevoelige toneeltje.

'Goed, goed', zei hij. 'Maar nu ook ferm aangepakt. Er moet iets worden ingehaald. Zet thee, Joost!'

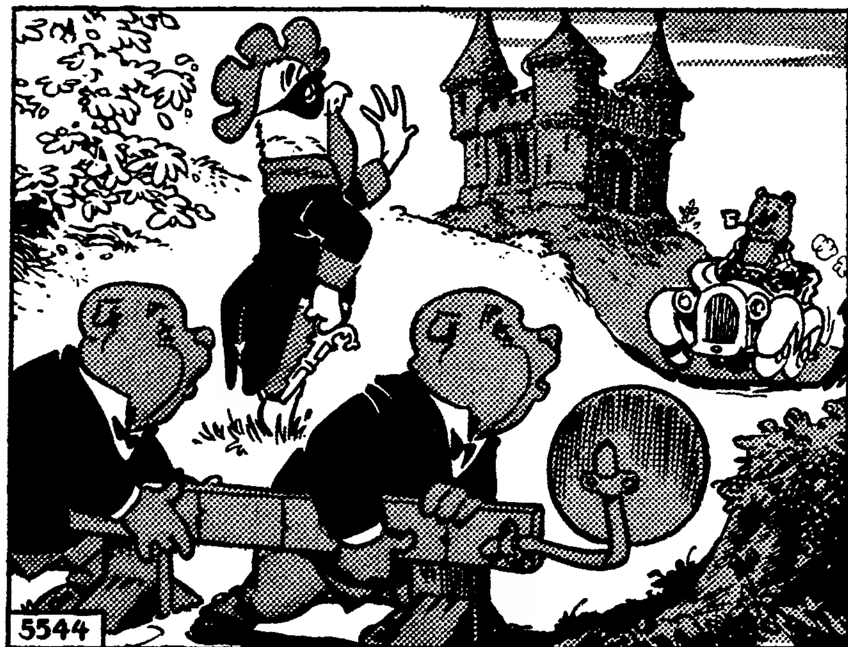
De knecht repte zich naar binnen en niet lang daarna betrad hij reeds het studeervertrek met een blaadje in de hand.

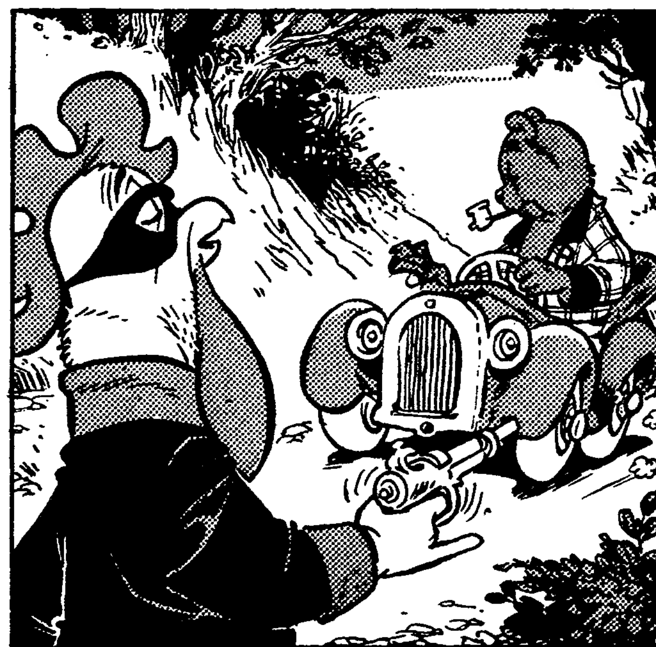
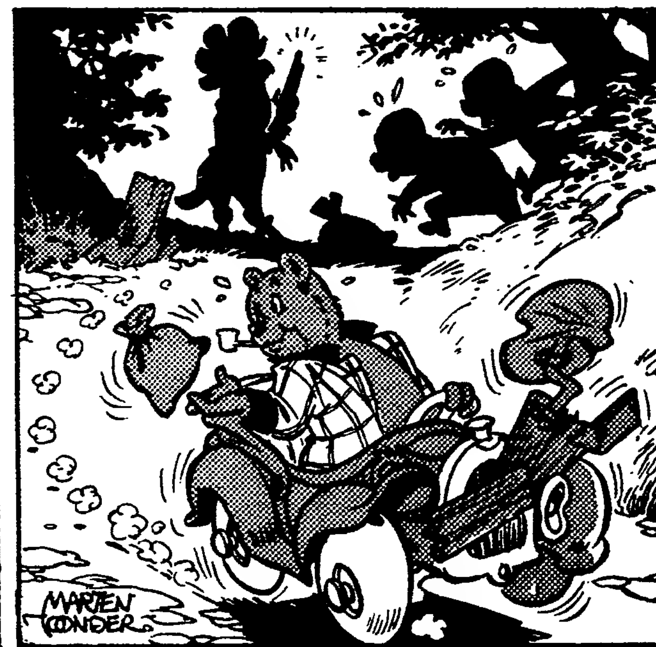
'Het is me een bende', sprak hij, door de geldstukken wadend. 'Waar zal ik deze boel laten, heer Olivier?'

'We gaan het in zakjes doen', stelde heer Bommel voor. 'Wat heeft een heer aan zijn geld, wanneer hij het niet laat rollen? Er is een groot tekort aan pasmunt, heb ik gemerkt - en daarom ga ik er goede sier mee maken.'

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5544 Voor heer Bommel en Joost was de bekoring van de pasmunt dus geweken, maar de goede stad Rommeldam verkeerde nog geheel in de ban. Dit bleek de volgende morgen, toen de opkomende zon een duistere beweging op de weg voor Bommelstein bescheen. Twee potige knechten brachten daar op verdachte wijze een wegversperring aan, terwijl een derde figuur van achter een masker het oude slot gadesloeg.

'Attention', sprak de laatste. 'Houdt u gereed; de bewoner heeft zojuist zijn ruïne verlaten.'

Hij wees met een antiek ruiterpistool op de Oude Schicht, waarin heer Bommel, te midden van geldzakken, stadwaarts reed om goede sier te gaan maken.

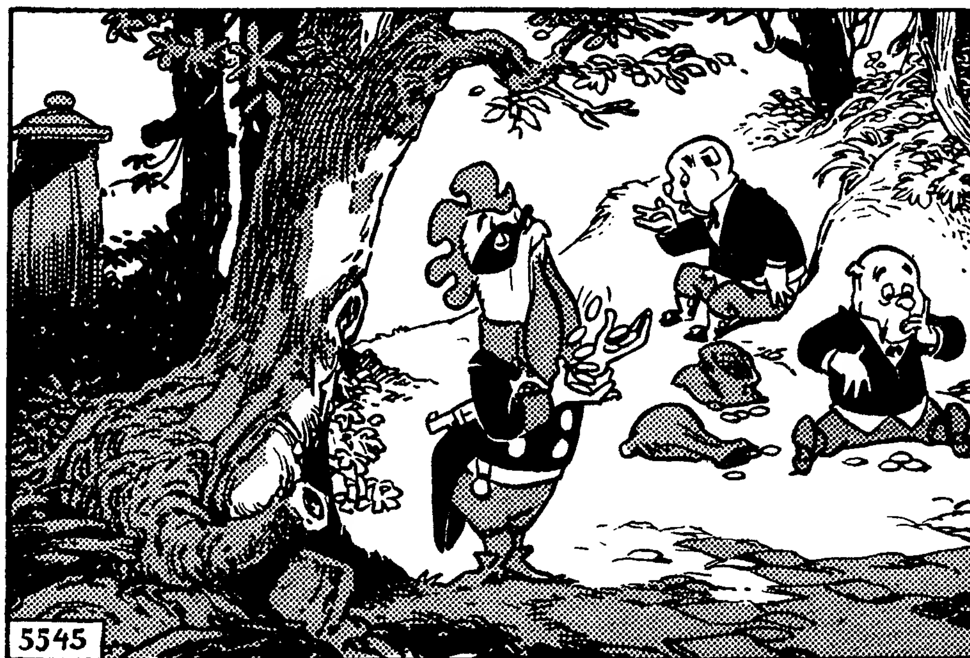
'Halt!' riep de gemaskerde, voorwaarts tredende. 'Geef uw munten af, of gij zijt een kind des doods!'

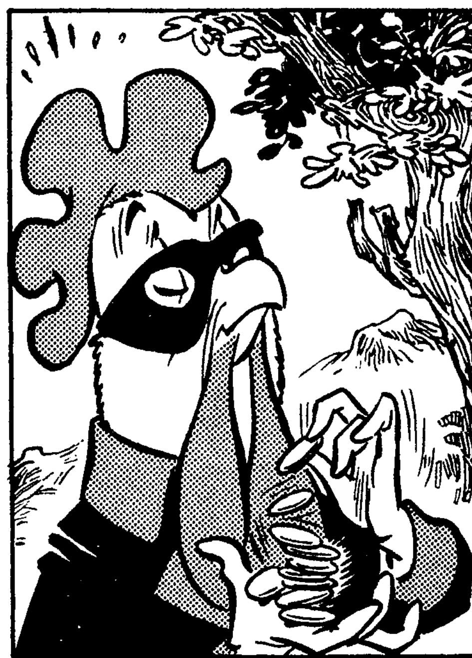
Daar zat heer Ollie wel even van te kijken, doch toen verscheen er een glimlach op zijn gelaat. En terwijl hij met losse hand enige geldbuidels op de weg wierp, gaf hij krachtig gas, zodat zijn voertuig krakend door de wegversperring brak en de overvallers verward achterliet. De twee knechten stortten zich na een kleine aarzeling op de zakken en de gemaskerde hoofdman wierp een spijtige blik op zijn wapen.

'Parbleu!' sprak hij. 'Ditmaal kon ik het op rechtvaardige wijze gebruiken en nu ketst het!'

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5545 Daarop schoof hij zijn pistool onder de arm en greep eveneens een van de geldbuidels.

'Eh bien', sprak hij tot zichzelf. 'Ook zonder hulp van wapens heb ik deze eh... Bommel een aanzienlijke buit afgedwongen. Een mooie aanwinst voor mijn collectie, zo te zien.'

Hij liet de munten rinkelend door de vingers glijden, doch al spoedig staakte hij dit spel en zijn belangstelling doofde. Dat was geen wonder, want het grootste deel van de geldstukken bestond uit namaak.

'Parbleu', hernam de bandiet op peinzende toon. 'Ik begrijp niet, wat deze muntstukken zo aantrekkelijk maakte. Een enkele is misschien wel aardig voor een verzamelaar, maar deze massa is ronduit walgelijk.'

Hij wendde zich tot de knechten, die een beetje lusteloos tussen de buidels zaten en gaf op koele toon bevel op te breken.

Nu werd er een draagkoets tussen de struiken te voorschijn gehaald, de buit werd erin geworpen en het optochtje zette zich met slepende pas in beweging.

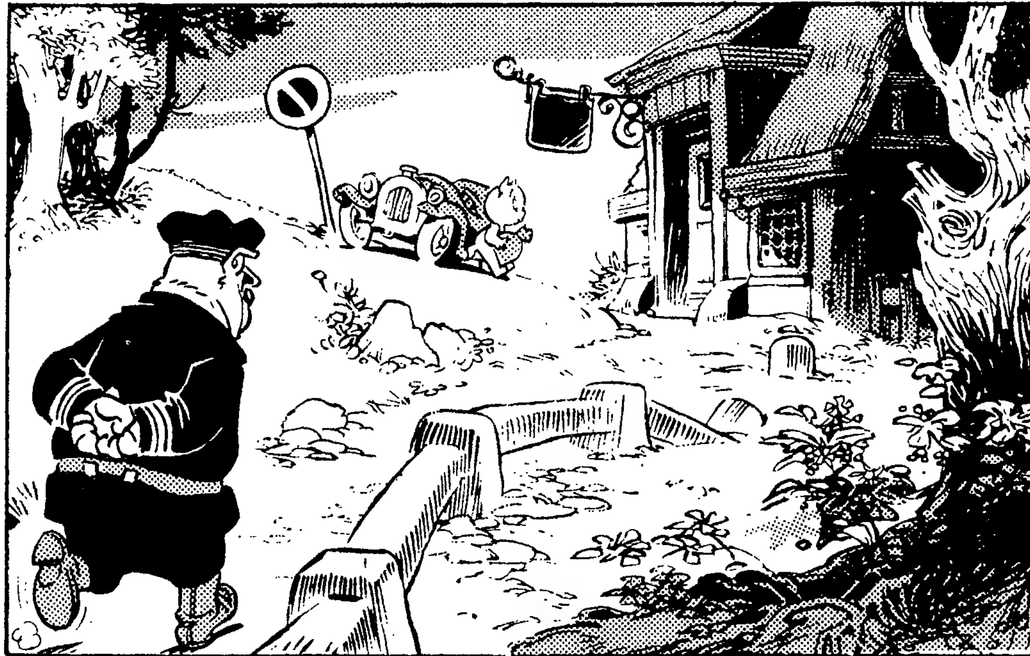
Bij een kromming in de weg stond commissaris Bas het draagtuig op te wachten. Er blonk een koortsig licht in zijn ogen en hij stak als vanzelf een bevende hand uit, die achteloos gevuld werd.

'Mooi veel', prevelde de politiechef ontroerd, doch toen zweeg hij. Om hem heen ritselde de zomerwind in het geboomte en een tak knapte onder de trage voetstappen van de verdwijnende roverbende. Doch de hooggeplaatste beambte bewoog zich niet, hij was aan een vreemde gemoedsbeweging ten prooi.

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5546 'Wat moet dat eigenlijk?' mompelde hij. 'Waarom heb ik deze penningen aangenomen?'

Deze vraag hield hem geruime tijd bezig, maar omdat er ook echte pasmunten tussen zaten, vond hij er geen antwoord op. Hij stak het geld dan ook in zijn zak en vervolgde broedend zijn weg. De gedachten die zijn brein doorkruisten, verontrustten hem, maar toen hij voor een uitspanning een verkeersovertreding opmerkte, kreeg zijn plichtsgevoel de overhand.

'Daar staat een auto stil bij een parkeerverbod', sprak hij tot zichzelf. 'Dat geval is in ieder geval duidelijk!'

En oplevend richtte hij zijn schreden naar de wagen, die oplettende lezertjes reeds als de Oude Schicht zullen hebben herkend.

Tom Poes, die op de treeplank zat, zag hem van verre aankomen, zodat hij alle gelegenheid had om een geldzak onder het neergelaten kapje uit te trekken.

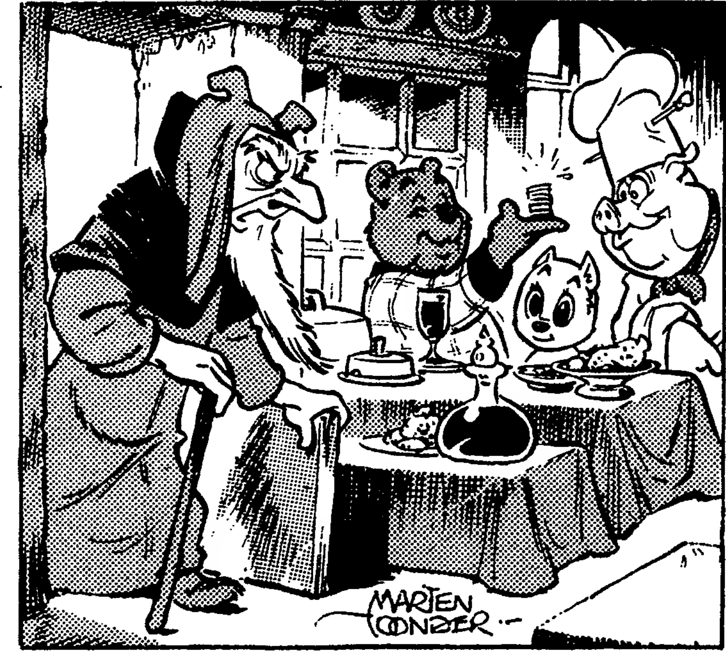
'Hier is iemand in overtreding', zei de politiechef nadertredend. 'Ken jij de eigenaar van dit voertuig, ventje? Hij is er gloeiend bij.'

'Ach', zei Tom Poes sussend. 'Laat het toch lopen, commissaris. Heer Bommel komt zó terug.'

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5547 Commissaris Bas nam de geldzak met een gewoontegebaar aan en opende hem om de zon op de munten te zien glinsteren. Tom Poes wachtte de uitwerking hiervan niet af. Hij liep opgewekt naar de uitspanning en liet de ander achter in ontzetting. Want door de grote hoeveelheid valse pasmunt die hij nu in zijn bezit had, begon de politiechef schoon te spoelen en inzicht maakte zich van hem meester.

'D-dit...' stamelde hij, 'd-dit zijn st-steekpenningen!'

Er verscheen een verwilderde blik op zijn gelaat - en met wankele schreden verliet hij het terrein.

Nu wilde het toeval, dat de oude Pas juist op weg was naar de herberg om daar zijn middagmaal te gaan gebruiken. Op het zien van de gebogen gestalte, die de buidel vol walging voor zich uit naar de stad droeg, vertraagde de grijsaard de pas, en er verscheen een onaangenaam lichtje in zijn ogen.

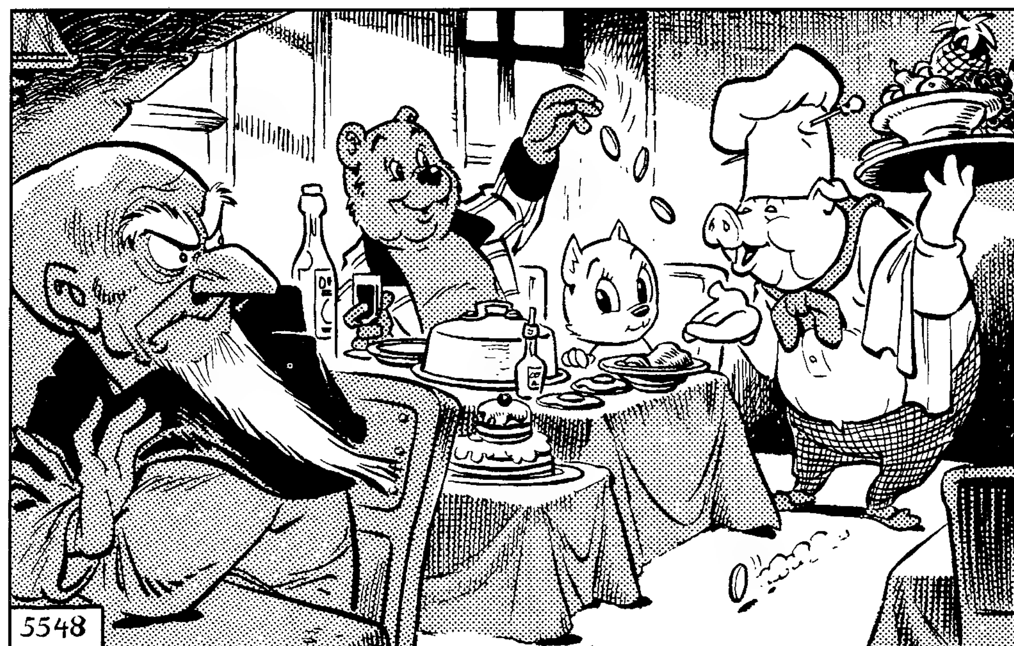
'Bij Zazel', prevelde hij. 'Sinds wanneer heeft men een hekel áan mijn pasmunt? Hier is iets niet in orde! Nevel op mijn pad! O, gruwel!'

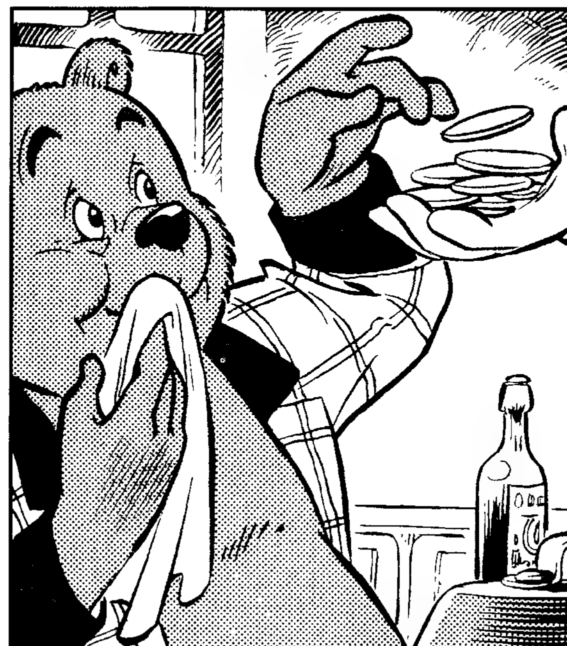
Vervuld van boze voorgevoelens schuifelde de bejaarde engerd het eethuis binnen. En ja hoor, zijn wantrouwige blik werd meteen getroffen door een gast die, aan een welvoorziene dis gezeten, gul een handvol geldstukken uitdeelde.

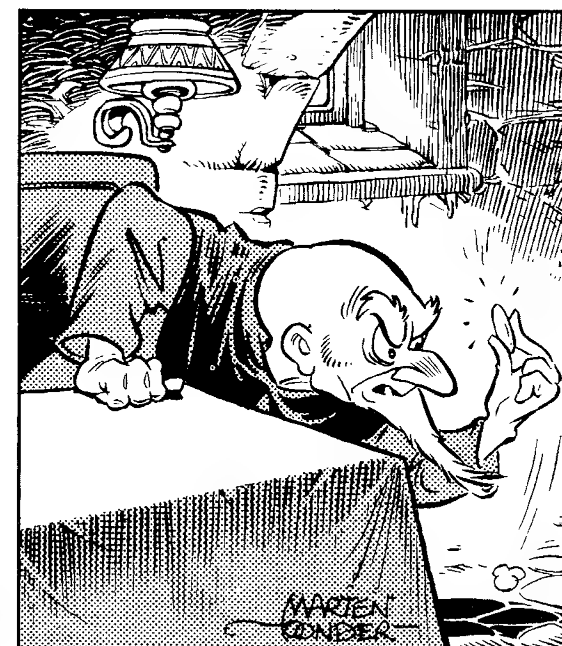
'Dit is voor jou, goede vriend', sprak de eter. 'De kapoen was uitstekend toebereid en het is mijn gewoonte om loon naar werken te geven. Geld moet rollen, als je begrijpt wat ik bedoel.'

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5548 Hocus Pas was gewoon uiterst karig met zijn munten om te gaan, omdat hij wist, dat te veel ervan de bekoring zou verminderen. Dit wreekte zich nu echter. De waard wierp een vluchtige blik op de schriep en wijdde zich verder aan de bediening van heer Bommel, zonder zelfs maar een bestelling van de grijsaard op te nemen. Het gaf niets of deze ongeduldig op zijn tafel tikte of gemelijke blikken achter zich wierp; de herbergier had alleen maar belangstelling voor zijn gulle gast.

'Nu nog een fruitje toe,' sprak deze ten slotte, 'dan kunnen we er weer tegen, wat jij, jonge vriend?'

Hij wierp achteloos enige geldstukken in de richting van de kruiperige ondernemer, schilde een appeltje en rekende daarop zo royaal af, dat de munten over de grond rolden.

'Laat maar!' riep hij uit. 'Wat geeft het? Het is toch maar pasmunt!'

De oude kromp ineen.

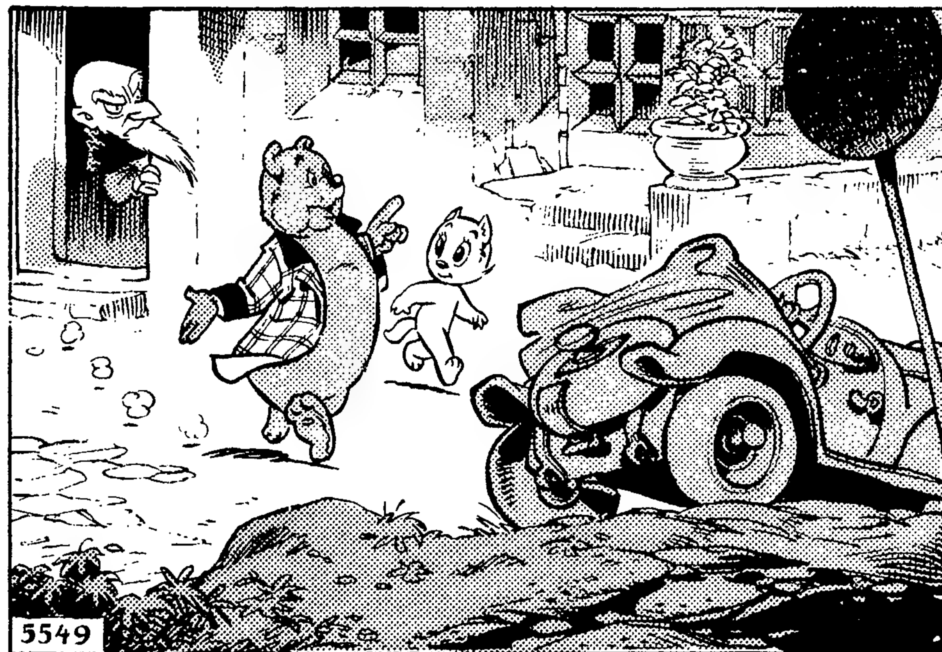
'Maar pasmunt', herhaalde hij knarsetandend. 'Wat is hier gebeurd? Deze lolbroek heeft te veel wonderdadig geld in zijn bezit - maar hoe kan dat?'

Vol bitterheid bukte hij zich en raapte een muntstuk op, dat in zijn richting was gerold. Een enkele blik was reeds voldoende.

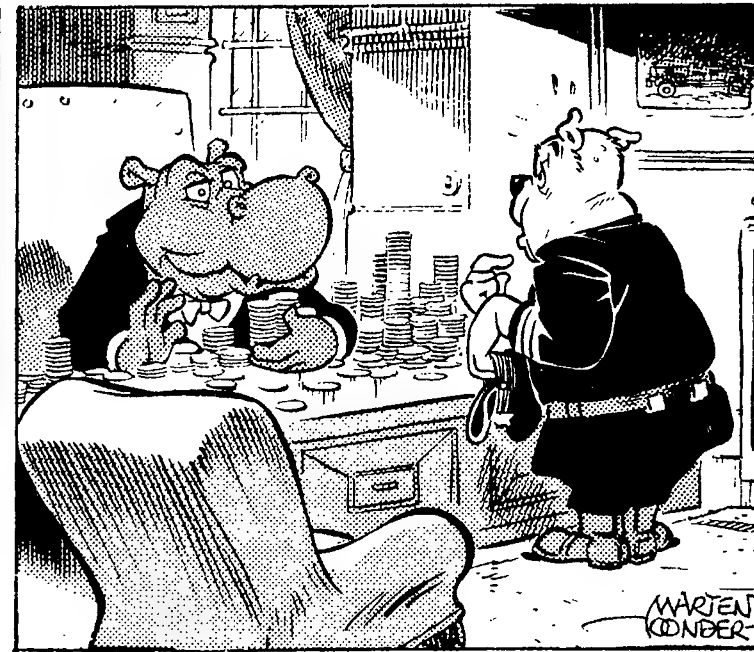
'Dus dàt is het!' siste hij. 'Valse pasmunt! Op zo'n manier bekorten ze dus een arme, oude man! Wat door en door slecht! Maar ik zàl ze! Bij Zazel en Iod!'

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5549 'Dat was een voedzame maaltijd!' sprak heer Bommel, naar buiten tredend. 'Het is toch mooi om een heer te zijn. Omringd door uitgelezen spijs en drank en vlotte bediening. Dat is pas leven, wat jij, jonge vriend?'

'Hm', zei Tom Poes.

'Eerst was ik even bang, dat het voor mij afgelopen was', hernam heer Ollie. 'Dat was toen het tot mij doordrong dat het papieren geld geen waarde meer had. Maar je hebt me aardig geholpen door die bankbiljetten in te wisselen tegen gangbare pasmunt. Waar heb je die eigenlijk vandaan gehaald?'

'Uit een klein munterijtje', zei Tom Poes. 'Heel gewoon.'

'Juist', vervolgde heer Bommel. 'Net als ik al dacht. Nu, dan gaan we naar dat munterijtje toe om meer te halen. Geld moet rollen, zeg nu zelf!'

Met deze woorden stapte hij in de Oude Schicht en reed met Tom Poes heen, somber nageoogd door Hocus Pas.

'Een munterijtje', prevelde deze. 'Juist. Deze munt zal mij de weg naar die valsemunterij wijzen — en als ik die weet, zal ik de politiecommissaris op het spoor zetten. Die is een goede vriend van me en hij zal een arme, oude man zeker willen helpen.'

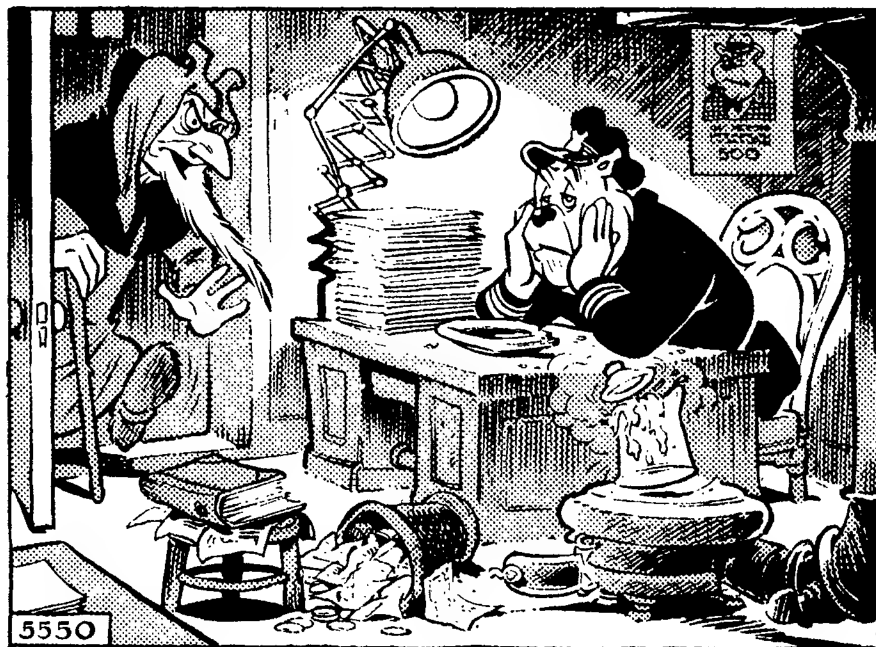
Dat was echter de vraag. Commissaris Bulle Bas had zich in grote gewetensnood naar de burgemeester gerept, die hij achter een bureau vol echte pasmunten aantrof.

'Ik kom mijn ontslag aanbieden', sprak hij met bedrukte stem. 'Er zijn dingen gebeurd...'

'Een ander keertje, Bas', zei de magistraat. 'Zie je niet, dat ik bezig ben? Ik moet tellen eh... met het oog op de huisvestingsvergunningen!'

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5550 Tegen het vallen van de avond zat de politiechef somber achter zijn bureau. Buiten stak de wind op en binnen kookte de koffie op het kacheltje, doch hij schonk geen aandacht aan deze natuurgeluiden.

'Steekpenningen', prevelde hij. 'Overal steekpenningen. Maar ik sta machteloos voor het einde van mijn loopbaan, omdat ik zelf van de steekpenningen rinkel. Waar moet dat heen? De misdaad kan welig tieren wanneer de politie omkoopbaar is.'

'Toch niet, meneertje', sprak een schrale stem in de deuropening. 'Toch niet! De politie moet optreden, wanneer een arme, oude man bedrogen wordt. Daar sta ik op!'

De commissaris wierp een doffe blik op de binnentredende grijsaard en schudde afwerend het hoofd.

'Ik heb een klacht!' hernam de ander. 'Ik kom een klacht indienen wegens valsemunterij! Een lelijk misdrijf! En ik weet, wie er achter zitten!'

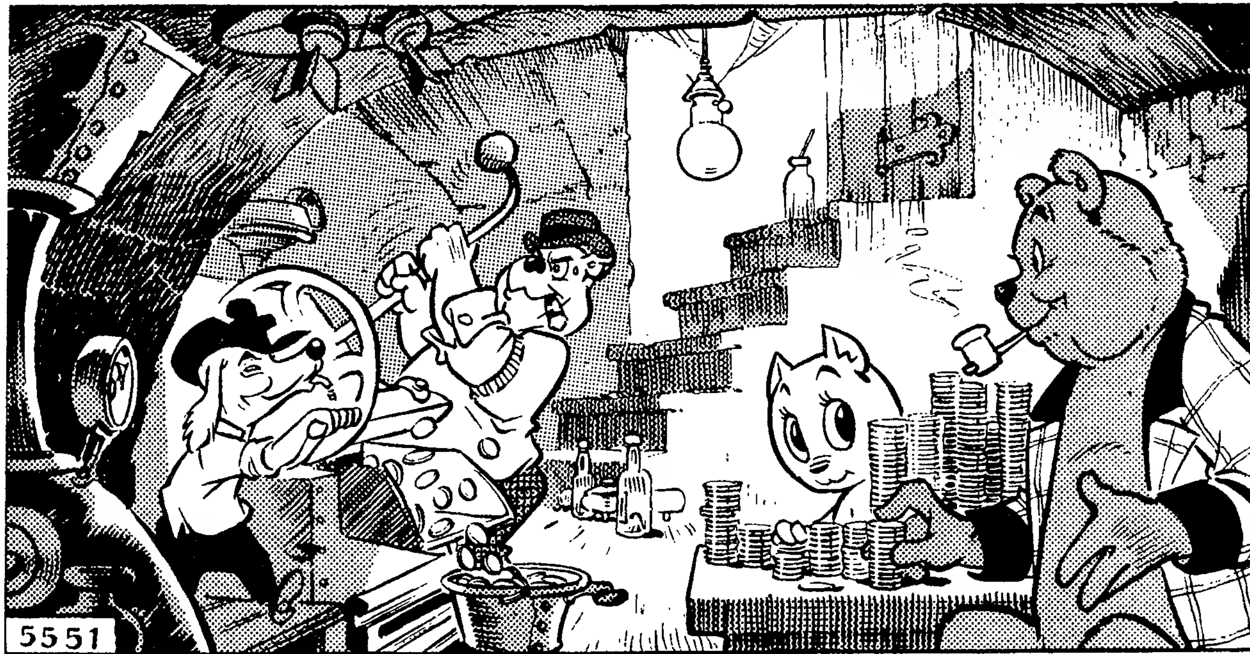
De ambtenaar leefde een beetje op, nu hem een ouderwetse misdaad werd voorgelegd en hij luisterde aandachtig naar de aanwijzingen die zijn bezoeker hem gaf.

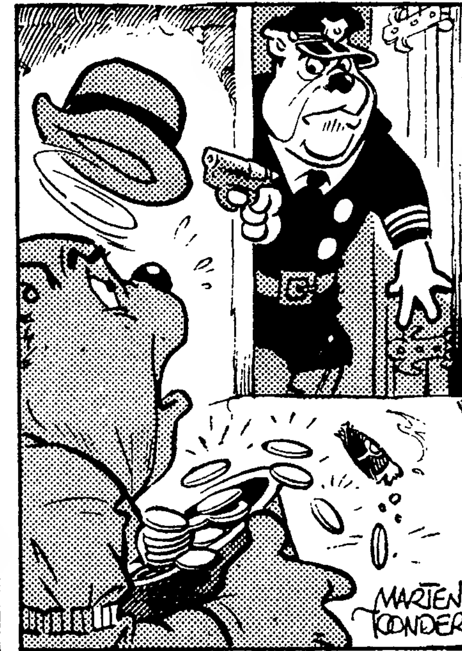
'Dat is ernstig!' zei hij ten slotte. 'Hm, een mooie afronding van een mislukte loopbaan. Die lui zijn er gloeiend bij, al is dat ook het laatste wat ik nog doe. Aanmaak van valse steekpenningen. Toe maar!'

Zo sprekende stond hij op en zette zijn pet recht om aan het werk te gaan.

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5551 Super en Hieper waren vol ijver aan het werk met de smeltoven en het muntenpersje — en heer Bommel zat aan de tafel en keek geboeid toe.

'Zo gaat dat dus', sprak hij. 'Ik heb me al dikwijls afgevraagd: hoe maken ze dat geld nu eigenlijk? Zo mooi rond en met een poppetje erop en met een stichtend woord op de rand. Knap hoor.'

'Hiep hier is een artiest', verklaarde Super, zijn gezang onderbrekend. 'Stop maar, jongen. De mand is vol; we hebben weer driehonderd florijnen verdiend. Er gaat toch maar niks boven eerlijk werk.'

Op dat moment werd de deur naar de kelder geopend en de donkere gestalte van commissaris Bas verscheen in de opening.

'Blijf waar je bent', riep hij dreigend. 'Ik heb jullie onder schot!'

Super verbleekte en liet de korf met geldstukken rinkelend op de betonnen vloer vallen.

'W-wat moet dat?' stamelde hij. 'Je kan zo maar niet een eerlijke drukkerij binnenvallen!'

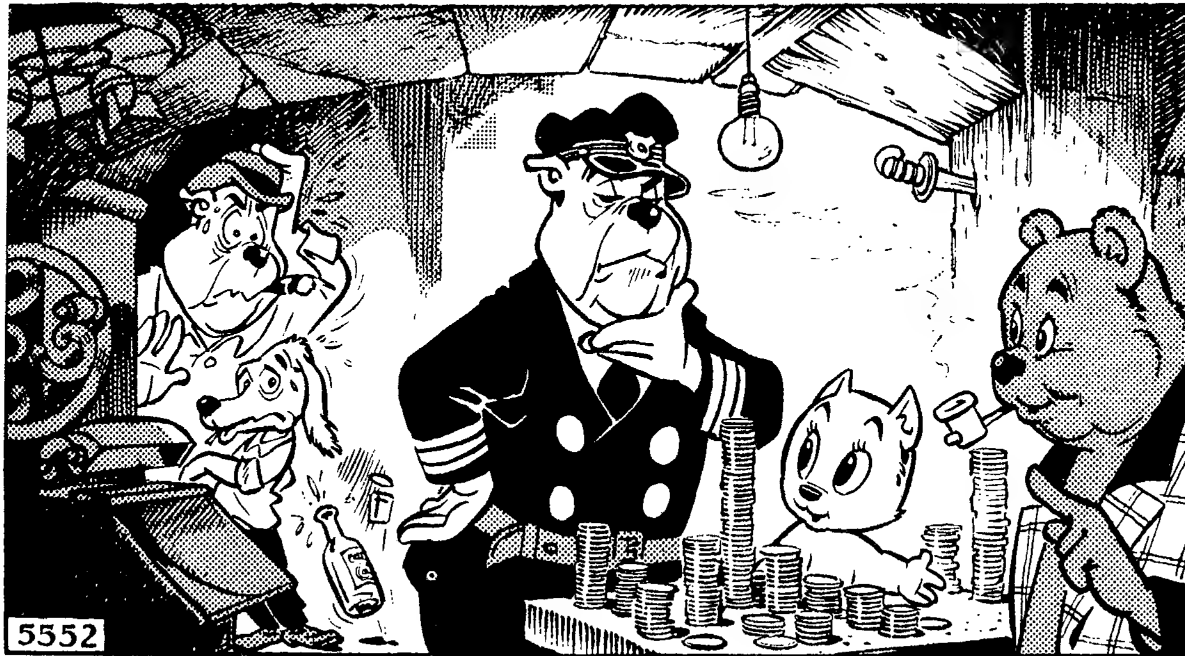
De politiechef stoorde zich niet aan de opmerking; hij daalde omzichtig de krakende trap af.

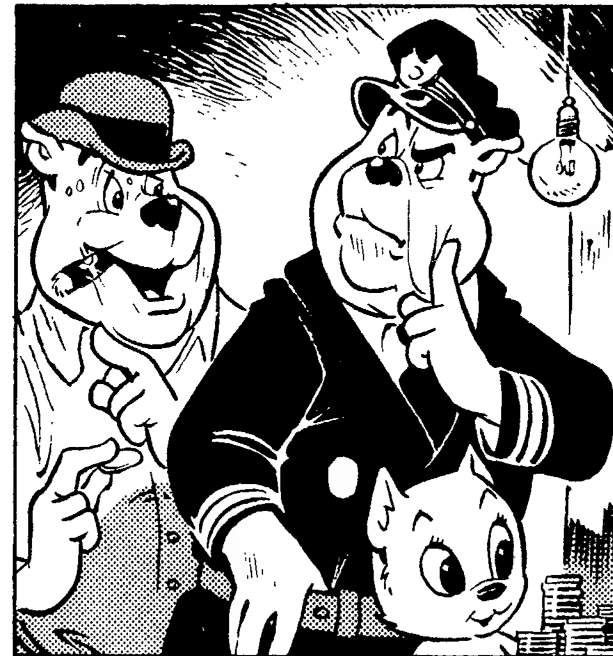
'Steekpenningen', gromde hij. 'Valse steekpenningen. Overal! Op heterdaad. Jullie zijn er gloeiend bij!'

'Het zijn geen steekpenningen!' riep Hieper, terwijl hij achter de geldpers dook. 'We doen geen kwaad! We maken alleen maar munten voor de reclame. Dat is toch niet strafbaar, hè baas?'

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5552 Super wist dat niet zeker. Hij kauwde op zijn peukje en sloeg de politiechef bekommerd gade van achter het geldpersje. Doch deze schonk weinig aandacht aan het tweetal.

'Een mooie vangst', gromde hij. 'Vals geld, een tafel vol! En jij zit er dus achter, Bommel!'

'Och ja', zei heer Ollie met een goedig lachje. 'Ik zit te wachten totdat het genoeg is. Maar ik kan er ook vóór gaan zitten, hoor.'

'Wacht even!' zei Tom Poes haastig. 'Dit is geen vals geld, commissaris. Het zijn nagemaakte pasmunten. En wat is nu een pasmunt?'

De beambte trok verrast een wenkbrauw op.

'Drommels,' prevelde hij, 'wat is nu een pasmunt? Een goeie vraag, nu ik erover nadenk...'

'Ze zijn voor de reclame', verklaarde Super, die haastig nadertrad. 'Het is gewoon een zakelijke bestelling van meneer Bommel hier. 'Jongens,' zei hij, 'druk wat schertscenten met een kraai erop', zei hij - en dat doen we. Zoiets is niet strafbaar. Echt niet.'

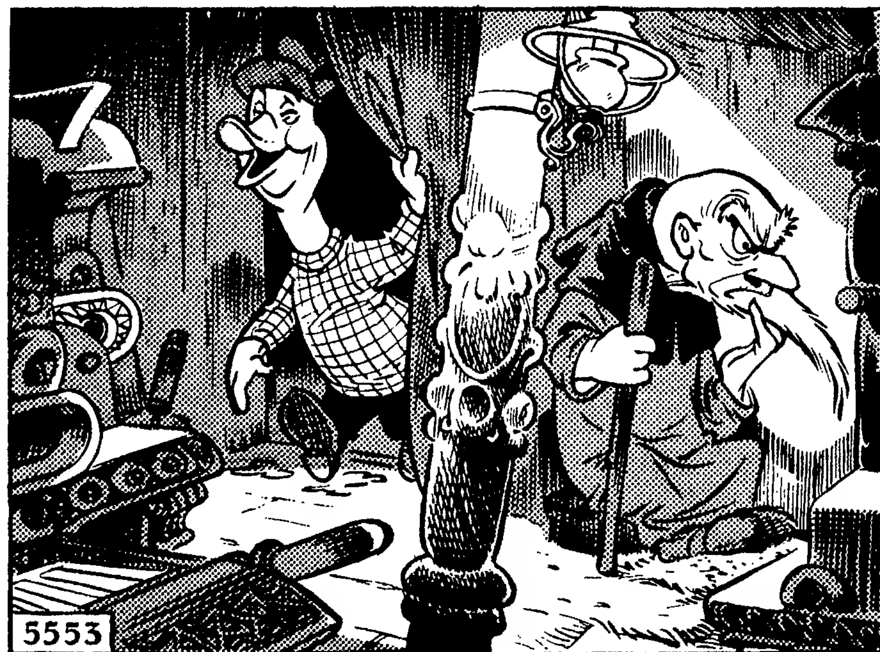
'Schertscenten', mompelde de politiechef. 'Met een kraai erop...'

Zijn stem stierf weg en zijn doffe oogopslag werd plotseling door een lichtje verlevendigd.

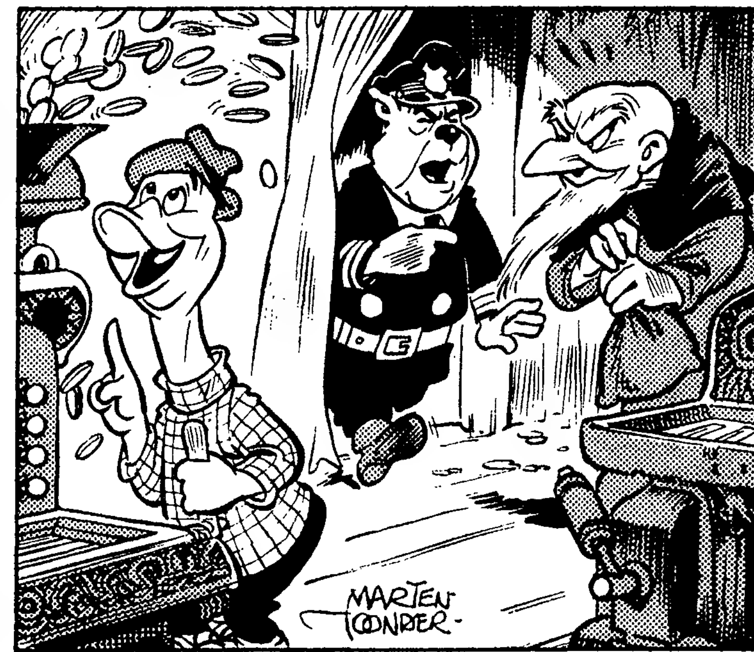
'Het is waar!' riep hij uit. 'Het namaken van schertsgeld is niet strafbaar en het aannemen van schertsgeld ook niet! Er is dus door ons geen van allen een strafbare daad gepleegd. Donders, dit is het mooiste moment in mijn loopbaan!'

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5553 De oude Hocus Pas zat die avond inéengedoken in zijn kermistent en staarde gallig voor zich uit.

'Valse pasmunten', prevelde hij. 'Zo wordt het werk van een oude man verschraald. Ik kan opnieuw beginnen. Want al maakt mijn vriend de commissaris nu ook een einde aan het valse geld; ik zal opnieuw heel wat wonderdadige munten in omloop moeten brengen om de verdunning ongedaan te maken. De wereld is slecht; door en door slecht.'

Op dat moment betrad Wammes Waggel met een blijde lach de onderneming.

'Hoi!' riep de klant. 'Ik heb gehoord, dat je hier spelletjes kan doen - en spelletjes, daar houd ik van! Anders verveel je je de blubber, vind ik.'

'Zeker, meneertje, zeker!' beaamde de grijsaard oplevend. 'U komt op een goed moment! Hoge prijzen voor de knappe speler. Kijk, hier is een munt. Gooi die in een gleuf en trek dan aan de kruk. Hoe knapper je trekt, hoe groter de beloning!'

'Nou zeg, dat lijkt me enigjes, hoor!' zei de bezoeker. Hij nam het geldstuk aan en vatte post achter een van de automaten om zijn geluk te beproeven. Het was meteen raak. Na het overhalen van de hendel spoot een rinkelende stroom uit de machine, tot groot vermaak van de speler.

'Nog eens!' riep hij, opnieuw een munt in de gleuf stekend.

De aandacht van de ondernemer werd echter afgeleid door het binnentreden van commissaris Bas.

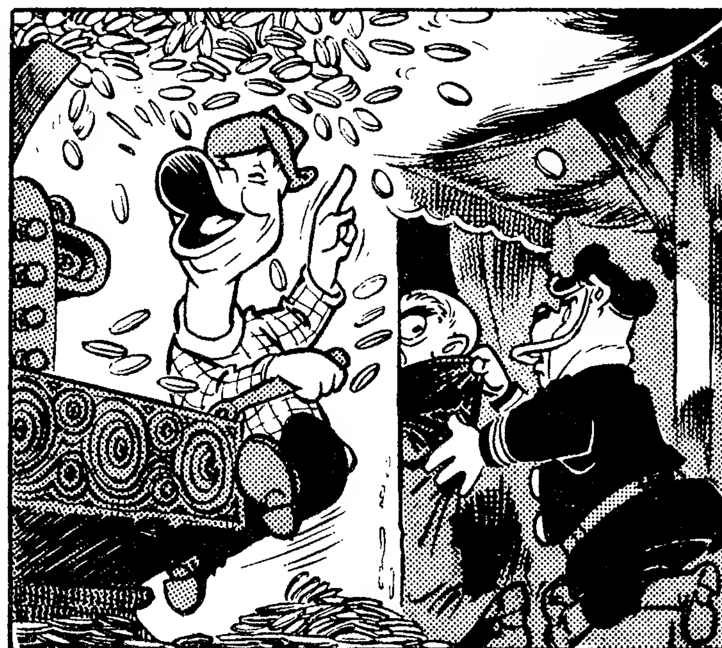
'Gelegenheid geven tot kansspelen, huh?' snauwde deze. 'Een goktent, wel, wel. Je bent erbij, Pas!'

'Kom, meneertje', kraste de oude, een weinig ontdaan. 'We kennen elkaar toch wel langer dan vandaag? Het is in orde, hoor!'

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5554 Als gewoonlijk stak hij de ander een lederen buideltje toe, doch de commissaris wees het misprijzend af, zodat de gokexploitant lelijk voor aap stond. Dat beviel hem allerminst.

'Kom nou', kraste hij. 'Wat zijn dat voor streken? We hebben het altijd goed kunnen vinden - en zolang je een oogje toedrukt, kan je op mooie pasmunten rekenen. Kijk eens in het zakje, hoe ze glanzen! Voel eens hoe prettig ze in de hand liggen!'

'Nee!' zei de politiechef bars. 'Ik raak jouw tovermunten niet meer aan. Het is gedaan met je streken. Dit is een poging om een ambtenaar in functie om te kopen - en ik arresteer je. Mee naar het bureau!'

'Daar zal je spijt van krijgen!' kakelde de grijsaard. 'Dat zal je berouwen, meneertje! Pas op! Pas op!'

Zijn schor geroep ging verloren in het gebel en gerinkel van de automaat, die juist een nieuwe lading pasmunten naar buiten spoot.

'Alweer raak!' juichte Wammes Waggel, die het toestel bediende. 'Ik doe dat knap, hè? Vind je me niet handig?'

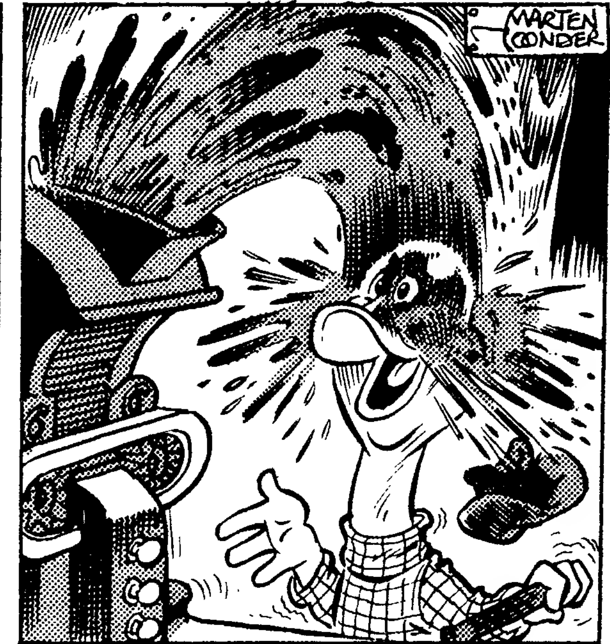
Hij kreeg geen antwoord. De eigenaar van de tent werd op krachtige wijze naar buiten geleid, zodat zijn onaangenaam stemgeluid in de wind verwoei en er stilte over de fonkelende machines daalde. Hierdoor liet de speler zich echter niet ontmoedigen. Hij stak opnieuw een munt in een gleuf en haalde de hendel over. En terwijl Hocus Pas in een politieauto verdween, klonk achter hem het feestelijk gerinkel van bellen en geldstukken door de frisse zomeravond.

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5555 Toen commissaris Bas de politieauto na een snelle rit voor het politiebureau tot stilstand bracht, voelde hij zich zeer tevreden.

'Dat is dan dat, Snuf!' sprak hij tot zijn brigadier. 'Deze zaak is afgerond. Het zit me alleen dwars, dat ik die oude schelm niet eerder gegrepen heb. Maar ik wist niet zeker of gokken met namaakgeld strafbaar is, ook al is het tovergeld.'

'Dat zal de rechter wel uitzoeken', zei de brigadier. 'Waar laten we die zwerver, chef?'

'In de cel, Snuf! In de cel!' riep de ander vrolijk.

Met deze woorden opende hij de achterdeur van het voertuig, maar nu wachtte hem een teleurstelling; het inwendige was ledig. De enige die uit de donkere ruimte naar buiten kwam, was een grote, zwarte kraai, die hem rakelings langs de schedel fladderde en toen krassend in de nacht verdween.

Wammes Waggel was intussen nog steeds in de goktent bezig. Hij waadde nu door de munten, die de grond tot kniehoogte bedekten en ving achteloos wat neerdwarrelende geldstukken op.

'Nog één keertje', sprak hij tot zichzelf. 'Dan is de pret eraf.'

Hij stak een pasmunt in de gleuf, keek glimlachend naar buiten waar een kraai voor de ingang fladderde en haalde de hendel over. Nu gebeurde er echter iets onverwachts. Het toestel liet een soppend geluid horen en spoot een borrelende stroom modder over de speler. Een ogenblik stond deze vreemd te kijken, doch toen barstte hij in een luid gegiechel uit.

'Hihihi, wat enigjes!' riep hij. 'Dat is nu nog eens ècht pret met geld hebben!'

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5556 Om hem heen begon de tent borrelend in elkander te zakken; de palen en stutsels kromden zich tot een oude stronkige boom en de automaten zakten soppend in de drassige bodem weg. Toen de speler zich eindelijk de ogen uitwies en om zich heen blikte, zag hij slechts een troosteloze modderpoel, waar hij tot de knieën in stond.

'Is dat even pret hebben!' riep hij uit. 'Wat een enige avond! Nou, maar hier kom ik nog eens, hoor!'

Hij schudde de blubber uit zijn hoedje en verdween soppend en giechelend in de nevels, terwijl de kraai hem hatend nakraste. Doch al spoedig verliet ook de vogel het akelige toneel in noordelijke richting.

'Fi donc! Hoezeer haat ik kraaien!' prevelde de markies De Canteclaer, die het beest hoorde passeren. Hij richtte zijn face-à-main op de muntenkast, die nu geheel gevuld voor hem stond, en wierp er een walgende blik op.

'Kraaien', hernam hij. 'Niets dan kraaiemunten! De collectie staat mij meer en meer tegen — en ik vraag mij af, wat ik er ooit in gezien heb. Ach, zelfs de meest verfijnde smaak is aan verandering onderhevig. Panta rei...'

Een luid gegorgel onderbrak zijn gedachtengang en voor zijn ogen veranderden de pasmunten in drabbig slijk, dat uit de kasten begon te druipen en het vertrek aldra met de kwalijke geuren van ontbinding en bederf begon te vullen.

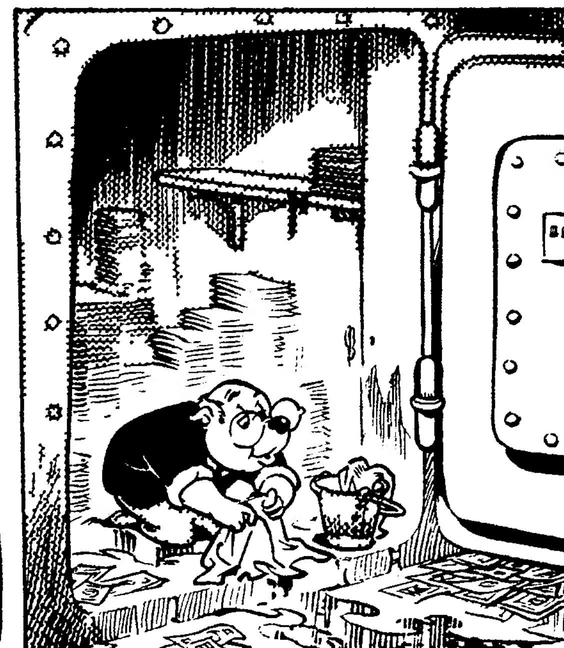
'Parbleu! Alles vloeit!' riep de edelman getroffen uit. 'Maar deze bevloeiing is een affront voor een verzamelaar met smaak.'

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5557 In de gehele stad Rommeldam trad die avond de vermoddering in. Zo zat burgemeester Dickerdack, die doende was met het tellen van zijn munten, plotseling achter een met slijk bedekt bureau. Geen wonder dat de magistraat lange tijd sprakeloos was en verstard naar de vettige brij staarde. De akelige sfeer in het werkvertrek werd ten slotte verstoord door het binnentreden van commissaris Bas.

'Nog even over dat ontslag, burgemeester', sprak de beambte groetend. 'Ik trek het in. Er heeft geen onregelmatigheid plaatsgehad.'

De heer Dickerdack sloeg met moeite de verglaasde blikken op.

'G-geen onregel-onregelmatigheid?' herhaalde hij, bijna schreiend. 'En dit dan, Bas? Daarnet waren het nog mooie, warme pasmunten en nu...'

'Nu is het slik, lijkt me', hernam de politiechef na een vluchtige blik. 'Ach ja, zo gaat het met makkelijk verkregen geld. Het heeft geen waarde en daardoor verslonst men zijn taak. Maar het was niet echt, en als steekpenning is het, politioneel gezien, van geen belang.'

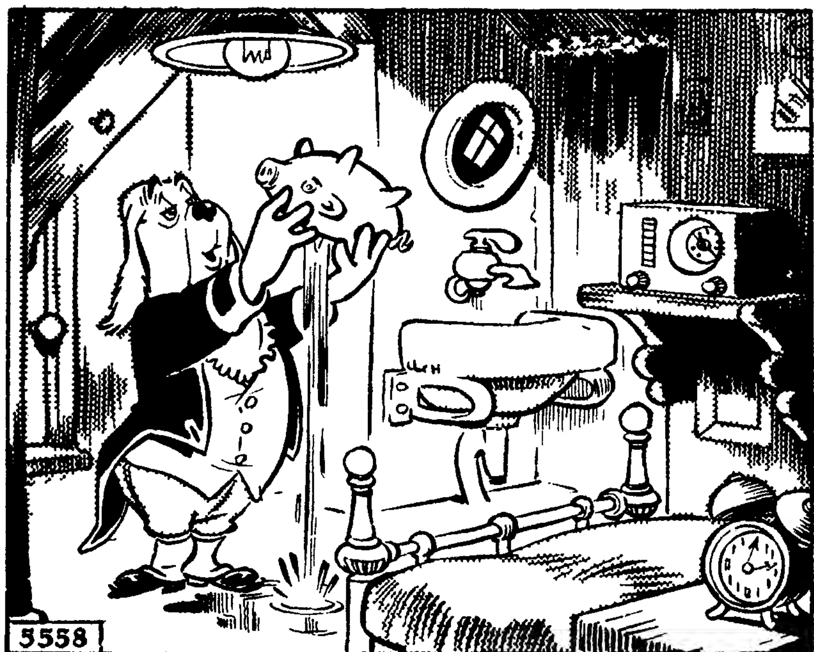
De burgemeester liet deze woorden een poosje inzinken. Het was duidelijk dat ze hem goed deden, maar helemaal getroost werd hij er niet door.

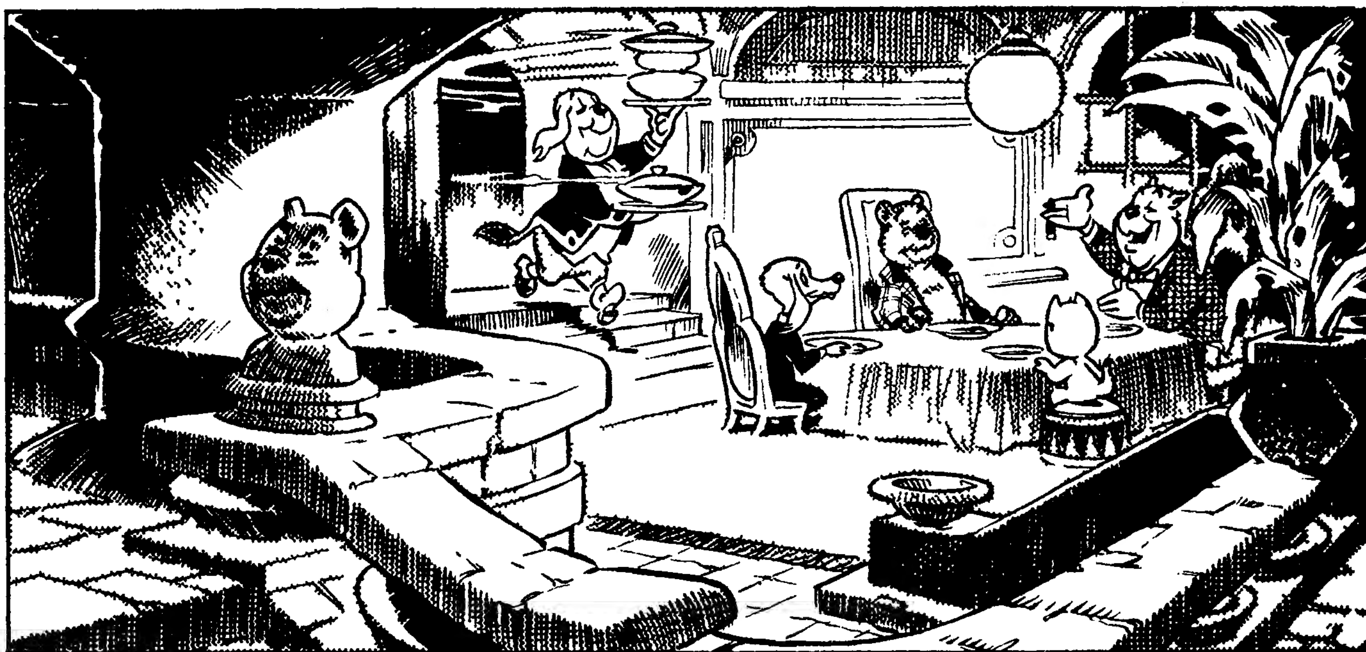
'Ze waren mooi', sprak ook de ambtenaar eerste klasse Dorknoper tot zichzelf. Hij was elders in het gemeentehuis bezig met een dweil de belastingkluis van modder te reinigen — en hoewel hij dit in overuren deed, was hij welgemoed.

'Men moet dit ambtelijk zien', mompelde hij. 'Er dreigde een ontwaarding! Deze geldzuivering was dringend noodzakelijk om inflatie te voorkomen. Maar ik vrees dat mijn pantalon naar de stomerij moet.'

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5558 De bediende Joost had zich met grote ernst op zijn taak geworpen. Berouwvol wijdde hij zich aan de huishouding, die hij zo lang veronachtzaamd had. Hij redderde de keuken, zoog stofnesten en spinnewebben op, sopte de gangen en bereidde ten slotte een eenvoudige doch voedzame maaltijd.

Maar toen werd hij door een vreemde onrust bevangen en steels trok hij zich terug in zijn kamertje.

'Twee munten had ik nog over', prevelde hij. 'Twee prachtige pasmunten. Ik moet er even naar kijken, dat kan toch geen kwaad?'

En met deze gedachte keerde hij zijn spaarvarken om en schudde het voorzichtig. In plaats van fonkelende geldstukken sijpelde er een straaltje modder uit, dat hij ongelovig op de vloer zag druipen.

'Zeer betreurenswaardig', sprak hij toen berustend tot zichzelf. 'Ik had het kunnen weten. Zo gewonnen, zo geronnen, wanneer men mij toestaat. Er rust geen zegen op, als men zijn taak verwaarloost. Ik kan beter snel de laatste hand aan de venaison gaan leggen, want wanneer ik het wel heb, is heer Olivier met gasten thuisgekomen!'

Dat was waar. Toen hij zijn schalen de eetkamer binnendroeg, zat heer Bommel reeds met Super, Hieper en Tom Poes aan tafel.

'Het waren mooie munten', zei de gastheer. 'Maar ik heb er nu genoeg en voortaan houd ik het weer op de ouderwetse bankbiljetten.'

'Wij ook!' riep Super met een gulle lach. 'We hebben leuke zaken met je gedaan, ouwe jongen. Superzaken! En we gaan nog een beetje door met reclamemunten maken, wat jij, Hiep? Dat is een eerlijke broodwinning — en eerlijk duurt het langst, zeg ik altijd maar. Bliksem, ik heb in geen tijden zulke lekkere kuit gegeten!'

'Hm', zei Tom Poes, en heer Bommel vulde aan: 'Ik geloof niet, dat er nog belangstelling voor pasmunten is. En dit is kaviaar. Caviare au terrine, als u begrijpt wat ik bedoel.'

TOM POES EN DE PASMUNT

Door Marten Toonder

5559 De volgende morgen wandelde heer Bommel opgewekt in zijn tuin. De zon scheen, de bloemen geurden en achter hem sloeg Joost een plumeau uit.

'Ze zijn tot stof en modder vergaan, met uw welnemen', sprak de trouwe knecht. 'Het geeft wel een smeerboel.'

Heer Ollie glimlachte.

'Het was te verwachten', prevelde hij. 'Wie ziet er nu iets in pasmunten? Ikzelf heb mij er even mee beziggehouden, maar als heer had ik al gauw in de gaten, dat ze waardeloos waren. Vooral toen Tom Poes er zo veel bracht. Het is natuurlijk sneu voor Super en Hieper. Nu hadden ze eindelijk een eerlijke broodwinning, maar mis hoor!'

Op dat moment naderde het bestelwagentje van de kruidenier Grootgrut, dat piepend naast hem remde.

'Dag, meneer Bommel!' sprak de middenstander, een weinig bedremmeld. 'Prettig, dat ik u tref. Ik heb een nieuwtje dat ik u niet wil onthouden. U bent tenslotte een van mijn beste klanten.'

'Dat ligt eraan', zei heer Ollie. 'Uw Kraaimerkthee beviel me niet — en nu spreek ik niet eens over de sprits!'

'Die is weer als vanouds', hernam de ander. 'Overheerlijk en knapperig. Het Kraaimerk heb ik geheel uit mijn assortiment genomen; er werd te veel over geklaagd. Maar ik heb een leuk toegift-artikeltje voor mijn vaste afnemers. Kijk!'

Zo pratende prikte hij een penning op heer Bommels jas en wees er trots naar.

'Een valse pasmunt, die niet tot modder vervalt', verklaarde hij. 'Ze worden door de N.V. Supermunterij tot speldjes verwerkt. Een reuze succes, hoor. Vindt u het niet aardig?'

EINDE VAN DIT VERHAAL.

970124